

ДЕСЯТЬ РОКІВ ФОНДУ

Портрет Ігоря Верби,
багаторічного керівника Фонду

У кількох залах Національного
Художнього музею відкрилася
виставка **Коло друзів** — твори
художників, чії проекти
підтримані **Фондом сприяння
розвитку мистецтв** упродовж
10 років.

Kr

Голова правління Фонду Ірина
Семко та Олександр Биструцькін

Сергій Поляков

Світлани Костянтина Родина

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ПРОДУКТ

У Бізнес-
школі Києво-
Могилянської
академії
презентовано

**Англо-український тлумачний
словник економічної лексики**,
укладений доктором філософії
Університету технології
Сіднея (Австралія) **Анною
ШИМКІВ**. Представляли
унікальне видання віце-
президент НАУКМА
Володимир МОРЕНЕЦЬ,
редактор журналу
«Соняшник» **Леся
ВОРОНІНА**, директор
видавництва «КМ Академія»
Віра СОЛОВІЙОВА.

Kr

КНИЖКОВА МЕДІА-ПАНЕЛЬ

ТОП-жовтень 2004

Рейтинг укладений за сукупністю експертних оцінок регулярності появи матеріалів літературно-книжкової проблематики та резонансності окремих публікацій. Моніторинг здійснювався за 49-ю виданням.

1 (2)*	ПОСТУП	Сергій ПАРАНДІЙ . Мандрівка людей книги (6.10.2004); Іван ЛУЧУК . Читаю — значить існую (8.10.2004); Інна КОРНЕЛЮК . Порно, про яке не розкажеш (13.10.2004); Іван ЛУЧУК . І Бог, і пост, і голуб-дух (19.10.2004); Інна КОРНЕЛЮК . Лада Лузіна: Я би хотіла бути матір'ю Олександра Блока (20.10.2004); Інна КОРНЕЛЮК . Євгенія Кононенко: Африка вражає літературними талантами (27.10.2004); Іван ЛУЧУК . Розсекречення Дмитра Чижевського (29.10.2004)
2 (3)	Україна молода	Олег БОРОВСЬКИЙ . Честь і сором Австрії. Неупереджений «Нобель» для Ельфріде Єлінек (13.10.2004); Олена ЗВАРИЧ . Горіць. Анджей Стасюк, культовий польський письменник, — про феєричність Центральної Європи, магію карти та літературну молитву (16.10.2004); Аліна СТРИЖАК . Коельно поїхав, брудний посуд залишився. Перекладач «Одинадцяти хвилин» так і не зустрівся з автором оригіналу (20.10.2004); Івга ОЖИНА . Людина — влада — історія: протистояння? Вийшла друком книжка Дмитра Стуса «Василь Стус: Життя як творчість» (21.10.2004)
3 (1)	СП СТОЛИЧНІЕ НОВОСТИ	Сергей ВАСИЛЬЕВ-младший . Заезженна пластинка. Ігорь БОНДАРЬ-ТЕРЕЩЕНКО . Минздрав предупреждает (4.10.2004); Іван АНДРУСЯК . Різьблена тінь (18.10.2004); Олександр БОЙЧЕНКО . Приватні форми поезії; Марта ШОКАЛО . Думай о настоящем. Кого любить Светлана Пыркало в своем новом романе? (25.10.2004)
4 (5)	РАТУША	Наталія ДУДКО . Інтелігентний хуліган Юрко Позаяк (7.11.2004); Наталія ДУДКО . Юність Жадана; Раблезіанець Анатоль Перепада (14.11.2004); Наталія ДУДКО . Подвійна Карпа «Четверга»; Назар Федорак «Мої вірші стали жорсткішими!» (21.11.2004); Наталія ДУДКО . Поетична Америка Василя Махна; Російський письменник-«русофоб» (28.11.2004)
5 (4)	ЛВІВСЬКА ГАЗЕТА	Наталка СНЯДАНКО . За кулісами дядька Альфреда (8.10.2004); Премія миру для підричника (15.10.2004); Лідія МЕЛЬНИК . Читання академічні та не дуже. У Львові відкрили «Академічну книгарню» (18.10.2004); Андрій ПАВЛИШИН . Оксана Забужко: «Сьогодні мовчати — національна зрада!» (25.10.2004)
6 (6)	ВИСОКИЙ ЗАМОК	Наталія ЩЕРБАТА . Роман Іванчук: «Кожне літературне слово - політизоване»; Галина ГУЗЬО . «Нобель» для «порнописменниці» (8.10.2004); Наталія ГОЛОВАЧКО . Він чи вона? Макс Фрай: «Під моїм вікном цілу ніч вили львівські демони» (20.10.2004); Наталія ГОЛОВАЧКО . Звір'ята з «Рукавички» колядуватимуть голосами Ніни Матвієнко і Святослава Вакарчука (23.10.2004)
7 (11)	СЛОВО Просвіти	Юрій МИЦИК . Ложка дьогтю; Марія КРИШТОПА . Відчуті справжність. Переможці Львівського форуму; Юрій МИЦИК . Київське краєзнавство по-московськи (13.10.2004)

8 (10) «Дзеркало тижня»; 9 (8) «День»; 10 (13) «Київський телеграф»; 11 (—) «Кореспондент»; 12 (14) «Газета по-київськи»; 13 (—) «Вечірній Київ»; 14 (11) «Голос України»; 15 (12) «Молода Галичина»

* у дужках — місце в попередньому рейтингу

ЗМІСТ

6-9

ВІДЬМИ, ІМУНІТЕТ ТА ЖІНОЧЕ
ЧИТАННЯ У ВІДСОТКАХ

10-13

ЛИСТИ ПРО ЛЮБОВ ВІД РУКИ Й
Е-МЕЙЛОМ

14-15

ІНТИМНА ЛЕКСИКА УКРАЇНЦІВ

18-20

СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА:
РОМАНТИЧНО — ПРО ЕКЗОТИЧНЕ

28-29

АВТОР ПРОТИ КРИТИКА

34-35

СУРПРИЗИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Засновник і видавець:
ТОВ «Редакція газети «Книжник-Ревю».
Виходить з серпня 2000 р.
Свідцтво про реєстрацію:
КВ №4463 від 11 серпня 2000 р.

За підтримки
Фонду сприяння
розвитку мистецтв.
Почесний Президент
Анатолій ТОЛСТОУХОВ

Передруки і переклади дозволені лише за згодою редакції. Редакція може не поділяти погляди авторів. Відповідальність за достовірність інформації несуть автори публікацій, реклами
© — рекламодавці.

Головний редактор
перший заступник
редактор
обкладинка
верстка
Адреса редакції: Андріївський узвіз, 2-в,
Київ-70, 04070.
Тел.: (044) 238-65-19, 416-05-57.
Адреса для листування: а/с 135, Київ-70, 04070
e-mail: booker@review.kiev.ua

ІНДЕКС «КНИЖНИК-РЕВЮ» — 21644

© «Книжник-review» 2004

Друкарські роботи забезпечило ТОВ «Тріада»,
вул. Артема, 25. Тел.: 531-30-80.
Зам. №

Наклад — 3000

МАРІЯ БУРМАКА:
НЕ ВИДАВАТИМУ СВОЇХ ВІРШІВ,
ТОМУ ЩО Є ЛІНА КОСТЕНКО

Уперше почула Марійку Бурмаку на фестивалі «Червона рута» 1989-го. Потужна енергетика дев'ятнадцятирічної дівчинки з акустичною гітарою піднімала стадіони, трусила багатотисячною аудиторією, витискала слюзи на зрілих очах. Сьогодні Марія Бурмака — Заслужена артистка України, кандидат філології — публічна особа в гостях рубрики «Читають всі!».

Кр: Ви — людина, засадничо пов'язана освітою з книжкою, зі словом, як співачка й поетка. Але ж ритм сучасного життя диктує свій графік і стиль. Читаєте зараз?

М.Б.: Звичайно, постійно цікавлюся літературним процесом, новинками, хоча й не вдається читати стільки, скільки хочеться. От уже давно мрію про «Нудоту» Сартра. Водночас шукаю книжку Єлінек «Піаністка». Бачила багато критики, і мені здалося, що саме в ній знайду відповіді на власні запитання — про роль жінки в цьому світі. Часом, після концертів, коли не можу заснути, звертаюся до літератури для релаксу — Акунін там, детективи. Взагалі не можу заснути, якщо чогось не починаю. Може знову відгукується філологічна освіта.

Кр: Як Ви ставитесь до того, що пишуть жінки: це — література саме для жінок, чи це справжня література, ексклюзивний напрямок, факт культурологічний?

М.Б.: Що вважати жіночою літературою? Так, існують книжки, які переважно читають жінки, захоплені мексиканськими серіалами. Я не можу читати любовні романи, оті, що в кишеньковому форматі, там — «кровь, любовь, морковь». Це не для мене. Але в популярних жанрах існують зразки зовсім різної вартості, є дуже талановиті

взірці. От лежать на вашому столі Світлана Поваляева «Екстимація міста», Марина Гримич «Егоїст», Світлана Пиркало «Зелена Маргарита» — прекрасні романи. Мій попит жінки, яка реалізована, яка не займається тільки домашнім господарством, яка виросла й живе в місті, яка цікавиться сучасною культурою й живе в сучасній, модерній культурі, яка займається музикою в модному світовому контексті, — ця література мій попит задовольняє. Існує хибна думка, що жіноча література, жіноча музика, жіноча поезія це, так би мовити, — що більше «соплей». Ні. Візьміть прозу й поезію Оксани Забужко. Або — Наташки Білоцерківцев, Оксани Пахльовської. А Ліна Костенко, яку вважаю абсолютним генієм! Причому, Ліна Костенко не тільки Поет і Людина епохи — це один із небагатьох наших моральних авторитетів. Оце і є для мене жіноча література.

Кр: Ви співаєте пісні на власні вірші. Чи не збираєтеся видати їх?

М.Б.: Ні. Коли почала писати музику, зверталася до українських поетів, вірші яких дуже люблю. Є поезія, що одразу входить із тобою в резонанс і перетворюється на музику, яка є реакцією на те, що відбувається в суспільстві. Так з'явилися пісні на вірші Олександра Олеся у 89-му році, які я співала на «Червоній Руті»: «Ой, не квітни, весно, мій народ в кайдах, мій на-

род в задумі, очі його в сумі». Або, скажімо, вірші, Євгена Плужника, написані на початку двадцятого століття, «Розстріляне відродження»; вірші Василя Чумака; мітологічна українська поезія Богдана-Ігора Антонича. У мене загострене відчуття справедливості, і я відчувала глобальну несправедливість до свого народу, своєї нації. Тоді в мене переважали громадянські мотиви. Але я ставала старшою. І в яксь мить стало бракувати віршів, які б віддзеркалювали моє нове ставлення до світу. Я народилася в Харкові і мені завжди бракувало української міської культури — того, що зараз пишуть Юрій Андрухович, Сергій Жадан. Тоді, у 89-90-му я почала писати сама. Розуміла, що це не можна назвати поезією, це — лише тексти пісень. Тому й не хочу видавати збірку своїх віршів, бо знаю: в Україні є Ліна Костенко. Але писати самій — сподобалося. Це великий азарт — шукати саме те єдино потрібне слово, оформити свої почуття своїми ж словами. І поки не знайдеш, не можеш заспокоїтися.

Кр: У Вас є пісня «Із янголом на плечі». Це Малкович. Тобто, Ви й тепер звертаєтеся до поезії інших?

М.Б.: Поезію Малковича я знаю всю. Коли вчилася в університеті познаходила його книжечки, які він видавав ще в «Молоді». Крім того, Іван — мій кум і великий друг. Коли близько спілкуєшся з людиною, гарно її знаєш, ходиш із нею на каву, часом забуваєш про те, що поруч із тобою живе особистість, яка вже ввійшла в історію української літератури. У мене була ситуація, коли я відкривала його збірку «Ключ» (дуже її люблю), читала і дзвонила йому, аби сказати: «Слухай, Іване, ти геніальний!». От читаю: «Хтось із дитям удвох бродить різдвяним садком, каже дитятко: Я — Бог. Бросить сніжком». Це ж про мене, я думаю про те саме! І так народжується музика, так народився «Різдвяний альбом». У мене багато пісень про янголів, про Різдво — дуже люблю це свято.

Кр: Щодо пошуків відповідей на питання про роль жінки в житті дитини, чоловіка, родини, суспільства. Яке воно — Ваше бачення цього?

М.Б.: Жінка — це, насамперед, відповідальність. Та відповідальність, яка дає їй можливість ширше відчувати смак життя. Жінка повинна реалізуватися, знайти себе, відчувати свою потрібність. Але найбільше вона має зреалізуватися як дружина, як мати. Я не знаю вищого щастя, ніж народити дитину. Створювати затишок — це теж щастя. Готувати їсти — це смак життя. Багато чого можна не робити, а от уміти потрібно все. Якщо знатиму, що комусь потрібні мої власноруч зіплені вареники, я з задоволенням буду їх ліпити.

ЧУДОВА СІМКА

за версією експертів
«Книжник-Review»

1. Марина та Сергій ДЯЧЕНКИ. Жирафчик і Пандочка. Маленькі історії великих друзів; Повітряні рибки. Вісім оповідань на всякий смак. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 24+28 с.(п)

Романтичні казки Дяченків не лише розрада дітям, але й ліки заспокоєння від бурхливих політичних пристрастей дорослим, які рано чи пізно таки мають відпочити від того. Усім-бо приємно знати, що — бодай у фантазіях Дяченків — існує такий собі Жирафчик, який неодмінно мусить завжди поспішати комусь на допомогу. Натомість одержувач «неправильних» посилок, киця Варварка, розв'язує карколомну задачку: як повітряних рибок повернути назад у акваріум. Читайте дітям книжки Марини та Сергія, бо вони (і книжки, і їхні автори) роблять наш світ теплішим!

2. Тасмичні міста Лева: Книга для читання — Л.: Аверс, 356 с.(п)

Блискуча історично-пригодницька антологія для підлітків. Та й чи може бути нецікавою історія міста, яке за 800 років свого існування знало й Галицьку Русь, і Литовську державу, й Австрію, і Польщу, і СРСР, і нарешті — Україну. Антін Лотоцький та Ігор Калинець, Ірина Котлобулатова й Зінаїда Тулуб, Марія Людкевич і багато-багато інших авторів знайомлять читачів з історією міста,

його герба, оповідають про факти, події й історичні епохи. Паралельно, у казках, легендах і оповіданнях, передано дух різних історичних епох.

3. Едгар Аллан ПО. Ельдорадо. Поетичні твори; Федір ТЮТЧЕВ. Любов остання. Вірші. Сер. «Шедеври світової поезії». — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 304 + 144 с.(п)

Звісно, вірші По ніколи не матимуть такої популярності, як його проза... Все так, але... Але саме у віршах письменник найбільш повно вивершився як митець, бо говорив про потаємне. Що-до Тютчева, то що можна додати до епітета «майстер». Тішить, що в нас дедалі більше починає видаватися книжок із паралельними текстами: мова оригіналу і, поруч, мова перекладу.

Не постійно. Щоб це не перетворилося на каторгу. У кожному русі жіночої сутності шукаю отой смак життя. Коли є малесенька дитина, ти береш її пелюшки, відчуваєш її запахи, руки в воді... це і є смак життя. А чоловіки насправді цього не мають, вони обділені. Звичайно, важко бути багатодітною матір'ю й президентом країни водночас. Тут на якомусь етапі потрібно щось приносити в жертву. І тоді треба чесно відповісти собі на всі запитання й вибрати: присвятити себе суспільству або мистецтву, дітям або чоловіку, якого любиш.

Кр: Ми все ж такі різні. І те, що чоловіки шукають у нас, дещо різниться з тим, що нам потрібно від чоловіків. Звичайно, в нас немає тої сили, яка є в них. А якої сили, на Ваш погляд, чоловіки шукають у жінок?

М.Б.: Я ніколи не поділяла щастя чи любов на жіноче й чоловіче. Повнота щастя для всіх однакова й не може розподілятися за статевою ознакою. Але жінка від Бога така істота, що здатна пристосовуватися до обставин. Якщо жінка знайшла чоловіка, знайшла себе в сім'ї, вона може знайти себе й не тільки там. Якщо так сталося, що в неї цього вогнища нема, вона змушена бути сильною, може навіть себе й суспільство переконувати, що це — єдиний можливий шлях для жінки. А потім вона зустрічає чоловіка і настільки його любить, щось хоче зробити для нього і буде говорити, що сила жінки — в її слабкості. Тобто, жінка — дуже гнучка істота. І в цьому є мудрість. Потрапивши до інших обставин, вона буде дотримуватися зовсім іншої філософії. Якщо говорити про наше суспільство, то воно взагалі має культуру на маргінальному рівні. Візьміть будь-який журнал: із подружньої вірності у нас кепкують; дітей мати не модно; музика — це значить шансон; газети — це жовта преса. Немає ідеї в політиків, спрямованої на підняття загального культурного рівня. У молодих немає мети піднімати свій рівень і

дряпатися наверх. У великих містах молодь ще бачить якісь перспективи і намагається чогось досягти. А в селі й маленьких містах — опускається і справжні цінності підміняються сурогатом.

Кр: Існує думка, що руйнування інституту материнства, інституту сім'ї — це наслідок панування фемінізму.

М.Б.: Я не феміністка. Бо розумію, що в світі все збалансовано і взаємопов'язано. Якщо десь забирається, то в іншому додається. Жінка має бути в одних правах із чоловіком, але якщо їй дане таке щастя, як материнство, то не варто змагатися з чоловіком за інші позиції. Десь вона мусить поступитися. В одному я переконана, що цей вибір має бути за жінкою, а не за суспільством, яке цей вибір нав'язує. Це право кожної людини. Хоча мене й вважають сильною, але всередині я себе так не відчуваю. Борюся зі своїми слабкостями і, мабуть, ця внутрішня боротьба назовні виглядає як сила. І чоловіча підтримка мені потрібна. Причому не така, як для багатьох жінок. Я не потребую ні фінансової, ні матеріальної підтримки, чи то вміння приймати рішення. Це все я можу сама. Для мене головне — моральна підтримка, мені потрібний сильний чоловік поруч.

Кр: А чи це не фантом? Думаєте, такі ще є?

М.Б.: Що вкладати в поняття «сильний»? Якщо людина в чомусь талановита — це і є її найбільшою силою. Якщо в ній є Божо іскра — чи то вона талановита в живопису, чи грає на роялі, — це і є сила. Мене приваблюють оптимісти. Я сама оптимістка, свідомо не допускаю до себе погані думки. Мені важко спілкуватися з песимістами. Натомість, може привабити людина, яка у важку годину скаже мені, — все буде добре. Зарядить мене оптимізмом. А потім — я її заряджу.

Інтер'ю взяла Галина РОДИНА **Кр**

І мелодику оригіналу можна відчувати, і вади віршів українською переспіваних одразу видно. Добре, що упорядники окремо подали переклади «метрів» — П.Грабовського, М.Рильського, Ю.Клена, Г.Кочура. Шкода, що ці розділи невеличкі.

4. Словник антонімів і фразеологічних антонімів. Видання друге, доп. і вип.; **Тлумачний словник-мінімум української мови.** Близько 9000 слів. Видання третє, вип. і доп. Сер «Словники України». — К.: Довіра, 284 + 607 с.(п)

Серія словничків кишенькового формату користується величезною популярністю у покупців. Бо, по-перше, вони зручні в користуванні, і, по-друге, більшого запасу поки не треба, бо майже ніхто не буде розуміти, про що власник того запасу веде мову. Проте є надія, що колись і повніші почнемо видавати.

5. Юрко ПОКАЛЬЧУК. Окружна дорога: Повісті та оповідання. Сер. «Література». — Х: Фоліо, 511 с.(п)

Власне, нові книжки цього автора можна й не представляти. Прізвище Юрко Покальчук — сигнал численним симпатикам, які є й у середовищі висококохлив інтелектуалів, і поміж малолітніх злочинців. До нової книжки ввійшли жорсткі й водночас романтичні повісті та оповідання про проблеми перехідного віку та віднайдення серед брудного сучасного повсякдення справжньої дружби чи світлого кохання.

6. Наталия РЕЗАНОВА. Богиня в нежном неглиже... История дамского белья, рассказанная серьезно и не очень. Сер. «Популярная энциклопедия моды». Вып. 1. — К.: Факт, 100 с.(о)

Що може бути цікавішим в історії моди, як не історія нижньої жіночої білизни, — ви-

рішили видавці й спровокували авторку використати унікальні ілюстрації з архівів Одеської наукової бібліотеки. А що авторка одеситка, то її розповідь і насичена фактами, і легка для читання, і подана з гумором та пересипана курйозами та анекдотами.

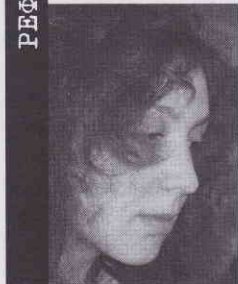
7. Олександр ВІЛЬЧИНСЬКИЙ. Останній герой. Роман. «Лауреат конкурсу «Коронація слова». — Л.: Піраміда, 136 с.(о)

Україна прагне витворити свого героя. Спроба Вільчинського — не перша в цьому напрямку, і не сказати б, що найкраща. Але потреба суспільства настільки значна, що читач радо вибачить окремі сюжетні й мовні нековирності, аби разом із німцем та вояком УПА пройти випаленими стежками Західної України, що лишилися після енкаведистських зачисток, витримати зради друзів та підступи ворогів, і таки здобути перемогу: вижити і не втратити чоловічої гідності.

Кр

«ДУША — ЦЕ ТАМ, ДЕ БОЛИТЬ...»

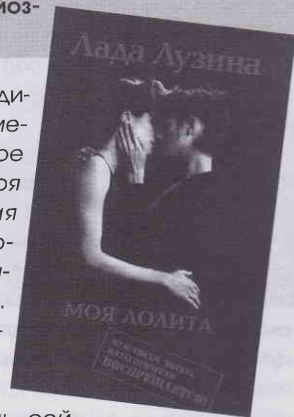
Імідж — доволі химерна штукенція: у чомусь неймовірно допомагає, у чомусь безнадійно заважає. Тому важко однозначно сказати — чи виграла Лада ЛУЗІНА від того, що її літературна творчість розглядається читачами через призму скандальності, чи навпаки — втратила. Так, книги Лузіної користуються чималою популярністю, але чи бачить читач за постаттю епатажної довговолосої красуні ще й талановиту письменницю? Зрештою, якщо читачеві не вистачає проникливості, серйозності сприйняття тексту, то це — його проблеми.

Марія КРИШТОПА

Твори Лади Лузіної вважаються не літературою, а читовом для жінок. Можна би зробити висновок, що жінки — не читачі. Хоча чому «Дівчатка» Оксани Забужко — висока література, а «Дівчатка, которую я любила» Лузіної — чортзна-що? На жаль, люди, якщо не знають, як на щось реагувати, до занудства передбачувані. В їхньому арсеналі лише три варіанти поведінки: захоплення, агресивне несприйняття, ігнорування. Нехай. Людська реакція та її аналіз — не моя парафія. Мене більше цікавить Лузіна-письменниця та плоди її діяльності. Доволі неоднозначні: іноді — зеленкуваті, іноді — погризені надмірним бажанням показати себе хорошу, а іноді — настільки звабно стиглі, що хочеться надкусити, проковтнути або заховати, правда, потім важко буде виплюнути.

Я вже згадувала «Дівчатку, которую я любила» (себто — не я, а Лузіна) **Моя Лолита**. Із «Дівчатками» Забужко цей твір єдинає лише ім'я одної з героїнь — Лена — та тема юнацької закоханості. Правда, у Дарки Забужко ця закоханість так і залишається в юності, рефлексуючи іноді спогадами. У героїні Лузіної (звати її також Ладою Лузіною) тремке обожнювання, поклоніння перед подругою не зникають. Можливо, тому, що й сама авторка не відхрещується від друзів, аби лишень догодити суспільству, а може, через те, що Лянуш зуміла зробити те, на що Лада не зможе наважитися ніколи, бо занадто прив'язана до зовнішньої привабливості життя. І хоча щиро зневажає цю свою прив'язаність, відмовитися від неї не може. Лена для героїні Лузіної — ниточка, що єднає з дитинством. І коли подруга-послушниця з якихось своїх міркувань відвертається від Лади, остання це сприймає за ляпас дитинства: «От меня уходило мое детство! Моя единственная светлая любовь. Мой ангел-хранитель. Моя душа. Больше мы не виделись никогда. И лишь сейчас, заставив себя вспомнить все до конца, я поняла: душа — это там, где болит».

У цьому оповіданні, як і в багатьох інших творах, Лузіна рефлексує на давню і болісну тему — віру в Бога. Щиру й показну. Щиру у своїй показовості. Так, вона блефує, іронізує там, де це вважається святотатством. Можна додати до цього списку захоплення містикою, створення

ІМУНІТЕТ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ

Якщо ви вважаєте, що кохання — то неймовірно шкідлива річ, подібна до інфекційного захворювання, страшний та нелюдський вірус, від якого краще б мати імунітет, щоб бути сильним та неприступним, роман цьогорічної лауреатки конкурсу «Коронація слова» **Ярослави ІВЧЕНКО** «Синдром набутого імунітету» буде вам до смаку. Однак, чи страх кохання — це ознака сильності?

Аля САНІНА

В анотації до «Синдрому...» головних героїв роману Роську та Орка названо сильними, тобто такими собі стійкими до сентиментів та впевненими у собі особистостями, які зійшлись у двобої.

Про те, що перед нами двоє цікавих-розумних-чарівних-вродливих-геніальних-сильних-незвичних-оригінальних осіб свідчить й авторське коментування-оцінювання-позиціювання своїх персонажів. Згідно з умовами реальності, які задає авторка, всі довкола повально закохуються в Орка та Роську, перманентно і тотально підпадають під їхні чари, «ведуться» на всі маніпуляції шляхетних героїв, а їхні друзі-товариші-приятелі так засипають їх компліментами. Тож ми — читачі — маємо вірити, що перед нами всуціль позитивні та дуже добрі у глибині душі двійко людей. Пронаявність у них неабиякого інтелекту та виняткової здатності до рефлексування, а відтак «вищості» за тупоголових примітивних амеб довкола, мають свідчити поодинокі краплі в текст уривків з їхніх «щоденників», що мають вражати читача довершеністю думки. Зрештою, музичні та літературні вподобання Ореста і Руслани «яскраво промовляють», що перед нами — представники зникаючого виду «людина мисляча», а зусібч їх оточує інший вид — «дівчатка» і «мальчикі», яких відповідно Орко та Роська повсякчас «чіпляють»-«знімають»-«грають», одним словом використовують, певно, за правом «вищого»-«розумнішого»-«кращого».

Рося — це така собі вразлива і дуже чуйна, ніжна і лагідна дівчинка, яка пере-

живає вмирання кохання і яка відчайдушно бореться з тотальним та всюдисущим «неприродним» бажанням чоловіків її тіла. І ця її героїчна та благородна боротьба відбувається в дуже оригінальний спосіб — вона лягає в ліжку з тими, хто її хоче, але зумисне не отримує задоволення, аби ті самовпевнені «казли» трохи «попустилися» щодо своєї непервершеності в ліжку, мовляв, який же ти чоловік, якщо не можеш довести жінку до оргазму. Орко, своєю чергою, — еталон мужності, такий собі супермен-поет-програміст, в якого тонка лірична душа поєднана з логічністю та точністю. Неперевершений звабник-спокусник, унікальний через витончену поетичність душі... Словом, чоловік-мрія.

В отакому світлі постають герої, якщо вірити авторці. А от якщо спробувати відкинути заангажованість творчини та її від-

культу відьми (Іванни Карамазової). Але повірте — її відьма значно гуманніша й справедливіша за нас. І (простіть мені, святі отці!), думаю, такий тип поведінки, штиб життя сподобався би Господу значно більше за наші політично-проституційні забави, приправлені грішми.

В оповіданні «Дьявол на пенсії», Лузіна показує нам диявола, який любив ходити до церкви. Тема не нова. Її вже тягли на себе десятки письменників ще від часів Аврори Дюпен (а може, й раніше), описуючи нещасного вигнанця, який прагне спілкування з Отцем, мудрого й цинічного (від мудрості?) помічника Господа (це вже Булгаков). Лузіна адаптує Сатану до Києва, до епохи. Щось є таке в ньому булгаківське, як би не відхрещувалась авторка від цієї подібності й від самого батька легендарної Маргарити. А може, історія, в яку вплив Дідько Лузіни, просто залишається такою ж безглуздою впродовж віків, змінюючи лише відтінки, нюанси, але не суть: «Человечество самозабвенно строило Дьяволу глазки. Дьявол презирал людей, но ничего не мог поделаться с ними, ибо они поделались его точку зрения. Они ценили в себе только его качества и ни в грош не ставили того, кто ими не обладал. Дьявол стал их идеалом. Но он не разделял их идеалы. И ему не оставалось ничего, кроме как уйти на пенсию. Ведь невозможно при-

нить зло тому, кто уже причинил его себе сам. Амен».

До кумедності гірка ситуація, коли в місті нікому зробити добро, коли диявол змушений карати грішників.

Збірка «Моя Лолита» — це старі сюжети, добре нам відомі, але з новими, незнайомими інтерпретаціями, акцентами. Це історія пурпурових вітрил, травіати, Лоліти очима жінки.

Героїня Лузіни дотепна, саркастична, беззахисна, мстива, наївна, жорстока, щедра, владна. Це жінка, яка знає, що таке втрата, і вміє цінувати те, що має. Вона ладна допомогти кожному, хто цього потребує (й заслуговує), але, якщо її образити, у своїй мстивості нагадує бульдозер. Яскравий приклад сказаного — серія творів про Іванну Карамазову. Відьма Лузіни діє за принципом: «Pereat mundus et fiat justitia» (правосуддя повинно бути здійсненим, навіть якщо загине світ). Неймовірні пригоди, які переповнюють книги **Колдовская любовь** і **Смерть и две королевы**, є лише декораціями для цього життєвого кредо.

Твори Лузіни динамічні, інтригуючі, цікаві. Можливо, занадто обтяжені намага-

нням авторки пришпилити читача (чомусь все це нагадує поводження колекціонера з метеликами) своєю ерудицією. Лузіна (і вона не єдина в цьому) скрупульозно виставляє свої досягнення перед публікою: перераховує статки, злегка хизується(?) знанням літератури та деяких інших наук. Але коли вона нарешті забуває начепити на себе феєричну маску фатальної жінки, починається творчість — справжня, без домішків. І нехай її сюжети відчайдушно балансують між класичними та голівудськими (назвіть мені бодай одного сучасника, на творчість якого ніхто не вплинув), але

це не щось на кшталт «чим би дитина не бавилася...». Бо забавка дуже серйозна. І Лузіна аж ніяк не дитина в літературі. Її «Лолита» — серйозна заява про себе — письменницю. І якщо авторка не блефує, а дійсно не може не писати, то вона ще здивує всіх і змусить сприймати себе не як фанаберійну ляльку, а талановиту мистциню.

Kr

Ладя ЛУЗИНА. Колдовская любовь, Смерть и две королевы. — Х.: Фоліо, 253+253 с. (о)
Ладя ЛУЗИНА. Моя Лолита. — Х.: Фоліо, 285 с. (п)

верте симпатизування своїй героїні (що остаточно підтверджує кінцівка роману) і проаналізувати вчинки та думки героїв дещо відсторонено, то перед нами постає якісно інша реальність, і творений Ярославом Івченко міт про сильність патологічно самовпевнених і zarazom глибоко закомплексованих «особистостей» розсіюється.

«Янголятко» на ймення Рося враз перетворюється на зле та неадресно мстиве стерво, що постійно намагається принизити та «попустити» хтивих «мальчиків», які чомусь(?) ведуться на її відверті та несамовиті зваблення. Добра й співчутлива, ця дівчинка знімає стрес «або усамітненням, або дружніми бесідами, або полюванням і зловтішанням» над людьми. Зовсім «несамовпевнено» і «несамозакохано», вона «скромно» вважає себе експертом у розкушуванні чоловічої натури і повсякчас намагається ствердитись у цій якості.

Орко ж до пари їй свої стосунки з жінками зводить до «вправлянь у ліжковій боротьбі». Відтак призначення жінки в його

житті — робити йому масажик, терти спинку, мити посуд, прибирати в квартирі, вдовольняти його в ліжку, бути поруч у якості тіла вранці, однак не заважати вночі спати, бо ж йому рано на роботу. Йому подобається просто «грати цих мавт», закохувати їх у себе, а потім кидати. Ну як власне і має чинити справжній чоловік! Це ж бо дуже по-джентльменськи — звабити, використати, принизити й викинути. Взагалі Оркові не позичати мужності: час від часу він зважається на дуже сміливі прояви «винахідливості» у затягуванні чергової

«ляльки» до свого ліжка — знайомиться по «милу» з дівчатами під вигаданим ім'ям іноземця, вивідує про них усе, а потім «випадково» «чіпляє» їх... Звісно, дівчата ведуться, а потім бідолаха знову й знову розчаровано констатує: «Полювати, знаючи, куди побіжить намічена здобич, не надто захопливо». Виявляється, що йому «доводиться грати звичну роль спокусника, втомленого життям, замкнутого насправді у глибинах своєї підсвідомості, але невідпороного зовні. А коли ця роль закінчиться, він знову повернеться в якийсь поморожений стан...»

І ось він натрапляє на «розумну і неперевершену» Роську та западає на неї — «в неї природжений талант юної стерви. Ушла противна язва, тільки приваблива, при всьому цьому ніжна й лагідна. Вона хороша, просто не хоче здавати себе».

От лиш шкода, що не склалося в них, а то була б така симпатична парочка мізантропів... Але ж що поробиш — у Роськи імунітет, імунітет до кохання. Чи до оргазмів... Чи до... Одним словом, вона більше не здатна відчувати чогось людського до людини.

...Подібні до «Синдрому...» речі стають певною тенденцією в сучасній молодіжній прозі. Себто чим більше людей герої використовують-принизити-попустити, тим він крутіший та привабливіший, сильніший і розумніший, значить вищий, а відтак довкола всі ідіоти, то ж вони заслуговують на постійні кпини та знущання. А потім ці самі «силачі»-розумники ще й будуть скаржитися, що світ стає жорстокішим до них(!), що вони — безнадійно самотні, і взагалі цей світ шалено їх образив, і вони оголошують йому «справедливу» війну! Ось так от. І не просіть милости — у них до неї імунітет!

Kr

Ярослав ІВЧЕНКО. Синдром набутого імунітету. — Л.: Піраміда, 280 с. (о)

ЧИТАЧ ЯК ПОКУПЕЦЬ

Торік опубліковані результати анкетування відвідувачів Х Форуму видавців у Львові, які окреслили певні риси сучасного українського читача-покупця (220 опитаних). Вереснем цього року на ХІ Форумі видавців опитано 189 респондентів за тою ж метою та структурою.

Олександр СЕМАШКО

ЗАВСІДНИКИ

Головною постаттю на цій, як і на інших виставках, є молодь (83%) — у широких межах до 35 років, але переважно студентська (61,4%). Жіноцтво й далі переважає чоловіків (58,9%) і порівняно з минулим роком ця тенденція посилюється. 75,1% опитаних жінок — із неповною та вищою освітою (у 2003р. — 72,3%).

За соціальним станом це, знов-таки, студенти та наймані працівники (15,3%). Значна частина знаходиться на утриманні батьків (41,8%) та мають середні статки (32,3%). Проглядає тенденція поліпшення матеріального становища, що для видавця позитивно симптоматично: 10% мають прибуток високий та вище середнього! Ледь помітно, але зменшилося серед відвідувачів виставки науковців та митців.

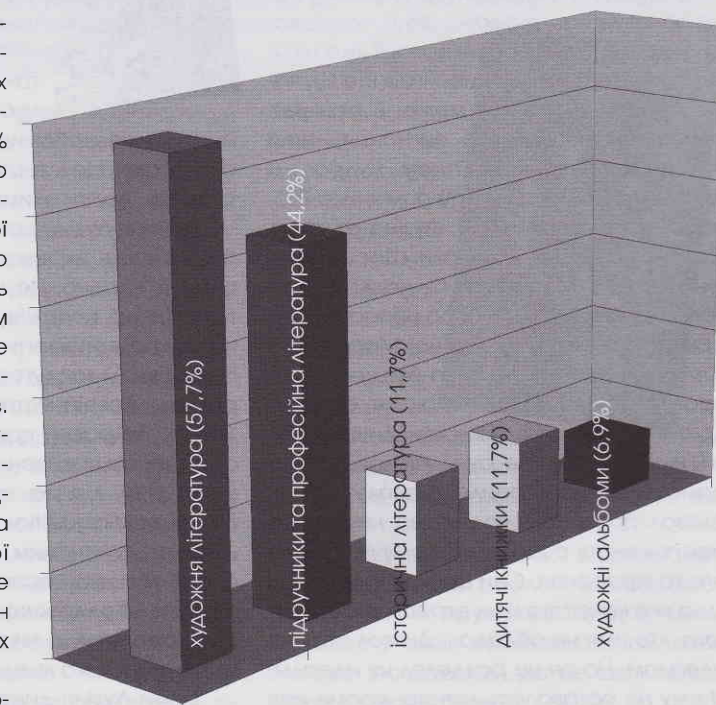
Прикметно, що основна маса відвідувачів вважають себе книголюбамі (34,9%) та активними читачами (29,1%), а не регулярними — 31,2%. Є й бібліофіли, які за висловом Сомерсета Моєма «горять чистим рубіновим вогнем любови до мистецтва» книги — 4,3 %.

СМАКИ

Художня література і далі є лідером читачьких уподобань. Симптоматично, що минулорічне перше місце «пригод, детективів та бойовиків» нині посіла «психологічна проза» (27,7%) та «поезія» (21,3% проти 12,3 % торік). Таким чином, популярність детективів «перемістилася» на третє місце.

Водночас зростає потяг до «мелодрами, любовних романів» та «фантастики, фентезі»: з 15% до 18,1% та з 10,9% до 18,6% відповідно. Інтерес до історичної белетристики та до мистецьких видань залишається сталим (12,8%, 15,4%), проте знижується до біографій та мемуарів. Несподівано фіксується зниження інтересу до довідкової, ділової та науково-популярної літератури, проте стійкість цих змін вимагає додаткових досліджень.

Найбільше полюбляють пригодницьку літературу люди 35—55 років, а мелодраму і любовні романи — молодь до 18 років (33,3 %). До фантастики найменш прихильні люди 25—35 років (14%), бо вони найбільш віддані психологічній прозі (46,4 %) та поезії (28,5 %). Жінки читають мелодрами та любовні романи майже у п'ятеро завзятіші за чоловіків (28,9% проти 5,6%). Краща половина людства також кохається на поезії (23,7%) та фантастиці й фентезі (30,2%). Чоловіки теж полюбляють ці «нереальні» жанри (20,7%), проте надають переваги психологічній прозі (28,3%) та науково-популярній літературі (26,4%).

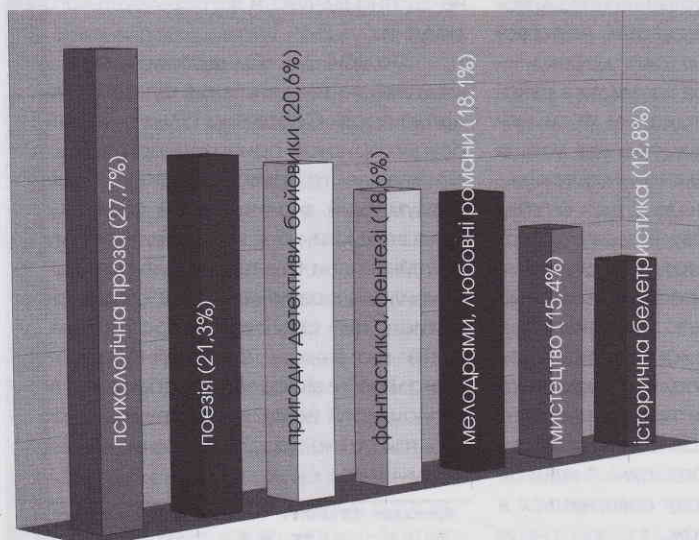

друзів» — 49,4%. Показник користування бібліотекою далі падає і водночас трохи зростає «замовлення через «Книга—поштою»» (9,5%).

Посутніх розходжень у джерелах надходження книжок не спостерігається як за статтю, так і залежно від рівня прибутків. Проте суттєво впливає освіта: люди з вищою освітою (75%) та студенти (62%) читають книжки, переважно придбані у книгарні (а студенти — ще й узяті у друзів, 55—60%).

Прозора закономірність: що більша домашня бібліотека, то частіше купують книжки у магазині (80%). Через «Книга—поштою» найчастіше замовляють люди 35—55 років (16,7%) та книголюби (15,1%). Позичають же книжки головне «нерегулярні» читачі (57,6%). Власники великих домашніх книгозбірень вирізняються підвищеним попитом на художні альбоми (11,1%), а ще більше «западають» на презентаційні видання ті, що тільки починають збирати книжки (12,2%).

«Купівельні» лідери ті ж, що й раніше: професійна література, підручники та художня література. Але тепер вони помінялися місцями: зросла «вага» художньої літератури (57,7%), зменшилася — підручників та професійної літератури (44,2%). Майже вдвічі впала купівля історичної літератури (11,7%), на тому ж місці і в то-

Ті, хто ідентифікує себе за «книголюба», вирізняються, насамперед, пріоритетною увагою до психологічної прози (42,4%), поезії (30%) та мистецької літератури (21,2%).

ПОПИТ

Основні джерела набуття книжок не змінилися порівняно з минулим роком: «придбання у книгарні» — 64,5%, «позичання у

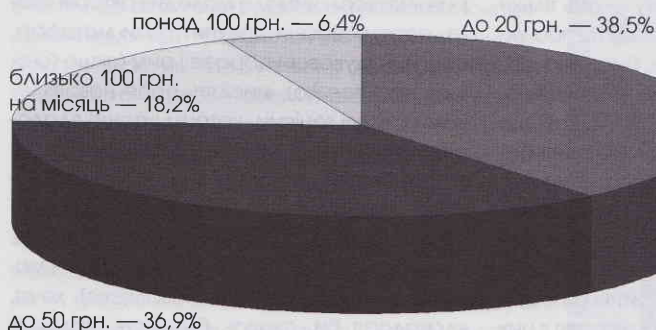
му ж обсязі тримається купівля дитячих книжок (11,7%). Естетичним сюрпризом слід вважати подвійне зростання купівлі художніх альбомів (6,9%). Молодий читач-студент віддає перевагу (галицький акцент?) книжкам українською мовою (85%), але — творам зарубіжних (69,4%) сучасних (66,5%) авторів.

ГРОШІ

Витрати на книжки впродовж місяця концентруються в двох групах: до 20 грн. — 38,5%, до 50 грн. — 36,9% (разом — 75,4%).

Таких, що витрачають на придбання книжок близько 100 грн. на місяць — 18,2% (значна група!), а тих, що понад 100 грн., — 6,4%.

Частотність купування книжок зазнала суттєвих змін. Якщо минулого року лідером була група, де купують книжки раз на три місяці (32,7%), то тепер такою стала група покупців «щомісяця» (32,2%). Тим самим група «раз на три місяці» перемістилася на друге місце (27,4%). Тобто відбулась інверсія з дзеркально точними показниками, що

підтверджує гіпотезу про стале зростання купівлі книжок (у всякому разі, студентами й людьми з вищою освітою). Покупці груп «щомісяця» і «раз на три місяці» складають 59,6% відвідувачів Форуму видавців. І хоча трохи зросло число таких, що купують книжки раз на півроку (21%), але й збільшилась кількість «фанатиків» книжки, які купують їх щотижня (10,2%).

ІНФОРМАЦІЯ

У порівнянні з минулим роком основні джерела інформації про книжки зберегли свою послідовність. Трохи зменшилась роль каналу «друзі» (з 58,6% до 51,9%), майже без змін «преса» (35,8%). Далі — «книгарні» (30% проти 35,4% торік) та бібліотеки (6,9% проти 9,5%). Найпомітніше зростання уваги до таких інформджерел як радіо і телебачення (24,1% проти 17,7%), та Інтернет (22,5% проти 17,7%).

«Про нові книжки найцікавіше читати», як і раніше, короткі анотації (34,9%). Порівняння з минулим роком свідчить про певне зростання культури вибору, бо раніше анотаціями, доволі куцим і ненадійним орієнтиром, користувалося 49,1%, а тепер читачі

віддають перевагу рецензії (27% проти 23,2%), дискусіям критиків (20,1% проти 15,4%), інтерв'ю з авторами (23,8% проти 20%), відгукам відомих людей (22,2% проти 16,8%). Залишилося без змін ставлення до порівняльних статей і тематичних оглядів (7—10%), але вдвічі зріс інтерес до коміксів за мотивами твору (6,3% проти 3,2% торік).

Орієнтири у книжковому просторі, хоч і поволі, якісно вдосконалюються. Стосовно змістовного характеру публікацій визначилися дві

майже рівні за численністю протилежні групи:

- 1) ті, хто читає про книжки все, що трапляє на очі — 38,6%;
- 2) ті, хто цікавиться інформацією переважно про книжки вже відомих їм авторів — 37%. Тут очевидне прагнення уберегти себе від

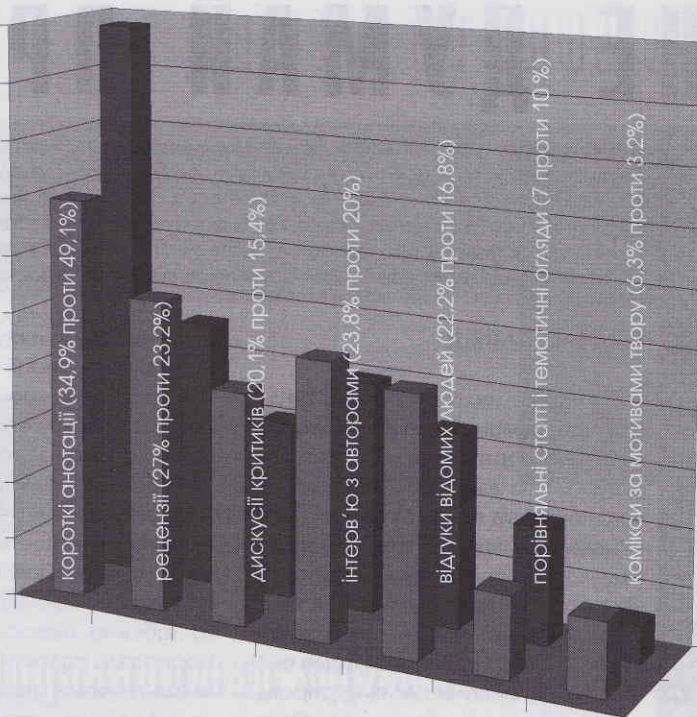
випадковості вибору і водночас — не свідоме обмеження відкриття нових яскравих імен.

Елітна група віддає перевагу лише рецензіям відомих їй критиків (16,4%). Доволі значний прошарок цікавиться навкололітературними подіями, світським життям літераторів і видавців (10,6%), а ще більше — «скандалами навколо книжки/автора» (13,7%).

КНИЖКИ ТА ПРЕСА

Лідери книжкових рубрик серед львівських газет лишилися на місцях майже у тих самих пропорціях. 1. «Поступ» (39,2% проти 35,2% торік); 2. «Високий замок» (39,2% проти 34%); 3. «Львівська газета» (19,3% проти 17,7%); 4. «Молода Галичина» (9,6% проти 5,4%); 5. «Ратуша» (9,1% проти 3,2%).

Щодо загальноукраїнських видань, то тут лідер, як і раніше, «Пік» (25% проти 26,4% торік). Із третього місця на друге перемістилося «Дзеркало тижня» (24,4%). Далі — «Україна молода» (24,4% проти минулорічних 11,4%). Зменшилися показники прихильності у «Дня» (15,2%).

Серед літературно-книжкових видань роль лідера закріпив часопис «Книжник-review» (31,7% проти 20,4% минулого року). Часопис «Критика» (24,9% проти 17,3%) випередив «Літературну Україну» (16,4% проти 18,6%). На четвертому місці «Сучасність», далі «Книжковий огляд» та «Книжковий клуб плюс» (9-10%).

РЕЙТИНГ БРЕНДІВ

Отримані результати не вимагають розлогого коментаря, бо надто очевидно відбиваються переважні смаки галицької студентської молоді.

I. Книжки, які справили найбільше враження цього року

1. Твори П.Коельо — 24,9%
2. У.Еко «Маятник Фуко» — 3,2%
3. Ю.Винничук «Дві ночі» — 1,6%
4. О.Забужко «Сестро, сестро» — 1,6%

Решта 53,4% опитаних називали твори, які не повторювались

II. Улюблені сучасні зарубіжні автори

1. П.Коельо — 43,9%
2. У.Еко — 8,5%
3. П.Зюскінд — 2,6%
4. Дж.Р.Толкін — 2,1%
5. Т.Пьонтек — 2,1%

Решта авторів згадувалася один раз

III. Ваші улюблені сучасні українські автори

1. Ю.Андрухович — 23,3%
2. О.Забужко — 15,3%
3. Ю.Покальчук — 9,5%
4. Ю.Винничук — 9,5%
5. Іздрик — 4,2%
6. Л.Дереш — 2,1%
7. С.Набока — 2,1%

Порівняно з минулим роком, шість перших позицій — без змін.

НЕ ДУМАЙ ПРО ЛІТЕРАТУРУ

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМСТВО»

Думаю, що авторка «Роману не для молодшого шкільного віку» він же — «Не думай про червоне», готова до будь-яких рецензій. Схвальних, захоплених, підлесливих, обурливих — мовляв, скільки можна писати про п'янки та голубих? — в міру стриманих та критичних. Вона, здається, однаково спокійно на них реагуватиме: критикують — о'кей, значить текст добряче дістав, захоплюються — теж некепсько, бо ж якого автора не зворушить читачка вдячність? Її спокійне ставлення до власного тексту, легка, аж майже прозора іронічність — ось речі, які в цьому романі мені імпонують, попри те, що не можу назвати новий текст Світлани Пиркало «своїм» і, прочитавши раз, навряд чи потребуватиму до нього вертатися.

Богдана МАТІЯШ

Попри те, що після роману **Не думай про червоне** мене добрі два тижні мучило сартрівське «Що таке література?» та вже своє, приватне — чого чекаю від прози сучасних українських письменників і чи взагалі від неї будь-кому варто чогось чекати?.. — навіть попри це можу знайти в тексті те, що імпонує: ніхто не стверджував, що його треба сприймати саме як літературу. І, пишучи це, я, насправді, не маю на меті нічого поганого. Сприймаю цей роман просто як текст — легкий, по-своєму розважальний і цілком вартий того, аби його читали «народні маси».

Просто в якусь мить хочеться врешті називати речі своїми іменами, адекватно оцінювати письмо кожного, хто зважується віддати свій текст читачеві. Від другого роману **Світлани ПИРКАЛО** залишається враження тексту, який авторці добре писався, бо хотілося зберегти пам'ять про якісь події та людей, котрі в ті чи ті миті просто були поруч — навіть якщо це були геть незнайомі кельнери незнайомих і нічим не примітних барів — не більше. Це легка розмова, легке писання та читиво, яке особисто мені буде куди приємніше бачити в руках пасажирів київського метро, одеських трамваїв, харківських автобусів тощо,

аніж чергову книжку Марініної чи Коельо. Принаймні інтонації тих інтерв'ю з Пиркало, котрі потрапили мені на очі, демонструють приблизно таку легкість розмови про власний текст, яка нікого ні до чого не зобов'язує. І це насправді тішить. Щоправда, авторка навряд чи до речі згадує про свою так звану «данину постмодернізму», роблячи свою героїню, Павлину Стопудів, поеткою й тут-таки апелюючи до текстів Андруховича та Забужко, персонажі котрих теж поети. Насправді, тягости та зв'язку поміж цими їхніми творами можна нашукати дуже мало — і то якщо наполегливо почати цим займатися, взяти собі це за мету — ось тільки навіщо? Роздуми про те, що знають про Україну в Європі та й, зрештою, будь-де в світі — так, це виглядає доволі тенденційно, особливо, коли сьогодні з'являється ще один жіночий текст, у котрому героїня береться роздумувати про те, про що ми вже так добре знаємо зовсім з іншого тексту... А потому авторка ще й пропонує порівняти її твір із Забужчиним... Хоч їх — як і Андруховичеві тексти — різнять естетика і поетика, та й, зрештою, читачка аудиторія в цих авторів різна, що не так уже й мало. Словом, ані з Забужко, ані з Андруховичем або постмодерном насправді не склалося, але чи насправді потрібен Пиркало цей зв'язок і цей означник «постмодерності»? Навряд чи. «Роман не для молодшого шкільного віку» і без того матиме (і вже має) свого читача. І цього, здається, йому цілком досить.

Не хочу, аби читач подумав, що, «не думавши про літературу», мені йдеться тільки про текст Світлани Пиркало. Насправді про більшість творів, якими буквально засипають читача сучасні автори, хочеться й «можеться» говорити лишень як про тексти. А про значну частину взагалі не варт і говорити навіть як про більш-менш талановите письмо, чи хоч трохи небезнадійні поетичні чи прозові вправлення. У випадку Світлани Пиркало насправді є чим тішитися: претензійністю, яка не так часто властива Світланінін колегам по перу. Далеко ходити за прикладами не треба: візьміть будь-котрий «Четвер», чимало молодих авторів якого, постулювавши докупі трохи метафор, понавигадувавши образів і рим (якщо йдеться про поезію), мислять себе новоявленими світові геніями, котрим урешті вдалося долучитися своїми шедеврами до творення цієї нещасної — досі! — української літератури. У Пиркало немає цієї хвороби геніальності, вона не демонструє тієї своєрідної згальтованості письма, яка є хоча би в її тезки, Поваляєвої, хоча, здавалося би, пишуть більшість молодих українських письменників про одне й те саме. Про себе молодих або про таких, як самі, що сумують і радіють, кохають і кохаються, працюють і байдикують, бухають і обкурюються, сміються та плачуть. Словом, усі ці «молоді» тексти писані просто про «жизнь» і той вимір свободи, якої автори в ньому шукають і прагнуть. Або той, про який найбільше знають. Часом, звісно, пи-

САЛО — ЦЕ ТАКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БЕКОН

Нова книжка Світлани ПИРКАЛО «Не думай про червоне» була представлена на 11 Форумі книговидавців у Львові видавництвом «Факт» у серії Excerptis excipienda. Леонід Фінкельштейн визначив її жанр як масову літературу.

Кучерява Олена

Читачі часопису «Потяг 76» вже мали змогу читати уривки цього роману і скласти собі загальне враження про нього. Тим же, хто тільки збирається поповнити свою бібліотеку сучасною українською прозою, скажемо, що головна героїня, за словами авторки, «маніакально-депресивне створіння, яке помелось за тридев'ять земель у пошу-

ках кохання, що, очевидно, їй лише примаєлося». Цікаво?

Чомусь останнім часом сучасні українські письменники перекинулися на написання напівавтобіографічних оповідей з імагологічними описами британців, ірландців, гебреїв та інших типів, що трапляються їм на шляху. І всі вони розвінчують національні стереотипи. Що ж, постколоніальний роман нині в моді.

Павлина Стопудів їде працювати до Лондона в агенції новин. Там вона знімає квартиру в діда на ім'я Старий Хрич, який не навидить запах сала (загалом всі ці зітхання з приводу відсутності закордонном квашених огірків, помідорів, сала, гастрономів та інших пострадянських реалій трохи відгонять чимсь знайомим). Вечорами вона тиняється барами й нічними клубами, п'є пиво (і не тільки) в неймовірних кількостях.

шуть і про те, чого не знають, і тоді читати стає зовсім кепсько...

Пиркало ж, пишучи цей «стопудівський» вимір свободи, просто іронізує, вправляється у письмі та відверто розважається, творячи свою героїню. Не скажу, що та сама по собі дуже цікава — надто вже вона прозора й запроста, її швидко пізнаєш і добре знаєш, чого від неї далі чекати. Якщо ж апелювати до персонажів Забужко, що так необачно пропонує сама авторка, то Павлина Стопудів стопудово до них не дотягує... Якоїсь миті втомлюють її метання поміж роботою, барами, вечірками для голубих, писанням мейлів, пошуками Джима, про котрого начеб і не вартує думати, чоловіками, які самі думають про героїню, а їй ідеться тільки про здоровий секс — це той вимір свободи, на який ти, здається, приречений, якщо йдеться про власну самотність у чужому (а може, й у своєму) місті. Свобода, якої не вибираєш з-поміж інших можливих, а просто пристаєш на неї, шукаючи способів зробити своє життя хоч трохи цікавішим і насиченішим. Власне, це все, що залишається Павлині: вчитися розважати саму себе, бо інакше просто з'їде дах...

Під традиційний жіночий роман текст не надається — де ви бачили в дамських романах такі щедрі оповідки про голубих та геть неромантичні перекази власних сексуальних досвідів? Можна слідом за авторкою назвати його близьким до молодіжного роману — це, властиво, і є оте-от «не для молодшого шкільного віку», а мені за цим усім проглядається до того ж матеріал для серіалу, причому такого, які в нас страшенно люблять — з «пламєнної любов'ю». Сюжет-бо просто-таки мелодраматичний: і дівчушка кидає все й пхається за тридев'ять земель, і Джим після всіх пошуків урешті знаходиться, і ніч-другу цілком фантастичного сексу їм забезпечено... До всіх позитивів сюжету треба не забути й про хепі-енд, після якого аж кортить подивитися наступну серію з життя Павлини Стопудів. Словом, ловіть ідею і кидайтеся знімати фільм, режисери! А читачам чи ж варто по тому перейматися, що це «не література»? **Кр**

Світлана ПИРКАЛО Не думай про червоне. Роман не для молодшого шкільного віку. Сер. «Excerptis excipienda». — К.: Факт, 360 с. (п)

15,50 €

тях і пишається цим. Під пиво, до речі, непогано заводити нові знайомства, що Пола й робить, і ми разом із нею блукаємо нічними вуличками Со-

хо й Іст-Енду (адже тверезий навряд чи шукав би пригод на свою голову). Вдень Пола відслідковує, чи не завалило знову десь у Луганську чи Донецьку шахту, адже чим більше жертв, тим цікавішою є новина (бо хіба тих британців щось інше з України може цікавити?). Разом із тим вона розшукує своє кохання — американського саксофоніста, яке бачила востаннє сім років тому. Що з цього всього вийшло — дізнається самі, якщо, звісно, прочитаєте роман, написаний легко й невимушено. Адже що може зрівнятися з текстом, наскрізь просякнутим алкоголем. **Кр**

ДОШКА ОГОЛОШЕНЬ

Филарет, Митрополит Минский и Слуцкий
Путь жизнєутвержда-ющей любви. —

К.: ДУХ І ЛІТЕРА,
2004. — 230 с.

ЕПИСКОП КАЛІСТ (УЕР)

ПРАВОСЛАВНИЙ
ШЛЯХ

ДУХ І ЛІТЕРА

Калліст (Уер), єпископ
Діоклійський
Православний шлях / Пер. з англ. — К.:
ДУХ І ЛІТЕРА, 2003. — 176 с.

Видавництво «ДУХ І ЛІТЕРА»

04070, Київ, вул. Волоська, 8/5, НаУКМА, корпус 5, км. 209-2II,
тел./факс: (044) 416-60-20, e-mail: duh-i-litera ukr.net

Калліст (Уер), єпископ Діоклійський
Внутрішнє Царство / Пер. з англ. — К.:
ДУХ І ЛІТЕРА, 2003. — 256 с.

Павел Євдокимов
Незбагненна Божя любов / Пер. з фр. —
К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2004. — 132 с.

ЕПИСКОП КАЛІСТ (УЕР)
ВНУТРІШНЄ
ЦАРСТВО

ДУХ І ЛІТЕРА

Видавництво «КАМЕНЯР»

1. **Нарекаці Григор.** Книга трагедій. Переклад з старовірменської М. Нестерчука. — Львів: Каменяр, 2004, 456 с. (с) — 35,00 грн.
2. **Чепурко Богдан.** Викрадення Європи: Поезія. — Львів: Каменяр, 2004, 275 с. (п) — 15,00 грн.
3. **Булычева Ангелина.** В кільце любови: Поезія. — Львів: Каменяр, 2004, 134 с. (о) — 7,00 грн.

Видавництво «Студія «ЗЕРНА»

Перший літературний твір київського художника, журналіста та письменника **Олександра МУХІНА**. Жанр, у якому написана книга, автор визначає як «Чудасія».

Чудасія — образне, художнє, позитивне відображення документальних подій. Такий жанр є виправданим, вдалим пошуком нової художньої форми в сучасній національній літературі.

Автору вдалося зробити якісний крок як за формою, так і за змістом літературного твору. Книга розкриває ще одну цікаву історію з життя Андріївського узвозу Києва.

Олександр Мухів

АНДРІЙВСЬКИЙ УЗВІЗ
або
ДИТИНЕЦЬ
/чудасія/

ЖІНКАМ ВІД ЖІНОК. ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ...

У наші часи ми спостерігаємо за зведенням найнеймовірніших і сповнених несмаку споруд та пам'яників, площ та майданів, стиль яких відбивається й на книжках, профінансованих владою. Якби хтось запитав, з чим у мене асоціюється «Жіноче серце, сповнене любові», видана за ініціативи Спілки жінок м.Києва, відповідь була б однозначною: з Майданом Незалежності.

Кучерява Олена

У ній відбилась імперська надлюбов до ваговитості, колон та монументів. Варто лише взяти в руки цю збірку нарисів на крейдованому папері, яка претендує на «розкриття жіночої сутності», і відчути, як на свій розмір, її надмірну вагу (мабуть, то так спеціально задумано: щоб жінка могла гепнути цим «Серцем...» кривдника по голові і більше ним не перейматися. Аякже, прогрес! Де тепер на кожну макогонів набрати). Не збагну я й того, хто є адресатом опусу. У передмові до книжки О.Омельченко написав, що «ми, чоловіки, знаємо... що завинили перед жінками, не навчилися пошанувати їх... у повсякденні». От тобі й на — «комплекс провини». Це ж виходить, що на більше, ніж на книжечку «з жалості», ми не заслужили? До того ж, «Серце...» не обіцяє стати останнім: Омельченко обіцяє спонсорувати й другу, вже про молодих князюк. «На, читай, тільки заткнись», написати й забути. Аби ми гортали її в нечасті миті дозвілля і тішилися з того, що хтось там нам каже якесь «щире слово захоплення»? Тхне це чимось дуже знайомим, а саме радянським пафосом і штампами. Аякже! Більшість із «героїнь» нарисів «і в райкомі партії процювали, і вищу партійну школу закінчили», а один з

авторів пише, що інакше як «комсомольською богинею» свій об'єкт зображення назвати не може. Одна з героїнь «Серця...», вирішивши в селі, вивчилася на економіста і залишилася жити у Києві. У своїй дисертації вона обурено заявляє, що «молоді жінки... залишають сільську місцевість і аграрну сферу АПК» (цікаво, чи АПК ще якоюсь сферою, окрім аграрно-промислової, займається?). І це при тому, що вона сама та її дві доньки зовсім не прополюють буряки в якомусь КСП. Ще одній композиторці болить, коли бачить на вулиці молодих людей із плеєрами. Хай вже вона вибачає, але коли ще можна слухати музику в глобалізованому світі, коли додому приходиш тільки щоб переночувати.

Авторам жінка бачиться передусім подвижницею, «теплом душі», втіленням порядності, людяності. Здається, от-от кожна з них вознесеться на прорізаних крильцях у височину. Якщо сказати одним словом про тип оспівуваної тут героїні, без допомоги Ірванця аж ніяк не обійтись. Класична «Баба-Родіна». Це так незвично (щоб не сказати ще різкіше) — після жінок Домонтовича, Підмогильного, Забужко етс читати про те, що більшість героїнь «щось програвала у ролі обслуги домочадців» (на повному серйозі, вони шкодують, що мало були «обслугою» домочадців!!!), що для кожної з них найважливішим та найрадіснішим у житті є «посадовити сформоване тісто у духовку газо-

«ЕНЕЇДИЗАЦІЯ» ТРІСТАНА ТА ІЗОЛЬДИ

Так склалося, що один із найцікавіших витворів куртуазної літератури — легенду про Трістана та Ізольду — мені доводилося читати в прозовому перекладі. Відтак, завваживши першу українську поетичну інтерпретацію давнього тексту, запропоновану Віктором КОПІЛОВИМ, я була приємно подивована і сподівалась отримати справжню естетичну насолоду від розкішного тому з чудовими ілюстраціями Сергія Якутовича.

Катерина БОРИСЕНКО

На жаль, мрії почали «розвіюватися» вже на другій сторінці віршованого тексту, бо ж подібала таке:

Щороку викуп споконвік
Ірландії платити звик
Півострів славний Корнуол
І став від того **бос і гол** (виділено мною. — К. Б.)
Трудящий корнуольський люд.

Я так і не зрозуміла, чому перекладач використовує коротку форму прикметників, не властиву українській мові в принципі, і тим самим примітивізує оригінал. Відомо, що середньовічна література ретельно добирала слова, детально шліфуючи не тільки кожне речення, а й кожен звук.

Та, врешті, якби це був єдиний огріх, на ньому можна було би й не акцентувати увагу. Однак подібних «перлів» розсипано по тексту чимало. Деякі пасажі перекладача, замість створити ефект напруги, викликають хіба посмішку. Приміром, ув описі двоюбою Трістана з Морольтом є такі рядки:

Морольт — жахливий людоджер,
Він ще живий, він ще не вмер.

Одразу ж виникають алюзії на «Гімн» Івана Франка («Він не вмер, він ще живе / хоч од тисяч літ родився...»). Тож невже Морольт — одна з інкарнацій «вічного революціонера»?

Або ж, коли човен Трістана прибуває до берегів Ірландії, зустрічаємо:

Так без вітрила і весла
Повільна хвиля принесла
Його в незнаний дивний край,
Зелений, наче справді рай.

Останній суто «глібівський» рядок посутньо порушує динаміку оповіді, буквально розриває органічну тканину тексту, бо ж активізує спогади про «дві верби», «прив'язані човни» й молодість, що «не вернеться».

Здається, шановний перекладач мав би зважати на такі моменти, а відтак уникати їх. Так само остерігатися рим на кшталт: «стос — Христос», «Отче наш — я ваш», котрі є не лише бідними, нецікавими, але й мають відтінок святотатства (останнього, до речі, не могли припустити середньовічні автори). Складається враження, що пан Копілов узагалі не дуже переймається добором рим і в результаті, знову ж таки, і тут досягає комічного ефекту, що суперечить духові давньої ле-

вої плити». Понти це все, адже більшість описаних жіночок займають керівні посади.

Кожне «життя» читаєш як продовження попереднього: «Не думала не гадала русява тендітна дівченка..., що стане колись... генералом», «Дівчинка з лісового хутора... не мріяла про артистичну кар'єру», проте «так склалося...», а далі — штампи, штампи, штампи. На диво, всі люблять Шевченка (правда, о диво, не Андрія, хоч він молодий і ще живий), деякі зачитуються Квіткою-Основ'яненком, Нечуєм-Левицьким, П.Грабовським, М.Рильським (хоч би одна щось посуча-сніше назвала).

«Штрихи», «співпадіння», «на-грудях», «по приїзді», «ніякі» — це лиш деякі мовні шедеври авторів «Серця...». Цікаво, чим має займатися коректорка, і чи зазирає вона хоч інколи до словника.

Ми звикли шанувати жінку тільки раз на рік — 8 Березня. Ця звичка перейшла в спадок ще з часів пані Рози і живе й досі. Замість того, щоб реально «сприяти розвиткові всіх їхніх (тобто жіночих) природних здібностей і талантів та самоствердженню», нам тицяють жмуток зів'ялого листя, видають книжечки і виголошують промови. Здається, і так видно вищість жінки за чоловіка. Що ж, наші чоловіки страждають на короткозорість і забувають про рофс еківського Вільгельма Баскерві-

льського. Натомість чуємо: «Молчи, не вижу я тебя в упор. Сиди вон и поддерживай огонь».

Kr

Жіноче серце, сповнене любові: Портрети княжок на початку ХХІ ст.: Збірка нарисів. — К.: Просвіта, 2003, 520 с.: іл. (п)

генди. Так карлик-горбун (як відомо, цей образ у західній мітології є уособленням підступності й зла, його з'ява має створювати відповідну гнітючу атмосферу), вмовляючи короля Марка покарати законаних, говорить:

Що їм обом — хоч круть, хоч верть —
Судилася за зраду смерть.

Вжите перекладачем «круть і верть» у нашому випадку можна порівняти хіба з пасажем «Енеїди»: «о, пущіврінку Купідоне, любуйся, як Дідона стоне...». Але ж Котляревський, як відомо, й сам вказував на гумористичний первень своєї поеми, а перекладач «Трістан та Ізольда», навпаки, наголошує на тому, що його праця є наближеною до давньофранцузького оригіналу.

Так, пан Коптілов реконструює сюжет, характери персонажів, ба навіть намагається відтворити визначальні риси поетичної форми, однак за всім цим «загубилось» основне — тогочасний стиль. Відтак маємо вірші, але не маємо поезії. Перед нами постає фактаж, така собі злецьки заримована хроніка кохання. Як відомо, ще Аристотель вказав на те, що історію Геродота теж можна написати віршами, однак від того вона не стане поезією.

Епоха Середньовіччя була дуже вимогливою до тексту. Тож ми мали би відчуття легкості, красу чи, як казав Микола Хвильовий, «запах» слова — а натомість маємо, на жаль, майже бурлескний твір.

Kr

Трістан і Ізольда: Давньофранцузька легенда. — К.: Либідь, 2004, 80 с.: іл. (п)

КНИЖКА РОКУ, 2004: НОМІНАЦІЯ «КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО»

МИЛА СЕРЦЮ НОСТАЛЬГІЯ

Приємно відзначити появу на світ в Україні (шкода лише, що російською мовою) книги п'єс американських драматургів ХХ сторіччя. Пройшовши кризу час, твори ці аж ніяк не втратили своєї актуальності, оскільки йдеться в них про те саме вічне, неосяжне, незбагненне... Кохання. А крім того, у них є й мудрість, і доброта, і тонкий гумор.

Вікторія КАЛЕНЮК

Перша п'єса Альберта ГЕРНІ

Письма любви («Love Letters») є дещо ностальгічною, починаючи хоча б із призабутої звички писання листів від руки. І хоча від самого процесу не всі в захопленні, та ж отримувати листи любить, певно, кожен. А особливо листи від коханої людини. Цей твір — листування двох людей упродовж близько сорока років, з якого вихоплено окремі фрази й так майстерно комбіновано, що аж ніяк не стає нудно, а навпаки — з нетерпінням перегортаєш сторінку за сторінкою. І легковажними твори не назвеш, оскільки автор примушує замислитися над такими складними та вічними проблемами, як людські стосунки, вибір пріоритетів, складнощі кохання, тягар суспільної думки, питання моралі. Кожен знайде тут щось своє, особисте.

І якщо перша п'єса залишає по собі легкий невимовний смуток, друга дуже добре поліпшує настрій. У творі Ейба БЕРРОУЗА Цветок кактуса («Cactus Flower») хоч і домінують ті ж теми, проте подаються вони в легкому комедійному антуражі. Прагнення головного героя до чесності породжує брехню, яка в свою чергу призводить до заплутаності стосунків, що обертається, як це не дивно, на нове чисте кохання. Відбувається трансформація не лише на рівні міжлюдських взаємин, а ще й на особистому. Легковажний бабій та брехун перетворюється на однолюба, а стара діва — на привабливу жінку (і кактус теж має право на цвітіння).

Закономірним є питання: «Як щодо постановки п'єс в Україні?». За цю справу взявся Київський театр драми та комедії, що на лівому березі Дніпра на чолі з режисером Е.Митницьким. Прем'єру «Писем любви», щоправда під назвою «Люблю. Мелісса», можна було побачити в червні цього року, а друга п'єса поки що в планах на майбутнє.

Щодо самого видання, то є кілька побажань до «Радуги». Оскільки твори в оригіналі написані англійською, зовсім не зле було б у книзі подати обидві версії. У передмові Е.Митницького йдеться про майстерність перекладів Андрея Гасюка, але сам режисер зізнається в незнанні англійської й оцінює переклади інтуїтивно. Натомість, за наявності вищезгаданої поправки книга набула б більшого попиту за рахунок тих читачів, котрі бажають упіймати двох зайців відразу — почитати щось цікаве і вдосконалити все ще популярну іноземну мову.

Kr

Письма любви. — К.: Радуга, 2004, 201с. (о.)

ЕРОТИЧНІ ЗОЙКИ СКРИПОК

Рефлексуючи з приводу звучання різних мов світу, поет із Нью-Йорка Василь Махно означив українську — «з еротичними зойками скрипок». Це наштовхує на думку про багатство звукового символізму нашої мови, що є джерелом фізичного чи, може, еротичного задоволення, принаймні згідно з концепцією американського лінгвіста Д.Хаймса про те, що фонічна субстанція мов різною мірою служить джерелом насолоди. Не тільки звуковий образ української мови, а й смислова багатоплановість наявних у ній сексуалізмів, евфемізмів, перифраз, текстове розмаїття репрезентацій останніх примушують заглибитись у проблему українського дискурсивного освоєння теми любови вкупі з еротично-сексуальними складниками цього поняття та адекватними жанрами низьких та високих форм.

Леся СТАВИЦЬКА

Сороміцькі пісні — жанр українського фольклору, як неодмінний складник весільних та інших обрядів і ігрищ, пов'язаних з ідеєю продовження людського роду, наявний у російській, білоруській народній творчості. Під шапкою означення «сороміцький» об'єднуються як власне непристойні тексти, так і еротичні, однак, саме перше слово є етноспецифічним, воно фігурує в українській мовній картині світу на позначення еротично-сексуальної сфери. Збірник «Бандурка» (К.: Дніпро, 2001) увів у сучасний український культурний простір сороміцьку тематику, а рецензована книжка поглибила й розширила уявлення про еротичну субкультуру українського етносу. Її упорядник, харківський науковець і фольклорист Михайло Красиков, залучив до видання не

тільки величезний архівний матеріал, а й власноруч, подвижницькою працею зібрані й записані тексти від живих носіїв сороміцької поетичної стихії.

Кваліфікована, глибока й водночас експресивно-жвава авторська передмова до книжки уводить читача в символічний світ українського еросу з його кодовою, прихованою для непосвячених семантикою. Крізь оптику цієї семантики розкриваються й нові смислові грані звичної української мовної картини світу з її діжею, короваєм, тістом, бандурою, конопельками, пиріжками та ін. Метафоричні ряди на позначення статевих органів та статевого акту покликані були забезпечити від оприявлення сексуальної розкритості (розпусти), чи то пак сорому як концепту української лінгвокультури. Проте, наявні в цих текстах також відверті

обсценізми, вульгаризми як ритуальне лихослів'я, питома ознака живої мови, а, отже, й культурний феномен.

Говорячи про евемістичну природу еротично-сексуального фольклорного словника, суттєво наголосити, що без знання когнітивних першовитоків останнього неможливо ідентифікувати та інтерпретувати еротично забарвлену стихію української розмовної мови, субстандартну лексику, жаргон у синхронії та історичний ретроспективі цих мовних страт. Поява видань такого типу розширює культурологічне поле «забороненого плоду». Приміром, у романі Л.Костенко «Берестечко» гетьман дорікає у невірності пані

ДАМИ І КОРОЛЕВИ

Нона СТЕФАНОВА

Чимало католиків вважали, що праонука Генрі VII, Марія Стюарт, має більше прав на англійський трон, ніж її «незаконна» кузина, королева Єлисавета I. Страх першого радника Єлисавети Уільяма Сесіла, що Марія, врешті, посягне на англійську корону, зробив її життя нестерпним, а смерть передчасною. Розібратися в складній долі нещасливої Марії спробував кембриджський учений **Джон Гай**, один із найкращих істориків доби Тюдорів. Перш ніж стати жертвою сокири катів, Марія Стюарт, на думку автора, стала жертвою пера, свого власного і Уільяма Сесіла. Головним доказом вини Марії Стюарт на судовому процесі були, власне, її сфабриковані листи. Кілька з них вигадані обвинувачами, а ті, котрі існували насправді, Сесіл трошки відкоригував. Власноруч він закреслив одні слова і вписав згори інші. Це перетворило безвинний текст на заклик до заклоту. Гай віднайшов і використав невідомі раніше документи, що допомогло йому значно ширше охопити контекст відомих фактів, а також показати з

приголомшливою точністю, як формуються історичні наративи. **Королева шотландців. Справжнє життя Марії Стюарт** — книга наукова, проте читається як детектив, і дає змогу читачеві витворити власну оцінку тогочасних подій.

Заглибитись у таємниці королівських покоїв наважилася й **Елеанор ГЕРМАН**, чия дебютна книга має назву **Секс із королями. 500 років зради, влади, суперництва й помсти**. Відкрив її на першій-ліпшій сторінці й занурився в непристойні, але вишукано подані сцени, що повсюдно траплялись у вищому світі. П'ятсотлітня історія королівських коханок у Європі написана за певною схемою, котра допомагає не втратити ліній родинних і любовних зв'язків. Поміж пікантних подробиць ховається незаперечне твердження: перемогу над суперницями визначали вплив та багатство, а не лише те, чиєю коханкою була та чи інша. Тринадцять років мадам де Помпадур діяла як неофіційний прем'єр-міністр Луї XV: роздавала титули, призначала генералів та міністрів. *«Можливо, — зауважує Герман, — компенсуючи власну фригідність, неабияку ваду для коханки»*. Її наступниця, мадам дю

Баррі *«найняла 16 лакеїв і таку ж кількість покоївок, котрих повинна була забезпечувати житлом, їжею й одягом»*. Ревнива люба Карла II, актриса Нелл Г'вінн одного разу вкинула проносне в їжу однієї зі своїх суперниць... Герман сумлінно включила в число героїнь книги герцогиню Віндзорську і Камілу Паркер-Боул, але ці екземпляри сучасності бліднуть у порівнянні з блудницями давнини, *«запаморочливим смородом міцних парфумів та дражливою розбещеністю їхніх тіл у вельветі й мереживі»*. Їх вбирали в діаманти й закидували багнюкою, деякі продовжували квітнути в пишноті, а іншим безцеремонно відтинали голови під час революції. З величезним смаком Герман створила мальовничі картини подібних сцен.

Задовго до вищезгаданих подій, у X столітті, у Кордові, при пишному дворі каліфа Абд-аль-Рахмана III збиралася мусульманська, християнська й іудейська знать. Визнаною й вкоріненою частиною вишуканої заваби були шахи. Проте шахові фігури не були схожі на людей чи тварин, адже Коран забороняє відтворювати живих істот. За правилами гри, поряд із «каліфом» стояв

Гелені словами «Та з доброго харчу, ледачу й тлусту, / тебе потягло на таку капусту». Можна тільки здогадуватися про еротичний смисл фразеологізму *потягло на капусту*, проте годі шукати його в існуючих словниках української мови. Фольклорні тексти в органічно притаманній їм символічній стихії відтворюють еротичний сценарій із цим словом: капуста — це жіночий статевий орган (*Розложиста у мене... / Розложиста капустенька / На вгороді у мене*. Пор. знайти у капусті — про народження дитини); капусту сікти — здійснювати статевий акт (*Ой дід та капусту січе, / А у баби з пизди юшка тече*), до речі, капусту різати в цьому ж значенні вживалося в бурсацько-семінарському жаргоні XIX ст. Уявлення про чоловічий статевий орган як ковбасу (*Святий Понеділку, / Іспортив нам дівку: / Ноги раскарячив, / Вовну покулачив, / Не пилюю, не косою, / А живою ковбасою*), корінь (*Ішов гуцул з полонини / Та зустрічає Мар'ю. / Легай, Мар'є, під смереку, / Най корінь попарю*) відлунюють у сучасній українській розмовній мові. А еротичні метафори-загадки — «Баба рибу пекла, Сковорідка текла», «Ой грай, та доладу, / А я в батька штани вкраду, / Не кому ж я, тобі дам, / Щоб доладу мені грав» — постають культурним тлом сучасних українських жаргонізмів *пекти, гра-*

ти (виграти) — інтенсивно здійснювати статевий акт. Архетипові уявлення про статевий акт як побиття легко прочитується в контекстах із відповідним дієсловним наповненням: «*На припічку, за запічку / Шморгав кацап кацапочку...*», *Наша мати Катя / Вибирала собі зятя: / Щоб і чубок кучерявий, / Щоб і сам був не млявий, / Щоб і сажу чистив, / Щоб і тещу періщив*.

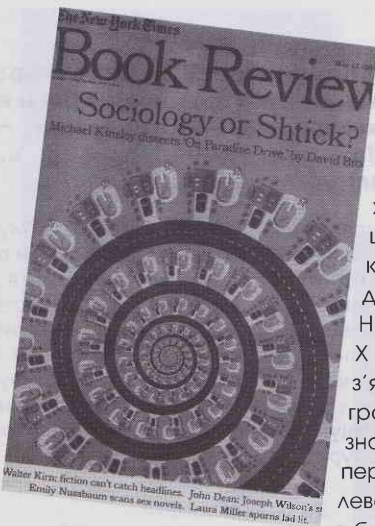
Можна ще багато говорити про величезний історичний етно- та лінгвокультурний потенціал текстів українського еротичного фольклору. Але не тільки в цьому цінність подібних до рецензованого видань. Такі тексти оприявлюють із неприховано відвертості емоційну сферу буття українського етносу, у тому числі в її гендерній перспективі, моделюють образ української людини та її ціннісну ієрархію світу.

Повертаючись до близького мені лінгвокультурологічного аспекту еротичного дискурсу, хочу наголосити, що поява подібних видань змушує до теоретичного осмислення та лексикографічної інтерпретації відповідного лексикону, за яким стоять культурні та когнітивні сценарії українського буття як окремишнього феномену та складової слов'янського еротичного культурного простору. До речі, слов'янські країни з багатими

мовними й культурними традиціями згаданого простору мають у своєму активі відповідні монографії, словники: Секс и эротика в русской традиционной культуре. — М., 1966, Erotsko u folkloru Slovena. — Beograd, 2000; J. Lewinson. Słownik seksualizmu polskich. — Warszawa, 1999 та ін.; а також численні словники ненормативної лексики, до яких органічно входить еротична лексика. Українські сексуалісти теж привертають увагу вчених. Щоправда, польських. Нещодавно з'явилася стаття лінгвіста з Кракова Роберта Шиманського «Сексуалізм української мови», в якій він журиться, що «erotична лексика української мови не дочекалася досі праці, яка б її ґрунтовно досліджувала», наводячи в цій же статті матеріали власного анкетування з необхідною класифікацією та коментарем. З огляду на пасивність і цнотливоханжеську байдужість нашої філологічної спільноти до осмислення еротичного лексикону (дякувати Богу, що збирачі автентичних текстів не перевелися!), яким просякнуте українське мовне існування, я не здивуюсь, якщо друзі-слов'яни й книжку для нас напишуть, і словника укладуть. Ото вже справді буде сором...

Kr

Українські соромицькі пісні. Сер. «Перлини української культури». — Х.: Фоліо, 287с. (п)

«візир», найслабша фігура на дошці, котра могла рухатися лише на одну клітинку по діагоналі. Наприкінці X століття з'явилася та гра, яку ми знаємо тепер, де королева має не-

обмежену владу і може рухатися шаховою дошкою в будь-якому напрямку, на будь-яку кількість клітин, збиваючи будь-яку фігуру на своєму шляху. Професорка гендерних студій у Стенфорді, **Мерилін ЯЛОМ** вважає, що усунення візира й коронація дами пов'язані зі зростанням статусу жінки в середньовічній Європі: «Куль Святої Діви, шахова королева й культ Прекрасної Дами формувалися разом і зміцнювали одна одну.» Престижу королеви на шаховому полі, та й поширенню шахів, ще з X століття сприяли видатні жінки-королеви: Тода Наварська (пішла в бій за-

воювати трон для свого онука), Уррака Галіційська (розлучилася зі своїм чоловіком, королем Арагону та Наварри Альфонсо I, пішла на нього війною й виграла), королева Ізабелла Кастилійська (об'єднала свою країну, фінансувала подорожі Колумба), Матільда Тосканська (верхи на коні вела свої війська в бій) та чимало інших.

Література тої доби багата на історії про мусульманського принца й християнську принцесу (або ж навпаки), котрі закохались одне в одного під час гри в шахи й повернулися в віру переможця. У пізньому

середньовіччі шахи повсюдно розумілись як метафора спокуси, існувала навіть «Еротична книга гри в шахи», оголені шахові фігури ви-

різблялися на скриньках зі слонової кістки, малюнок шахової дошки у книзі романтичної поезії пришвидшував пульс кожного читача. У ранньому Відродженні гра, що починалась як розвага, перетворилася на інтелектуальний бій: «Нові шахи вже не були придатні для приємного дозвілля між леді й джентельменами, для гри, котра тривала кілька днів, з перервами на їжу, танці й спів, чи, у бідніших колах, на чищення посуду або ж годування дитини». Апофеоз королев чомусь не сприяв поширенню шахів серед жіночого населення. Антипатія збереглася й досі. — у 2000 році жінки-шахматистки складали лише п'ять відсотків. Деякі науковці вороже ставляться до шахів і називають «Королівські шахи» «Шахами божевільної королеви». Наймогутнішу силу шахів — королеву, вони з радістю вилучили б із гри, якби це було можливо. А ще краще, запровадили б замість шахів триктрак — давню гру з персіанським корінням, також поширену в Європі. «Звісно, адже триктрак не має такого яскравого змісту у феміністичній історії, як шахи», завершує Мерилін Ялом книгу **Народження шахової королеви**.

За матеріалами газети

The New York Times Book Review
August 1, 2004 and May 23, 2004

Kr

НОВИНКИ ВИДАВНИЦТВА

ТОВ "ЦЕНТР НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ"

тел. (044) 451-65-95, 416-20-63, ф. 416-01-34

office@uabook.com, www.cul.com.ua

Дизайн/С.Шумега: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – Київ; цнл, 2004. – 380 с. (палітурка тверда).

У посібнику зосереджено увагу на основних чинниках формоутворення промислових виробів, методиці та технології дизайну. Висвітлено питання закономірностей і засобів композиції в дизайні з акцентом на пропорційності, масштабності і тектоніці в дизайні, а також його залежність від довкілля. Подано загальні поняття дизайну. Висвітлено сучасні меблі та інтер'єри з перспективою на майбутнє.

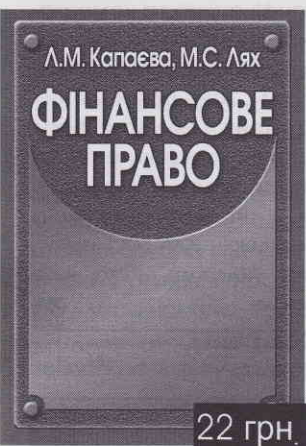
27 грн

Потенціал підприємства: формування та оцінювання/В.Н. Гавва: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – Київ; цнл, 2004. – 224 с. (палітурка тверда).

Представлено теоретичні відомості, методичні матеріали і рекомендації з формування й оцінки потенціалу підприємства як інформаційної основи для розробки його ринкової стратегії, оцінки перспектив і напрямку розвитку, доцільності його інвестування і забезпечення відповідними ресурсами. Для студентів економічних спеціальностей денної і заочної форми навчання.

20 грн

Фінансове право/Л.М. Капачева: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – Київ; цнл, 2004. – 248 с. (палітурка тверда).

До посібника включено програму курсу "Фінансове право", плани семінарських (практичних) занять та основний зміст тем курсу, контрольні запитання, практичні та тестові завдання, орієнтовний перелік тем рефератів, рекомендовану літературу. Посібник побудований за модульною конструкцією, передбачено підсумковий контроль по закінченні вивчення кожного модулю.

22 грн

Основи комп'ютерної графіки/Г.В. Веселовська: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – Київ; цнл, 2004. – 280 с. (палітурка тверда).

Розглянуто математичні основи, апаратне та програмне забезпечення, провідні технології та практичні застосування комп'ютерної графіки; рекомендовано навчальний практикум. Навчальний посібник призначений для студентів, слухачів ФППК та викладачів вищих навчальних закладів.

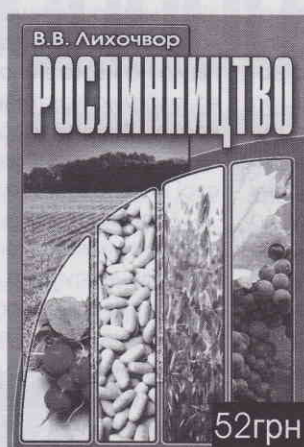
24 грн

Мовленнєва комунікація/С.Д. Абрамович: Підручник затверджено МОН України. – Київ, цнл, 2004. – 472 с. (палітурка тверда).

У підручнику детально висвітлено роль мовленнєвої комунікації у "контактній зоні", поняття про мову і стиль мовлення та мовленнєві тактики спілкування з урахуванням его-станів співбесідника. Особливістю даного підручника є те, що тут розглянуто не лише міжособистісне та громадське спілкування людей, а й проблеми богоспілкування людини та її мовленнєва діяльність у сфері релігійного життя.

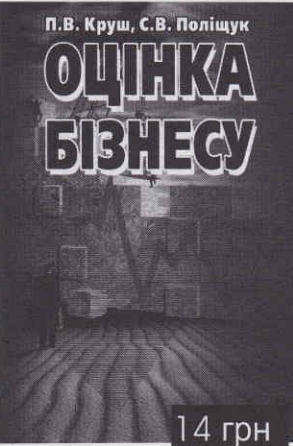
32 грн

Рослинництво/В.В. Лихочвар: Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – Київ; цнл, 2004. – 808 с. (палітурка тверда).

Розглянуто стан і тенденції розвитку рослинництва. Висвітлено народногосподарське значення, біологічні і ботанічні особливості польових культур, теоретичні основи рослинництва, основи програмування і насіннезнавства. Приділено особливу увагу сучасним технологіям вирощування сільськогосподарських культур.

52 грн

Оцінка бізнесу/П.В. Круш: Навчальний посібник – Київ: цнл, 2004. – 152 с. (обкладинка м'яка).

Запропонований навчальний посібник висвітлює фундаментальні основи оцінки бізнесу (підприємств) і спрямований на формування у читачів теоретичних, методичних та практичних підходів до його оцінки. Не претендуючи на всебічність висвітлення проблематики оцінки бізнесу, буде корисним для студентів, аспірантів, викладачів економічних вузів, а також для широкого кола осіб, які цікавляться цією тематикою.

14 грн

Політологія/Кирилюк Ф.М. Підручник. Затверджено МОН України. – Київ; цнл, 2004. – 704 с. (палітурка тверда).

Підручник є результатом багаторічних науково-педагогічних досліджень кафедри політології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У ньому висвітлюються проблеми політичної теорії та практики суспільного розвитку, складні та суперечливі питання політичного життя, соціально-економічна і соціокультурна зумовленість української державності та світового порядку.

55 грн

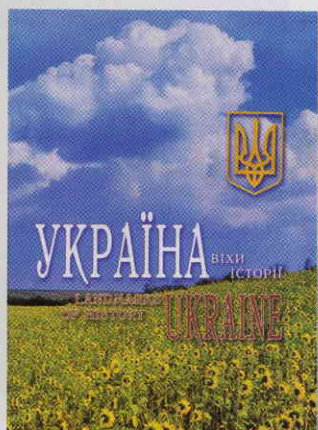
Все для освіти та підвищення кваліфікації!

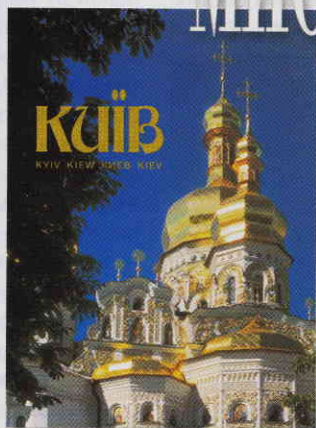
Пам'ятаєте, яке сьогодні число? Ні? Забули?
Неважливо, головне – передплата ніколи не закінчується

21644
наш індекс

Передплата 2004
2005

Україна. Віхи історії
Фотоальбом
Формат 70 x 100 1/8
Обкладинка суцільнопаперова
з припресовкою плівки
Мови укр., англ.
432 сторінки,
1500 кольорових та ч/б ілюстрацій

Київ
Фотоальбом
Формат 60 x 90 1/8
Обкладинка тверда
з припресовкою плівки
Мови укр., англ., нім., рос., фр.
208 сторінок,
200 кольорових ілюстрацій

Антологія української драматургії
(І. Котляревський.
Т. Шевченко. М. Старицький)
Формат 84 x 108 1/32
Обкладинка тверда
з припресовкою плівки
Мова укр. 400 сторінок

П'ять днів у Києві
Фотопутівник
Формат 70 x 90 1/24
Обкладинка м'яка
з припресовкою плівки
Мова укр.
72 сторінки,
150 кольорових ілюстрацій

"Пять дней в Киеве"
Фотопутівник
Формат 70 x 90 1/24
Обкладинка м'яка
з припресовкою плівки
Мова рос. 72 сторінки,
150 кольорових ілюстрацій

"Five days in Kyiv"
Фотопутівник
Формат 70 x 90 1/24
Обкладинка м'яка
з припресовкою плівки
Мова фр. 72 сторінки,
150 кольорових ілюстрацій

"Cinq jours a Kiev"
Фотопутівник
Формат 70 x 90 1/24
Обкладинка м'яка
з припресовкою плівки
Мова фр. 72 сторінки,
150 кольорових ілюстрацій

Незабаром очікується вихід у світ фотопутівника
"П'ять днів у Києві"
німецькою мовою

З питань придбання просимо звертатися у видавництво "Мистецтво" за адресою: 01034, м. Київ, вул. Золототоріська, 11
тел. (044) 234-91-01, 235-53-92, факс (044) 229-05-64, e-mail: mystetstvo@ukr.net

ІРЕН РОЗДОБУДЬКО: ЯКА Я БУЛА ХОРОША Й РОЗУМНА ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ!

Як не дивно, Ірен РОЗДОБУДЬКО — це не претензійне псевдо бувалої в паперових бувальцях письменниці. Це справжнє ім'я та прізвище журналістки, письменниці та художниці, яка не приховує політичних уподобань, моральних позицій та художніх смаків, схильна до відверто «жіночої» діяльності й до відкритого протистояння з найрізноманітнішими публічними «авторитетами», здатна інтерв'ювати В.Жиріновського в Думі та Е.Лімонова прямо в його лігві, ходити на помаранчеві барикади, а між тим гаптувати бісером ікони для натхнення чоловіка — поета Ігоря Римарука.

На час популярності одного з перших жіночих журналів «Наталі» Ірен — дуже модна авторка; нині вона — головний редактор журналу «Караван історій — Україна», тож ті, хто склав про неї уявлення як про глянцева світську даму, з подивом дізнається, що Роздобудько, зі своїм модним нині донецьким корінням, була ведучою національного радіо, в літературі дебютувала поетичною збіркою, була лавреатом конкурсу «Коронація слова»...

Видана книжкою — після публікації в «Сучасності» — історія «ранкового прибиральника», українця-емігранта, мабуть, збила з пантелику не одного читача: скільки іпостасей (творчих? світоглядних?) у власниці цього сором'язливо усміхненого назустріч співрозмовникові лица? Хто ця пані?

Кр: В український літературний простір прийшов і побутує такий образ письменниці: заможна, затуркана, тьотя в окулярах, любить подорожі, ігнорує суспільні авторитети, звісно, любить самотність, хатню тварину, ночами несамовито клацає на клавіатурі, тихцем сублимуючи на своїх героїнях... Та й російські марініни-донцови постають у чисельних інтерв'ю саме такими. Що з цих «народних» уявлень — про Вас?

І.Р.: Зараз виберу... Швидше за все два: «любить подорожі та самотність». Образ нашої української письменниці ще доповнюється тим, що вона добре готує і, часом, сама зворушливо штопає собі колготки (але це — також не про мене). До речі, російські представниці масової літератури — справді заможні й «за мужні», у них був гарний старт для кар'єри й дуже надійний тил. Але не буду зараз переповідати їхніх біографій... Мене приваблює зовсім інший образ, я його склала ще в юності: письменник (Поет) — той, хто помирає молодим, багато страждає (і робить це зі смаком!), іде на всі авантюри, які підкидає йому доля та здатен, за словами Гемінґвея, «кинути все з великої гори й піти навіть не озирнувшись!». Намальований Вами «народний» образ, як на мене, — нудний і пісний. Слухняна дівчинка з благополучної заможної родини не здатна написати щось путнє.

Кр: Як, взагалі, по-Вашому, мусить формуватися публічний образ, зокрема, і письменника? Останні суперечки в нашому доволі млявому суцільнопроцесі виявляють цілком несподівані риси Вашого «іміджу»: такий собі літературно-громадський екстреміст, що прагне скандалів, навіть — Боже борони! — захищає російську попсову літературу!..

І.Р.: Мене абсолютно не цікавить «російська попсова література»! Я люблю Фавлаза, Павича, Кундеру, Маргарет Етвуд, Льюїс, Гессе... Зрештою, я стільки начиталася в дитинстві, що нині, узявши до рук будь-який роман, розумію, «як це зроблено» і часто одразу стає нецікаво...

...Мене більш за все зараз вражає те, що багато розумних та навіть інтелектуальних людей раптом втратили смак і в захваті обговорюють «нову сукню короля». Не поділяю захоплення ненормативною лексикою, пропагуванням наркоти й сексуальної незадоволеності, які видають за «нове слово в літературі», просування всього цього на сторінках книг. Хоча, шаную, скажімо, Вельбека: там штучності не відчувається. А безпідставна брутальність — брутальність заради

брутальності! — це лише дешевий стьоб. На жаль, він стає нормою. Єдина річ, яка здається мені справжньою в цій царині — «Сталінка» Олеся Ульяненка.

Коли я іноді різко висловлююся з певного приводу, зовсім не думаю про «створення іміджу» — просто прагну у своєму віці говорити те, що думаю. Хочу мати таке розкішне право! І в цьому я, можливо, — екстреміст. «Шкандалі» я визнаю тільки на папері — вони навіть потрібні, аби зовсім не знудитись, а в житті я страшенно переживаю, що когось образила.

Кр: Про вік — це Ви необережно... Ув останніх Ваших книжках відчувається мало чи не кардинальна зміна настроїв. З'явилась якась ностальгія, рефлексії... Навіть дуже далекий від глянцевої журналу «Сучасність» надрукував Ваш твір. Це, бува, не вікове?..

І.Р.: Найсмішніше те, що саме зараз використовую свої записи та щоденники, які вела чи не з дитинства, і думаю: яка я була хороша й розумна двадцять років тому! Так що ностальгую за собою й шкодую, що боялася висловлюватися раніше, вважаючи, що писати книжки мають лише небожителі.

А от про свій вік скажу так. У мене їх три: фізіологічний, психологічний та біологічний. У першому мені не більше 25-ти (можу танцювати, доки не впаду, пірнати, плавати, їздити на велосипеді, не посоромлюся заспівати під гітару на публіці й узагалі робити всілякі дурниці), другий — як давно написала у вірші: «Мені 17 і 70». Колись мій однокурсник (який, до речі, загинув майже так само, як герой з «Ранкового прибиральника») сказав таку річ: «У тебе немає шаблону соціальної поведінки!». І, певно, мав рацію, адже часом я буваю занадто безпосередня, а часом перетворююся на «акулу» і лякаю цим навіть своїх близьких. Третій — від якого нікуди не подінешся, він записаний у метриці. Два роки тому я з задоволенням підписала свою світліну — в шортах біля моря — «Мені сорок років!». Тож нехай усі про це знають — я не соромлюсь.

Кр: Відповідальний рубіж... Це не засиджування в чатах в пошуках мобільних істин на щодень...

І.Р.: Найчастіше віртуальне спілкування прісне й нецікаве. Втім, нещодавно потрапила в інтернеті й випадково натрапила на якийсь московський форум. Там ішлося про філософію, згадувався Ніцше. Зупинилася й почала читати. Раптом натрапляю на таке. Хтось на ім'я Таніта розповідає, що була в Ки-

еві й купила якийсь журнальчик з оповіданням, яке її вразило. І далі — передрук мого оповідання «Я — є!» та його обговорення в мережі. Дещо пізніше була здивована, прочитавши обговорення моєї статті, передрукованої з «Книжника», на якомусь львівському форумі...

Після цього я зрозуміла, що жарти закінчено, що слово, яке ти випускаєш невідомо куди, має здатність найнесподіваніше відгукватися, може бути бумерангом, отрутою, камінною хвилю, що здатна розчавити тебе або навпаки — піднести до небес. І так само

кинути — за законом бутерброда — обличчям у багно. Те саме відчуття «закінчення гри» насунулося на мене, коли, дописуючи «Прибиральника», захотіла вставити наперед епізод із героєм, що на той час уже загинув (взагалі-то пишу все від початку до кінця, вставка — великий виняток). Було таке враження, ніби переді мною — зомбі. Дописавши, я на деякий час захворіла...

Я завжди знала, що гра зі

Словом — небезпечна. І справа не в тому, щоби написати одну більш-менш успішну книжку, яка переможе в «Коронації слова» чи ще де, а в тому, щоби, сказавши таким чином «а», гідно дійти й кінця алфавіту. А це вже досить тяжко для тих, хто в школі просто писав гарні твори. Важлива НЕВИПАДКОВІСТЬ. Та розуміння того, що постійне «віднімання запаху в квітки» — межує з божевіллям, манією і небезпечно для власного життя.

Я усе частіше думаю, що творчі люди, робота яких пов'язана з публічністю (особливо це стосується телебачення, усіляких розважальних видань, лицедійства тощо) — найбільші грішники. Їм — довше стояти перед страшним судом і чекати на його рішення. Ще й невідомо, чим скінчиться ця павза... Тому треба мати щось справжнє за плечима,

що слугуватиме виправданням за те, що затьмарював мізки іншим. Принаймні, я в цьому даю собі справу.

Кр: То що, ви вважаєте літературу затьмарюванням мізків?

І.Р.: Я боюся, що саме на цьому моменті мене неправильно зрозуміють Ваші читачі та мої колеги, друзі... Пам'ятаєте фільм Філатова «Сучі діти»? Так він назвав акторів, яких любив і до яких мав безпосередню причетність. Я в цьому плані сказала «грішники» (я щаслива «грішити» таким чином!).

Щодо літератури (справжньої) — це «затьмарювання» теж має позитивний відтінок. Так, звичайно ж, усе, що «виходить із голови» в іншу голову — експансія. Важливо, щоби вона була розумною. Наприклад, колись я була «окупована» «Знахарем» Фавла. Як на мене, у цьому немає нічого поганого. Коли мої колеги по роботі, перші мої читачі, підходять до мене вранці й кажуть, що прочитали книжку за ніч, але не виспалися та ще й... плакали — хіба це не затьмарювання?

Кр: Наскільки сьогоднішній читач відкритий для того, щоб прочитане ставало частиною його свідомості?

І.Р.: А наскільки сучасний письменник вартий того, щоби стати частиною свідомості читача? Питання на засипку... Хоча, вважаю, що кожна книга знайде свого прихильника, а кожен автор — того, хто йому повірить. Колись я казала, що буду щаслива мати десятох однодумців. Тепер я знаю, що їх набагато більше. Але чи хотілося б мені стати частиною їхньої свідомості?

Спокусливо... Але я не Коельо. І ще не написала тої кількості книжок, про які б можна було говорити досить серйозно. Сподіваюся — усе ще попереду.

А взагалі-то, стати частиною свідомості читача не так уже й складно і він, сучасний споживач друкованої продукції, достатньо для цього відкритий, це я чітко усвідомила, працюючи в популярному жіночому журналі.

Кр: Як ви ставитеся до літературних організацій (і до організацій взагалі)?

І.Р.: Я є членом Асоціації українських письменників. Це єдина організація, після вступу в яку я раділа — адже там чудова, дивовижна, талановита компанія, люди, творчістю яких я захоплююся, а дружбаю — пишаюся.

Проте вважаю, що жодна організація — від ЖЕКу до масонської ложі не зробить із тебе кращого — письменника (сюсаря, лицаря), ніж тобі призначено. І нічого вимагати від такої організації не можна. Занадто довго ми вважали, що хтось нам щось винен — це хибна, совдепівська психологія!

тність згоряти, а «збуджувач мас» рано чи пізно перетворюється на політика, нардепа. Боже борони від обох халеп!

Якщо ти маєш таку біду, як потребу висловлюватися на папері — сиди і пиши, поки не напишеш щось справді добре. До того ж, знай, що це — не зовсім нормально. Адже нормальні люди садять дерева, будують хати, вміють робити справжні (а не «лінівні») голубці... І — радіти життю!

Кр: Чому в Україні (й у світі) більше пишуть жінки, а от визнання більше — в чоловіків? Це через особливості таланту чи через «традиції»?

І.Р.: Це — «нормальне» розташування сил. Так було й буде ще довго, можливо — завжди. Я, мабуть, буду банальною, якщо скажу — світ із давніх-давен влаштований під чоловіків. Усе, що маємо поза цим — «жіночий бунт» і мало хто з жінок на нього звачується. А хто звачився, той одразу піддається іронії з боку чоловіків. Коли я сто років тому принесла вірші до кабінету молодого автора Спілки письменників, першим запитанням до мене було: «А борщ ви вмієте варити?». Я не впевнена, що в молодого хлопця запитали б, чи вміє він забивати цвяхи (хоча б варто було!). Я не знаю певної статистики, хто більше пише в Україні. Жінки, мабуть, втомилася мовчати, чи беруть реванш, чи, можливо, виливають на папері свої любовні переживання. Не знаю... Я можу відповісти лише за себе: я пишу, тому що писала з дитинства, тому що мені це подобається, тому що, коли я пишу — відчуваю себе повноцінною й щасливою людиною. Хтось відчуває так само, коли, скажімо, стриже газони.

Я взагалі проти розподілу літератури за статевою ознакою! Є добрі книги, є бездарні. Єдине, що є прикрою правдою: впевнена, що мою книгу — маю на увазі «Ранкового прибиральника» — чоловіки візьмуть до читання в останню чергу. А якщо й візьмуть, то тільки за порадою інших чоловіків, які її прочитали й добре відгукнулися — скажімо, Василь Шкляр чи Дмитро Стус, чи пан Роман Корогодський.

А загалом я б хотіла зламати ці стереотипи! Гадаю, це вже вдалося Марічці Матіос, а мені до цього ще йти, і йти...

Кр: А зараз Ви на якому відтинку дороги?

І.Р.: Я б сказала так: світ ловив мене і... вважає, що впливав. Нехай вважає...

Розмову підтримувала
Тетяна Щербаченко **Кр**

ПОВЕРНУТИСЯ, ЩОБ ЗНАЙТИ

Марія КРИШТОПА

Десь далеко-далеко жив наш хлопака Михайло, якого в тому «далеко» називали Майклом. Йому там було так собі: годували, давали роботу, навіть друзі з'явилися. Так і жив би, писав тексти пісень, пив горілку й згадував рідну країну, якби не потягло на подвиги, які завершилися відкритим морем і зграйкою акул, що замилювано розглядали посланий Богом обід.

Життя починаєш цінувати після можливості його втратити. Так і Михайло вирішив заспокоїтися й жити, як усі люди. Що ще потрібно чоловікові, окрім житла, роботи, коханки? Герой навіть почав задумуватися над одруженням. Але авторка вирішує підкинути ще одну спокусу своєму умироствореному пілігріму. Майкл знаходить у номері, де щоранку прибирає, книгу Ремарка. Таке собі випробовування на мужність перед спогадами. Бавовняні

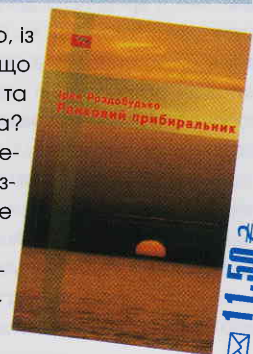
Люди люблять читати казки. Хочеться пригод і страждань, безсонних ночей і всміхнених оченят наприкінці. А ще хочеться, щоб ця казка була добре написана. Все це можна знайти у творі Ірен РОЗДОБУДЬКО «Ранковий прибиральник». Ось так просто: купуєш книгу, відкриваєш і отримуєш казку.

шкарпеточки, зворушливі трусики, запах парфумів «Бузок» (які колись дарував одній дівчинці), незрима присутність співвітчизниці й ностальгія.

Ірен Роздобудько вкотре нагадає читачеві, що від себе не втечеш, що твоя пам'ять ходить за тобою тінню, змушуючи переглядати минуле, жити ним. Власне — люди майже завжди живуть минулим, порівнюючи, згадуючи, відшукуючи аналогії. Досить здобути якийсь хороший матеріал для згадок, щоб припинити жити до того часу, доки він не вичерпається чи не набридне. Не можна навіть сказати, чи добре це, чи погано. Згадаймо «Нестерпну легкість буття» Мілана Кундери, де автор роздумує над тим, що легше: нести на собі важкість повторів, повернень, чи бути вільним від цього всього. Адже легкість, спровокована відсутністю, втратою спогадів може бути також нестерпною. Герой Роздобудько

грається з пам'яттю, із долею. Ну, і що, що йому сказали, що та дівчинка померла? Він же не бачив її мертвою. Чому ж найомка не може бути нею?

«Ранковий прибиральник» — прекрасний приклад пошуку людиною самої себе в собі. Можливо, занадто могологічний приклад, занадто меланхолійний, але дуже цікавий — насамперед своїм візуальним враженням на читача. Як і все, що пише ця письменниця, роман можна відтворити в уяві фільмом — «Казка від Ірен Роздобудько».

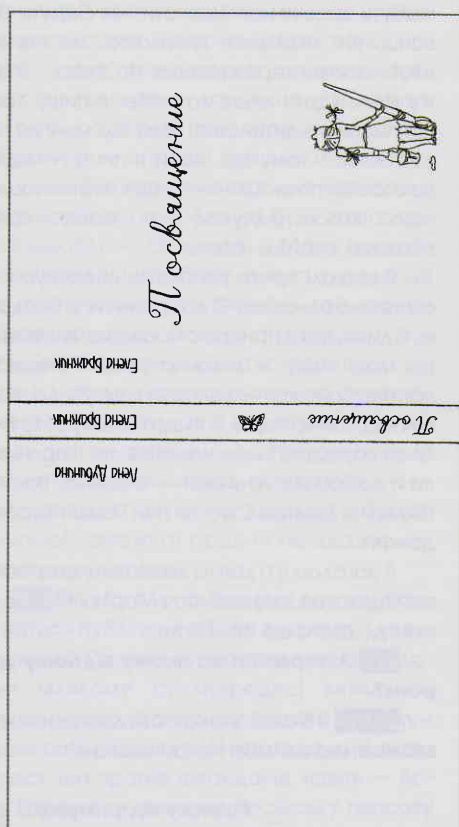
11,50 zł

Kr

Ірен РОЗДОБУДЬКО. Ранковий прибиральник. — Л.: Піраміда, 164 с. (о)

— 100 -я частица части всех ?

я - частица, но не всех

зависть благородная не дает покоя, зависть к каждому новому читателю этой книги, получающему возможность познать колоссальный труд, востребованный для появления нового литературного жанра, божественный дар воплощения человеческой идеи в совершенную форму. Единственный способ ее реализации. Возможность понять, на что способны собранные воедино материализованный талант неординарного писателя; оптимизм гениального художника; одаренность репродукциониста произведений искусства, виртуозно владеющего техникой репродукции с предсказуемыми и не находящими аналогов результатами; создающая мощь совершенства книжного искусства; безукоризненная работа редактора и корректора, безупречность верстки и подготовки; взвешенная мудрость не экономящего издателя; примерная решительность финансиста; широкий жест бескорыстного мецената дарящего; воплощенный долг человека помнящего. Один не способен на все это один, но два - оказались.

Елена Браунник. посвящение. - киев, 2004, 144 с., 500 экземпляров. отпечатано в чехии. твердый переплет, бумага мелованная 200 гр., 286x250x22, вес 1350 гр. 50 графических иллюстраций к литературному произведению; 144 репродукции произведений изобразительного искусства, иллюстрированных литературным текстом; мемуары, сказки, стихи; 80 фотографий, 70 библиографических ссылок, 300 цитат, афоризмов, энциклопедических понятий.

у всего есть ценность и стоимость. ценности не всегда сколько-нибудь стоят, а то, что стоит - то стоит - не всегда ценностью. родители и их родители, их дети и их дети - живые побег от корней, живущих пока живы побег от побегов, живущих от корней; сохранить то, чего уже нет, без чего не будет того, что нужно сохранить - живые побег от побегов, живущих от корней, все это ничего не стоит, это просто ценность

отдам книгу в хорошие руки

(044) 5554124

— 36,6 - вы откуда? - ниоткуда. вам куда? - в никуда. на когда? - навсегда.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ТАНЬКОВ К.М.,

ТРИДІД О.М.,

КОЛОДИЗЕВА Т.О.

Виробнича логістика: Навч. посіб. / Харк. держ. екон. ун-т. — Х.: ІНЖЕК, 2004, 347 с., 1500 пр.(о)

ТАРАСЮК Г.М.

Управління проектами: Навч. посіб. Сер. «Вища освіта в Україні». — К.: Каравелла, 2004, 341 с., 6000 пр.(п)

ТАРАСЮК Г.М.

Управління проектами: Навч. посіб. / Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2004, 468 с., 300 пр.(п)

ТЕРЕХОВ В.І.,

ПЕТРУК М.Є.

Спільні підприємства:

Створення та розвиток: Навч. посіб. — К.: Прецедент, 2004, 231 с., 500 пр.(о)

ТЯН Р.Б.,

ВАТЧЕНКО А.Б.

Фінанси: Учеб. пособие. — Днепропетровский: Пороги, 2004, 252 с., 300 экз.(п)

Учет и техника проведения внешнеэкономических операций: Учеб. пособие /

Харьк. гос. экон. ун-т. — Х.: ИНЖЭК, 2004, 464 с., 500 экз.(о)

ЯСТРЕМСЬКА Олена

Інвестиційна діяльність промислових підприємств: Методологічні та методичні засади. — Х.: ХДЕУ, 2004, 471 с., 500 пр.(п)

СТАТИСТИКА. ДЕМОГРАФІЯ

Демографічна криза в Україні. Її причини та наслідки: Зб.

матеріалів / Ком. Верхов. Ради України з питань нац. безпеки і оборони. — К.: Парламент. вид-во, 2003, 449 с., 1000 пр.(о)

Демографічна криза в Україні: причини та наслідки / За ред. С.І.Пирожкова / Держкомстат України. — К., 2003, 230 с., 300 пр.(о)

ЗІНИЧ Володимир

Сучасні етнодемографічні

процеси в Україні / НАНУ. Рада по вивч. продуктив. сил України. — К., 2004, 66 с., 300 пр.(о)

Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти: За даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року / Держкомстат України; За ред. О.Г.Осауленка. — К., 2004, 372 с., 270 пр.(о)

Співробітництво між Україною та країнами ЄС у 2003 році: Стат. зб. / Держкомстат України. — К., 2003, 242 с.(о)

ПОЛІТИКА

БАРТЕНКО Тарас

Галицькі намісники: Записки з коридорів львівської влади. — Л.: Каменярь, 2004, 193 с.(о)

БУРДЯК Віра,

РОТАР Наталія

Політична культура країн Європи в контексті інтеграційних процесів /

Чернівці: нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. — Чернівці: Рута, 2004, 327 с., 300 пр.(о)

БУРДЯК Віра

Республіка Болгарія на зламі епох: політична трансформація суспільства. — Чернівці: Рута, 2004, 519 с., 300 пр.(п)

Взгляд из России: Избр. политич. статьи «Русского журнала». Сер. «Сучасна думка»; Кн. 24. — К.: Основні цінності, 2004, 237 с., 1000 пр.(о)

ГУМЕНЮК Б.І.

Основи дипломатичної та консульської служби: Навч. посіб. — К.: Либідь, 2004, 247 с., 1500 пр.(п)

Комсомол України: Сторінки історії. Події. Портрети / Упоряд.: Ю.Н.Ельченко (голова редкол.) та ін. — К.: Ін Юре, 2004, 715 с.(п)

Корені трави-2: Участь громадськості у формуванні

політики: У 2 ч. / Упоряд.: Г.Усатенко, О.Боронь. — К.: Європа XXI, 2004, 1000 пр.(о) Ч.1. — 195 с. Ч.2. — 303 с.

7,00 €

КРАВЧЕНКО Валерій
Синьо-жовтий прапор над Києвом 1 травня 1966 року / Передм. В.Овсієнка. — К.: Смолоскип, 2004, 55 с., 1000 пр.(о)

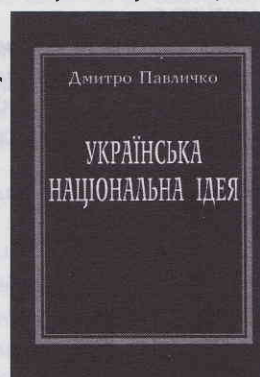
МАРУЩАК М.Й.

Історія дипломатії ХХ століття: Курс лекцій / Військ. ін-т при Нац. ун-ті «Львів. політехніка». — Л.: Бескид Біт, 2003, 303 с., 3000 пр.(п)

Нерви ланцюга: 25 есеїв про свободу / Ю.Андрухович, Ю.Винничук, Л.Дереш та ін.; Форум видавців. — Л.: Лексикон, 2003, 191 с., 2000 пр.(о) (Рецензії див. Кр чч. І9, 23 '03, І '04)

50,00 €

ПАВЛИЧКО Дмитро
Українська національна ідея: Статті, виступи, інтерв'ю. Документи. — К.: Основи, 2004, 771 с.(п) (Рецензії див. Кр ч. ІВ '04)

Політологія: Хрестоматія: Навч. посіб. / В.Г.Кремень (передм.), Ю.І.Кулагін (керівник), Л.О.Кремень та ін.; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К.: Альтерпрес, 2004, 827 с., 1000 пр.(п)

Регіональна влада в Україні. Київщина. Вип. 1 / Авт.-упоряд.: В.В.Болгов; Відп. за вип. В.В.Болгов. — К.: Укр. видавн. консорціум, 2004, 223 с.(п)

СКЛЯРЕНКО Валентина, ЩЕРБАКОВ Геннадій, МИРОШНИКОВ Валентин
50 знаменитых бизнесменов. — Х.: Фолио, 2004, 510 с., 10000 экз.(п)

СМІТ Ентоні Д.

Націоналізм: теорія, ідеологія, історія / Пер. з англ. — К.: К.І.С., 2004, 168 с.(о)

Тобі, Україно: Історія координаційного комітету допомоги Україні в США, 1991—2003 / Упорядкув. О.Сліпущко. — К.: Аконті, 2004, 255 с., 600 пр.(п)

ХОЛОД Владимир

Феномен парapolитики: идеи, свершения, социальные результаты. — Сумы: Университет. кн., 2004, 502 с., 300 экз.(о)

ЦЕНДРОВСКИЙ Владимир
В прямом эфире: 61 диалог о главном. — К.: Поэзия, 2004, 501 с., 500 экз.(о)

ДЕРЖАВА І ПРАВО.
ПРИДІДНІ НАУКИ

Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник. У 2 т. Т. 1. Загальна частина / Ін-т держави і права НАНУ; Редкол.: В.Б.Авер'янов (голова) та ін. — К.: Юрид. думка, 2004, 583 с.(п)

БАЙМУРАТОВ Михаил, ДЕЛИНСКИЙ Александр
Международно-правовые аспекты становления и развития европейской системы безопасности на пороге XXI века / Одес. нац. юрид. акад. — Одесса: Юрид. л-ра, 2004, 182 с., 300 экз.(о)

БІЛУХА М.І.**Судово-бухгалтерська експертиза:** Підручник. — К.: Воля, 2004, 653 с.(п)**Вивчаємо митне****законодавство:** Посібник. / Держ. митна служба України; За заг. ред. О.Б.Єгорова. — Одеса: ПЛАСКЕ, 2004, 269 с., 5000 пр.(о)**ВОВК Т., ВОДЯННИКОВ О., КОНОВАЛЕНКО І.****Податкові аспекти права СОТ та acquis ЕС:** Орієнтири податкової реформи в Україні / Центр Європ. та порівнял. права; За заг. ред. С.Шевчук. — Х.: Консум, 2004, 958 с., 1000 пр.(п)**Господарське судочинство в Україні: правові засади та судова практика /** Вищ. госп. суд України; За ред. Д.М.Притики. — К.: Ін Юре, 2004, 769 с.(п)**ГРИЦА Т.Г.****Організація професійної освіти в системі МВС України (управлінський та адміністративно-правовий аспекти) /** Нац. ун-т внутр. справ. — Х.: НУВС, 2004, 339 с., 300 пр.(п)**ДМИТРЕНКО Е.С.****Фінансове право України:** Практикум. — К.: Атіка, 2004, 215 с., 1500 пр.(о)**ЖИТНИЙ Олександр****Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям /** Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2004, 151 с., 300 пр.(о)**Закон України «Про вибори Президента України»:** Наук.-

практ. комент. / Одес. нац. юрид. акад.; За заг. ред. С.В.Ківалова і М.О.Баймуратова. — К.: Консультант, 2004, 437 с., 6000 пр.(п)

Законодавчі акти України з**питань освіти:** За станом на 1 квіт. 2004 р.: Офіц. вид. / Верхов. Рада України. Ком. з питань науки і освіти. — К.: Парламент. вид-во, 2004, 403 с., 1000 пр.(п)**ЗАХАРЧЕНКО В.Ю.,****ЛАЗУРЕНКО В.І.****Документальные проверки и ревизии предприятий /** Под общ. ред. В.И.Лазуренка. — Донецк: Каштан, 2004, 379 с., 1000 экз.(о)**ЗАХОЖАЙ В.Б.,****ФЕДОРЧЕНКО В.С.****Правова статистика:** Навч. посіб. / Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. — К., 2003, 367 с., 5000 пр.(п)**ЗЕР Говард****Зміна об'єктива:** Новий погляд на злочин та правосуддя / Пер. з англ. М.Яковлева. — К.: Пульсари, 2004, 222 с., 3000 пр.(о)**ИВАНОВ Юрий****Налогообложение: терминология законодательных и нормативных актов:** Словарь-справочник. — Х.: ИНЖЭК, 2003, 704 с., 500 экз.(о)**ИВАЩЕНКО Александр****Украина криминальная-3:** Документальная хроника борьбы с организованной преступностью в Украине. — К.: Всеукр. пресс-группа, 2003, 223 с., 10000 экз.(п)**ИЛЬЧЕНКО Александр,****ВАГМАН Илья,****ГОЛОДЮК Вячеслав****50 знаменитых операций спецслужб /** Худож.-оформитель Л.Д.Киркач-Осипова. — Х.: Фолио, 2004, 510 с., 3000 экз.(п)**ИВАЩЕНКО Віта****Торгівля жінками та дітьми:** (кримінологічні та кримінально-правові аспекти боротьби). — К.: Атіка, 2004, 111 с., 500 пр.(о)**Как правильно платить налог с доходов физических лиц.** Сер. «Новая бухгалтерия». Спец. прил. к еженедельнику «Дебет-Кредит». — К.: Пресса Украины, 2004, 162 с.(о)**КАЛЬМАН О.Г.,****ХРИСТИЧ І.О.****Правова статистика:** Підручник / Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х.: Право, 2004, 302 с., 10000 пр.(п)**КАМЛИК М.І.****Правова статистика:** Навч. посіб. — К.: Атіка, 2004, 239 с., 2000 пр.(п)**КАРМАНОВ Є.В.****Банківські договори. Договори в іноземній валюті:** Навч. посіб. — Х.: Право, 2004, 310 с., 2000 пр.(п)**КАЧКА Тарас****Боротьба з відмиванням грошей:** Комплексний порівняльно-правовий аналіз відповідності законодавства України acquis Європейського Союзу в сфері боротьби та запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом / За участю Парапана. — К.: Реферат, 2004, 287 с., 700 пр.(о)**КОЛОС Богдан****Управління державою III тисячоліття, або Стратегія і тактика побудови Української національної держави.** — Л.: Ініціатива, 2004, 979 с., 1000 пр.(п)**Коментар до Митного кодексу****України /** В.Н.Андрійчук, Н.А.Белорус, І.Г.Бережнюк та ін.; За ред. П.В.Пашка, М.М.Каленського. Сер. «Митна справа в Україні». — К.: Юстініан, 2004, 723 с., 3000 пр.(п)**КОРЧЕВНА Любов****Проблема різноджерельного права:** Дослід порівняльного правознавства. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ, 2004, 359 с., 300 пр.(о)**КРЕГУЛ Ю.І.,****ЛАДИЧЕНКО В.В.,****ОРЛЕНКО В.І****Права і свободи людини:** Навч. посіб. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К., 2004, 287 с., 1000 пр.(п)**Кримінальне право України:**

питання та задачі (з відповідями) до держ. іспитів: Навч. посіб. / Нац. акад. внутр. справ України; За заг. ред. В.Я.Горбачевського. — К.: Атіка, 2004, 295 с., 1000 пр.(о)

КРОЙТОР В.А.**Защита прав и интересов в****суде:** Науч.-практ. пособие / 4-е изд., испр. и доп. — Х.: Эспада, 2003, 519 с., 1000 экз.(п)**Кто есть кто на****Мелитопольщине:** Информ.-биограф. сб. / Руководитель проекта, гл. ред. В.В.Коротун. — Х.: Факт, 2004, 519 с., 3000 пр.(п)**КУЗНЕЦОВ В.І.****Філософія права. Історія та сучасність:** Навч. посіб. — К.: Стило: Фоліант, 2003, 380 с., 500 пр.(п)**КУЧЕРЕНКО І.М.****Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права /** Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ. — К.: Аста, 2004, 327 с., 500 пр.(о)**Lex Quotum. Юридические****страницы 2004:** Юридический справочник / Сост.: О.Стрельченко (руководитель) и др. — К.: Юрид. практика, 2004, 583 с., 1100 экз.(п)**ЛИТВИНОВ Олександр****Сучасні проблеми управління профілактикою злочинів в Україні.** — Херсон: ОЛД-плюс, 2003, 311 с., 310 пр.(о)**МАДИССОН В.В.****Основи філософії приватного права:** Навч. посіб. — К.: Школа, 2004, 143 с., 10000 пр.(о)**МАКАРЧУК Володимир****Міжнародно-правове визнання державного кордону між Україною і Польщею (1939—1945 рр.):** Монографія / Міжнар. асоц. істориків права, Львів. ін-т внутр. справ при НАВС України. — К.: Атіка, 2004, 348 с., 500 пр.(о)**МАРЦЕЛЯК О.В.****Інститут омбудсмана:** теорія та практика / Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2004, 448 с.(п)**Международный опыт государственного обеспечения равенства****женщин и мужчин:** Материалы Междунар. конф., Украина,

Київ, 30 июня-1 июля, 2003г. — К.: Логос, 2004, 298 с., 500 экз.(о).

МЕЛЬНИК Микола

Корупція — корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії). — К.: Юрид. думка, 2004, 399 с., 2000 пр.(п)

МЕЛЬНИК Т.М.

Міжнародний досвід гендерних перетворень: закони зарубіжних країн з гендерної рівності. — К.: Логос, 2004, 320 с., 1000 пр.(о).

МЕРЕЖКО А.А.

История международно-правовых учений: Учеб. пособие. — К.: Юрид. думка, 2004, 295 с.(о)

Міжнародне право: Основи галузі: Підручник / В.Г.Буткевич, С.А.Войтович, О.М.Григорів та ін.; За ред. В.Г.Буткевича. — К.: Либідь, 2004, 814 с.(п)

МИЧУРИН Є.О.

Правочини. Зразки нотаріальних документів: Навч.-практ. посіб. — Х.: Еспада, 2004, 463 с., 1200 пр.(п)

Налоговый кодекс для руководителя и бухгалтера: Зб. законодат. и нормат. док. по всем действующим налогам и сборам / Сост. М.Бойцова. — Х.: Фактор, 2004, 756 с., 8000 экз.(п)

Нове законодавство України та питання його застосування: Тези доп. та наук. повідомл. учасників наук. конф. мол. учених та здобувачів / Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого; Редкол.: М.І.Панов (відп. ред.) та ін. — Х., 2004, 165 с., 300 пр.(о)

Нове пенсійне законодавство України / Уклад. М.Бойцова. — Х.: Фактор, 2004, 413 с., 8000 пр.(о)

Основи правознавства: Навч. посіб. / П.І.Гнатенко, В.М.Калашников, К.А.Марков та ін.; За заг. ред. П.І.Гнатенко. — К.: Юридична книга, 2004, 319 с., 1000 пр.(п)

Охрана интеллектуальной собственности: нормативно-правовые акты / НДІ інтелектуал. власності АПРН України; За заг. ред. О.Д.Стоцького. — К.: Ін Юре, 2004, 1175 с.(п)

ПАЛІЮК Василь

Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод. — К.: Фенікс, 2004, 260 с., 2500 пр.(о)

Пенсионное страхование и обеспечение. Сер. «Новая бухгалтерия». Спец. прил. к еженедельнику «Дебет-Кредит»; Февраль 2004. — К.: Пресса Украины, 2004, 226 с.(о)

Податок з доходів фізичних осіб: нове законодавство / Уклад. В.Кузнецов. — Х.: Фактор, 2004, 270 с., 5000 пр.(о)

ПОКРЕЩУК Олександр

Правове регулювання міжнародної торгівлі у контексті норм і правил ГАП/СОТ: Монографія. — К.: Зовнішня торгівля, 2003, 511 с., 300 пр.(п)

Політико-правова система України. Вип. 2. / Редкол.: В.В.Болгов та ін. — К.: Укр. видавн. консорціум, 2004, 303 с.(п)

Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (1973—2004) / Упоряд.: П.П.Пилипчук та ін.; За заг. ред. В.Т.Малярєнка. — К., 2004, 335 с., 3000 пр.(п)

Правничий довідник для професійних суддів / П.П.Музиченко, В.В.Дудченко, М.О.Баймуратов та ін.; Одес. нац. юрид. акад. — Одеса: Юрид. л-ра, 2003, 597 с., 1000 пр.(п)

Правознавство: Навч. посіб. / За ред. Т.В.Варфаломєєвої, В.П.Пастухова. 2-ге вид., перероб. і доповн. Сер. «Вища освіта XXI століття». — К.: Знання-Прес, 2004, 436 с.(о)

Пределы государственного вмешательства: Теоретико-правовой аспект / Верник, А.Б.Костенко, П.В.Куфтырев и др. — К.: Ін Юре, 2004, 238 с., 500 экз.(п)

Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали X регіон. наук.-практ. конф. (5-6 лют. 2004 р.) / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка; Редкол.: П.М.Рабінович (голова) та ін. — Л., 2004, 529 с., 300 пр.(о)

Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони: Зб. наук. ст. / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ; За заг. ред. Ю.С.Шемшученка, Ю.Л.Бошицького. — К., 2004, 544 с., 300 пр.(о)

Професія нотаріуса в Квебеці: Зб. текстів. — К.: Заповіт, 2004, 363 с., 3500 пр.(о)

ПАТИНСЬКИЙ О.Б.

Пенітенціарна система України / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ. — К., 2004, 203 с., 300 пр.(о)

РАБІНОВИЧ П.М., ХАВРОНЮК М.І.

Права людини і громадянина: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2004, 463 с., 3000 пр.(п)

Регламент Верховної Ради України: За станом на 21 квіт. 2004 р.: Офіц. вид. / Верхов. Рада України. — К.: Парламент. вид-во, 2004, 139 с., 800 пр.(о)

САИНЧИН А.С. Основы раскрытия некоторых видов умышленных убийств: криминалистический анализ / Одес. нац. юрид. акад. — Одесса: Юрид. л-ра, 2004, 302 с., 300 экз.(п)

СИДАК Владимир, КОЗЕНЮК Валерий **Революцию назначить...**

Экспорт революции в операциях совет. спецслужб. — К.: Генеза, 2004, 246 с., 1000 экз.(п)

Система оказания помощи потерпевшим от торговли

людьми в Украине (по результатам исследования) / Е.Левченко, О.Калашник, Т.Дорошок и др.; Междунар. жен. правозащит. центр «Ла Страда-Украина», Гос. ин-т пробл. семьи и молодежи. — К.: Агентство «Україна», 2004, 126 с., 300 экз.(о)

Сімейний кодекс України: За станом на 1 берез. 2004 р. / Верхов. Рада України. — К.: Парламент. вид-во, 2004, 83 с., 2000 пр.(о)

СКАКУН Ольга

Правова система України на правовій карті світу: Наук. доп. Ін-ту держ. буд-ва та місц. самоврядування АПН України. — Х.: Еспада, 2004, 95 с.(о)

Споживче право України: Юрид. зб. Т.1 / Ред. рада: Л.С.Школьник (голова) та ін. — К.: Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2004, 464 с., 5000 пр.(о)

ТЕЗАРУС EUROVOC:

Автоматизована інформаційно-аналітична система порівняння законодавства України із законодавством країн ЄС: Посібник / М.Швець, О.Копиленко, М.Міщенко та ін.; За ред. В.Я.Тация; АПРН України. — К.: Парламент. вид-во, 2004, 383 с., 300 пр.(п)

ТИМОШЕНКО Віра

Розвиток теорії держави в політико-правовій думці України і Росії (кінець XIX — початок XX ст.) / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ. — К., 2004, 357 с., 300 пр.(о)

ТРАГНЮК Р.Р.

Прокурорський нагляд за додержанням законів, що забезпечують права обвинуваченого. — Х.: Факт, 2004, 199 с., 500 пр.(п)

Українська діаспора в Росії: стан, проблеми, перспективи: Матеріали наук.-практ. конф. (22 груд. 2003 р.) / Укр. Всесвіт. Координац. Рада; За заг. ред. С.Остапи. — К.: Віпол, 2004, 144 с.(о)

ФЕСЕНКО Є.В.

Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони. — К.: Атіка, 2004, 279 с., 1000 пр.(о)

ЦВЕТКОВ В.В.,

КРЕСІНА І.О.,

КОВАЛЕНКО А.А.

Суспільна трансформація і державне управління в Україні: політично-правові

детермінанти / К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ, 2003, 495 с.(п)

Цивільний кодекс України: За станом на 1 лип. 2004 р.: Офіц. вид. / Верхов. Рада України. — К.: Парламент. вид-во, 2004, 352 с., 1000 пр.(о)

Цивільний кодекс України:

Наук.-практ. комент. У 2 ч. Ч.1 / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ, Київ, ун-т права; За заг. ред. Я.М.Шевченко. — К.: Ін Юре, 2004, 689 с.(п)

ШУЛЬЖЕНКО Ф.П.,

КУНДРИК Р.С.

Транспортне право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київ. нац. екон. ун-т. — К.: КНЕУ, 2004, 214 с., 600 пр.(о)

Якщо вирішив стати

підприємцем: Довід. підприємця-початківця / КП «НДІ соц.-екон. пробл. міста» (КП «НДІСЕП»); Авт. ідеї В.Білич. — К.: Тираж, 2003, 249 с., 2500 пр.(о)

ЯРОШ О.В.

Jus honorum. — К.: Изд-во Равенского, 2004, 327 с., 1000 экз.(о)

ХАРЧОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ

ЗАЕЦ А.С.

Сахарная промышленность в Украине: Установление, развитие, реструктуризация. 2-е изд., стер. — К.: Наук. думка, 2004, 326 с., 500 экз.(п)

Золотая энциклопедия

кулинарии / Сост. В.В.Рафеенко. — Донецк: БАО, 2004, 796 с., 15000 экз.(п)

Младенческое и детское

питание / Авт.-сост. И.Р.Киреевский. — Москва: АСТ; Донецк: Сталкер, 2004, 319 с.(п)

Современная

энциклопедия напитков: 1500 ценных рекомендаций и рецептов профессионалов. — Донецк: БАО, 2004, 381 с., 15000 экз.(п)

Чарівна енциклопедія випічки:

1000 найкращих рецептів для початківців і професіоналів / Уклад. В.Добронравова. — Донецьк: БАО, 2004, 384 с., 15000 пр.(п)

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. МЕДИЧНІ НАУКИ

Академик АМН СССР

Александр Иванович

Арутюнов: Страницы жизни: К 100-летию со дня рождения / Укр. ассоц. нейрохирургов и др.: Под ред. Ю.А.Зозули, В.И.Цымбалюка. — К., 2004, 176 с., 1000 экз.(о)

Анатомія людини у

запитаннях та відповідях (опорно-руховий апарат): Посібник. В 2 ч. Т.1: Ч.2.

Запитання і відповіді до рисунків / Я.І.Федонюк, В.З.Сікора, А.С.Головацький та ін.; За ред. Я.І.Федонюка; Терноп. держ. мед. акад. ім. І.Я.Горбачевського. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2004, 502 с., 1000 пр.(п)

БИЛЕЦКИЙ Е.М.,

БИЛЕЦКА Г.А.

Судова медицина та судова психіатрія: Навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 2004, 190 с., 15000 пр.(п)

Видатний український вчений-педіатр

В.М.Сідельников / Нац. мед. ун-т ім. О.О.Богомольця; За заг. ред. О.П.Волосовця. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003, 165 с., 500 пр.(п)

Вопросы жизни: (Из трудов

Н.И.Пирогова и В.Я.Данилевского) / Сост. О.М.Белецкая. — Х.: Форт, 2004, 87 с., 1000 пр.(о)

ГРОМОВА А.М.,

АЛТУЄВ Г.М.,

ЛОЙКО В.В.

Клінічне медсестринство в акушерстві і гінекології: Підручник. — К.: Здоров'я, 2004, 581 с., 2000 пр.(п)

ГРЭЙ Джон

Марси Венера: диета и

упражнения: Пер. с англ. — К.: София, 2004, 333 с., 5000 экз.(п)

Даосские секреты любви для

двоих: Пер. с англ. / М.Чиа, М.Чиа, Д.Абрамс, Р.К.Абрамс. — К.: София, 2004, 287 с., 5000 экз.(п)

Диета на выбор / Авт.-сост.:

Е.К.Васильева, Ю.С.Пернатъев. Сер. «Домашняя библиотека». — Х.: Фолио, 2004, 318 с., 15000 экз.(о)

ДЮБЕНКО К.А.,

КОЛОМІЙЦЕВ А.К.,

ЧАЙКОВСЬКИЙ Ю.Б.

Анатомія людини:

Підручник: У 2 ч. — К.: Атлант-UMS, 2004, 690 с., 15000 пр.(п)

КОМРАТ Евгений

Семейная энциклопедия

здоровья и долголетия. — Донецк: БАО, 2004, 367 с., 15000 экз.(п)

НЕЗРУЧНІ СТОРІНКИ

Костянтин ДИКАНЬ

Переконалий, пересічний читач книги **Вадима МЕНЖУЛІНА**, виданої за фінансової підтримки СДПУ(о), асоціює з Ігорем Сікорським — видатним авіаконструктором. Тим паче, що ім'я в заголовку відсутнє. Насправді ж йдеться про його батька, котрий був експертом у «справі Бейліса». Що ж зацікавило партію в біографії давно забутого психіатра?

Праця В.Менжуліна ближча до промов Вишинського, ніж до аналізу без упереджень. Неприйняттям особи І.Сікорського просякнуто практично всю книгу. Автор у кожному підібраному факті біографії героя вбачає суцільний негатив. Детально аналізує такі різні сфери його діяльності, як наука, політика, медицина, література, філософія, релігія. І повсюдно — один негатив: прислужництво владі, себелюбство, посередність, а то й невігластво, консерватизм, прихильність до застарілих чи сумнівних теорій, демонстративний патріотизм, тощо.

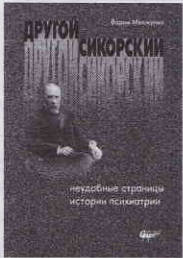
Відмовився І.Сікорський від праці в лікарні — наукове сибаритство; віддав перевагу викладацькій діяльності — погано. Співпрацював із Міністерством внутрішніх справ — ще гірше. І це при тому, що лідер партії, котра оплатила книгу Менжуліна, зовсім не боявся тємної співпраці з МВС, про що свідчать дослідження іншого прихильника нового історизму — Дмитра Чобота. Більше того, саме співробітництво з МВС допомогло йому не лише вступити до того університету, з яким пов'язана більша частина життя Сікорського, але й залишитися в ньому після піврічного конфлікту з законом.

Зневагу Менжуліна викликають позитивні оцінки робіт Сікорського, надто якщо їх дали такі відомі російські християнські філософи, як П.Флоренський, В.Розанов, В.Соловйов чи психолог В.Бехтерев. При цьому він навіть нагадує, що антропометричну диференціацію рас на «вищі» й «нижчі» започаткував Д.М.Анучін, а автори шовіністично-ксенофобської «російської расової теорії» резонно шукають своїх предтеч серед діячів російської науки XIX—XX ст. І на таке дала гроші партія, що оголосила себе провідником російських інтересів ув Україні?!

Намагання догодити владі — тавро російсько-радянської науки. За звання, посади й премії наші вчені легко обґрунтують будь-що, потрібне владі: чи закріпач атомних станцій, чи їх добууду. Психіатрія ж у РСРП взагалі була на вістрі боротьби з дисидентами. Тож чи варто картати Сікорського: «високопоставлений чиновник... який інакше сказати не міг»?

ЛОВЯГИН А.Н.
Современный фармацевтический справочник. Сведения о 2000 наиболее эффективных лекарственных препаратах. — Донецк: БАО, 2004, 1085 с., 15000 экз.(п)

МЕНЖУЛИН Вадим
Другой Сикорский: Неудобные страницы истории психиатрии. — К.: Сфера, 2004, 490 с., 1000 экз.(о)

Оценка возможностей развития программ профилактики ВИЧ в сфере потребителей инъекционных наркотиков / О.Н.Балакирева (науч. руководитель проекта), М.Ю.Варбан, А.А.Яременко и др. — К.: Соц. мониторинг, 2003, 157 с., 1000 экз.(о)

Оцінка можливостей розвитку програм профілактики ВІЛ в середовищі споживачів ін'єкційних наркотиків / О.М.Балакірева (наук. керівник проекту), М.Ю.Варбан, О.О.Яременко та ін. — К.: Соц. моніторинг, 2003, 229 с., 1000 пр.(о)

Посібник з внутрішніх хвороб: Навч. посіб. / О.О.Абрагамович, О.М.Гіріна, Л.Я.Бабініна, Т.М.Бенца. — К.: Здоров'я, 2004, 639 с., 2000 пр.(п)

Психиатрический энциклопедический словарь / Межрегион. Акад. упр. персоналом. — К.: МАУП, 2003, 1195 с., 5000 экз.(п)

ПУЧКІВСЬКА Надія
Епоха і моє життя: (Спогади) / За ред. З.Ф.Веселковської та Г.О.Пучківської Післямова І.М.Трахтенберга. — К.: Здоров'я, 2004, 173 с., 300 пр.(о)

Секс и любовь / Ю.А.Исат. — Донецк: БАО, 2004, 376 с., 15000 экз.(п)

СЕРГЕЕВ Сергей
Женская энциклопедия красоты и здоровья. — Донецк: БАО, 2004, 366 с., 15000 экз.(п)

Современное пособие по сексу: 5000 советов. — Донецк: БАО, 2004, 382 с., 15000 экз.(о)

СТАЙН Дайяна
Кармическое исцеление: Пер. с англ. — К.: София, 2004, 158 с., 5000 экз.(п)

ТИХОНОВ О.І., ЯРНИХ Т.Г.
Аптечна технологія ліків: Підручник / Під ред. О.І.Тихонова. — Вінниця: Нова книга, 2004, 639 с., 2000 пр.(п)

Учение о питании. Т.1: Питание здорового и больного человека / В.В.Ванханен, В.Д.Ванханен, В.И.Циприян и др.; Под ред. В.Д.Ванханена. 2-е изд., перераб. и доп. — Донецк: Донеччина, 2003, 620 с.(п)

Фармацевтическое право в наркологии / Под ред. В.А.Шаповаловой, И.К.Сосина, В.В.Шаповалова. — Х.: Факт, 2004, 798 с., 1000 экз.(п)

Фітофармакологія: Підручник / М.Д.Євтушенко, Ф.М.Марютін, В.П.Туренко та ін.; За ред. М.Д.Євтушенко, Ф.М.Марютіна. — К.: Вища освіта, 2004, 431 с.(п)

Хірургія: Підручник / С.Д.Хіміч, І.Д.Герич, В.О.Сипливий та ін.; За ред. С.Д.Хіміча. — К.: Здоров'я, 2004, 478 с., 3000 пр.(п)

ШЕВЧУК Євгенія
Дорогоцінний домашній лікарський радник: 1000 рецептів і порад. — Донецьк: БАО, 2004, 383 с., 15000 пр.(п)

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА.
 СПОРТ**

ВАН ЧЖАНЮАНЬ
Чэнши Тайцзицюань Пао Чуй —

Пушечные удары. Сер.: «Боевые искусства. Классические школы Тайцзицюань». — Х.: Спорт-ПРЕСС, 2004, 131 с., 500 экз.(о)

ГО ЮНТАЙ
Шаолиньский Красный кулак. Хунцюань. Сер. «Боевые искусства. Классические стили Шаолинь цюань». — Х.: Спорт-ПРЕСС, 2004, 132 с., 500 экз.(о)

ДМИТРИЕВ Иван
Любовь на всю жизнь: Избранные шахматные этюды: Воспоминания и размышления. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ, 2004, 132 с., 300 экз.(о)

ЗІНЧЕНКО Віктор
Молодіжний туризм в Українській РСР у 70—80-х рр. XX ст. (на основі діяльності «Супутника»). — К.: Ін-т історії України НАНУ, 2004, 240 с., 500 пр.(о)

ЛИСЕНЧУК Г.А.
Управление подготовкой футболистов. — К.: Олимп. л-ра, 2003, 271 с., 2000 экз.(п)

ЛОБАНОВСКИЙ Валерий
Бесконечный матч... / Сост., лит. запись А.Горбунова. Сер. «Звезды и тернии судьбы». — К.: Ін Юре, 2003, 446 с. + 28 л. ил., 10000 экз.(п)

НАЙПАВЕР Каміл
Фігури Закарпатської шахівниці: 3 історії шахів краю. — Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2003, 265 с., 500 пр.(о)

СЕРГИЕНКО Л.П.
Основы спортивной генетики: Учеб. пособие. — К.: Вища шк., 2004, 631 с., 2000 экз.(п)

Хокейний Київ: Довідник / Упоряд.: С.Черненко, К.Дульцев. Сер. «Сторінки спортивної слави». — К.: Альтерпрес, 2004, 315 с.: 72 с. іл.(о)

ХОУЛИ Едвард Т., ФРЕНКС Б.Дон
Руководство инструктора

оздоровительного фитнеса. — К.: Олимп. л-ра, 2004, 375 с., 4000 экз.(п)

ОСВІТА. ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

ВЕРЕМЕЙ Людмила
Маленькі таємниці виховання дитини в українській родині. — К.: Поліграф Консалтинг, 2004, 89 с.(о)

Вища освіта у США: Специфіка та процес вступу / Інформ. центр освіти США, Амер. ради в Україні. — К.: КМ Академія, 2004, 176 с. (укр.) + 154 с. (англ.) (о)

ВОЛОЩУК Євгенія
Зарубіжна література: Підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2004, 463 с., 7000 пр.(п)

Гуманістичні ідеї педагогічної спадщини Януша Корчака в XXI столітті: 3б. наук. пр. Спец. вип. / Уман. держ. пед. ун-т ім. П.Тичини. — К.: Наук. світ, 2003, 180 с., 310 пр.(о)

Зарубіжна література: Хрестоматія: 11 клас / Упоряд. І.А.Столій. 2-ге вид., переробл. та доповн. — Х.: Ранок: Веста, 2003, 719 с., 7000 пр.(п)

История Таврического университета (1918—2003) / Под общ. ред. Н.В.Багрова. — К.: Либідь, 2003, 246 с.(п)

КУЛИКОВА Л.Б.
Классическая греко-римская мифология в структуре школьного исторического образования. — К.: Пульсари, 2004, 373 с., 300 экз.(о)

СЕЛЕЖАН Йосип
Основи національного виховання (історичний, філософський, релігійнознавчий аспекти): Навч. посіб. /

Чернівці, нац. ун-т ім.

Ю.Федьковича. — Чернівці:
Рута, 2004, 319 с., 100 пр.(о)

Срібний птах: Хрестоматія з
укр. л-ри для 11 кл.
загальноосвіт. навч. закладів.
Ч.2 / Упоряд.: Г.Семенюк та
ін. — К.: Освіта, 2004, 575 с.,
10000 пр.(п)

**1000 лучших современных
рефератов** / Э.В.Белик,
Т.И.Водолазская, О.В.Завязкин
и др. — Донецк: БАО, 2004,
895 с., 15000 экз.(о)

Українська література:
Хрестоматія: 11 клас / Упоряд.
О.І.Борзенко, М.П.Сподарець.
2-ге вид., переробл. та
доповн. — Х.: Ранок: Веста,
2003, 751 с., 7000 пр.(п)

**Универсальный современный
справочник школьника: 5-11
классы** / М.П.Ильяшенко,
Е.В.Яценко, Т.И.Водолазская и
др. — Донецк: БАО, 2004,
1294 с., 15000 экз.(п)

ЯВОРСЬКА Г.Х.
Педагогіка для правників:
Навч. посіб. Сер. «Вища освіта
XXI століття». — К.: Знання, 2004,
335 с.(п)

КУЛЬТУРА. НАУКА. ПРОСВІТА

**ЗОСИМОВ Анатолій,
ГОЛІК Віктор**
Дисертаційні помилки / 2-ге
вид., переробл. та доповн. —
Х.: ІНЖЕК, 2004, 215 с.,
500 пр.(о)

**Культурологія: українська та
зарубіжна культура:** Навч.
посіб. / М.М.Закович, І.А.Зязюн,
О.М.Семашко та ін.; За ред.
М.М.Заковича. Сер. «Вища
освіта XXI століття». — К.:
Знання, 2004, 567 с.(п)

ЛЕГЕНЬКИЙ Юрій
**Філософія моди XX
століття.** — К.: КНУКІМ, 2003,
299 с., 500 экз.(о)

МАТВЄЄВА Леся
**Нариси з історії
Всеукраїнської Академії
наук.** — К.: Стилос, 2003, 295 с.,
300 пр.(о)

**Международная ассоциация
академий наук:** 10 лет спустя
(Хроника. Размышления) /
Междунар. асоц. академий
наук НАНУ. — К.: Наук. думка,
2003, 500 с., 500 экз.(с)

**ПІЛЮШЕНКО В.Л.,
ШКРАБАК І.В.,
СЛАВЕНКО Е.І.**
**Наукове дослідження: органі-
зація, методологія, інформацій-
не забезпечення:** Навч. посіб. —
К.: Лібра, 2004, 343 с., 1000 пр.(п)

**ПОДОЛЬСЬКА Є.А.,
ЛИХВАР В.Д.**
Культурологія: Навч. посіб. /
Нац. фармацевт. ун-т. — Х.:
Золоті сторінки, 2003, 247 с.,
3000 пр.(п)

**Полтавський краєзнавчий
музей:** 36. наук. ст. 2001—2003
рр.: Маловідомі сторінки
історії, музеєзнавства,
охорона пам'яток / Полтав.
краєзнав. музей та ін.; Редкол.:
О.В.Белько та ін. — Полтава:
Дивосвіт, 2004, 431 с., 300 пр.(о)

ПУГАЧ Б.Я.
**Фундаментальные проблемы
истории и философии науки:**
Учеб. пособие / Харк. нац. ун-т
им. В.Н.Каразина. — Х.: Факт,
2004, 535 с., 1000 экз.(п)

Світова художня культура: Від
первіс. суспільства до початку
середньовіччя: Навч. посіб. /
О.П.Щоколова, С.В.Шип,
О.Л.Шевнюк, О.М.Семашко. —
К.: Вища шк., 2004, 175 с.,
2000 пр.(п)

ФЕЛДОН Ли
Найди свой стиль. Сер. «Попу-
лярная семейная энциклопедия».
— Х.: Клуб Семейн. досу-
га, 2004, 320 с., 4000 экз.(п)

ШВЕЦОВА-ВОДКА Г.М.
Загальне бібліографознавство:
Навч.-метод. посіб. / Рівнен.
держ. гуманіт. ун-т. — Рівне,
2003, 165 с., 300 пр.(о)

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ. КНИЖКОВА СПРАВА

**Закон України «Про видавничу
справу»:** За станом на 20
березня 2004 р.: Офіц. вид. /

Верхов. Рада України. Сер.
«Закони України». — К.:
Парламент. вид-во, 2004, 20 с.,
1500 пр.(о)

КАРПЕНКО Віталій
На крутому повороті. Газета
«Вечірній Київ»: від «пере-
стройки» до незалежності. —
К.: Асоц. світ. укр. преси — Укр.
акад. оригін. ідей: Нора-друк,
2004, 355 с., 1500 пр.(о)

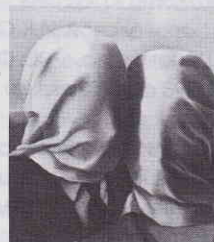
СЕНЧЕНКО Микола
Книжкова палата України:
історія і сьогодення / 2-ге вид.,
випр. і доповн. — К.: Кн. палата
України, 2004, 163 с.(о)

Солдаты слова: Очерки,
воспоминания, биогр. справки
о фронтовиках — журналистах
и писателях / Донец. обл. орг.
Нац. союза журналистов
Украины; Сост.
П.Ф.Богданов. — Донецк:
АЛАН, 2003, 719 с., 5000 экз.(п)

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

БАЦЕВИЧ Флорій
**Нариси з комунікативної
лінгвістики** / Львів. нац. ун-т ім.
І.Франка. — Л.: Видавн. центр
ЛНУ ім. І.Франка, 2003, 280 с.,
300 пр.(о)

14,00 €

Гендерна перспектива /
Упоряд. В.Агеева. — К.: Факт,
2004, 254 с., 2000 пр.(о)

**Григорій Кочур і український
переклад:** Матеріали міжнар.

наук.-практ. конф., Київ-Ірпінь,
27—29 жовт. 2003 р. / Редкол.:
О.Чередниченко (голова) та
ін. — К.: Ірпінь: Перун, 2004,
280 с.(о)

ДМИТРЕНКО Микола
**Українська фольклористика
другої половини
XIX століття:** школи, постаті,
проблеми / Ін-т
мистецтвознавства,
фольклористики та етнології
ім. М.Т.Рильського НАНУ. — К.:
Сталь, 2004, 383 с., 500 пр.(о)

КАЧКАН Володимир
Хай святиться ім'я твоє: Історія
української літератури і
культури в персоналіях (XIX-XX
ст.). Кн. 6-7 / ЛНБ ім.
В.Степаніка НАНУ; Заг. ред.
М.Романюка. — Л., 2004, 718 с.,
500 пр.(п)

**Київщина в творчості
Т.Г.Шевченка** / Упоряд.: А.Гай,
О.Дмитренко. — Біла Церква:
Буква, 2004, 143 с., 300 пр.(п)

КЛИМИШИН Олександр
**Природнича музейна
термінологія:** Словник-довідник
/ НАНУ. Держ. природознав.
музей. — Л., 2003, 242 с.,
500 пр.(о)

КОСТЮЧЕНКО Віктор
Біль аж до краю дороги...
Есе / 2-ге вид., доповн. — К.:
Пульсари, 2004, 275 с.: іл.,
500 пр.(о)
Присвячене творчості й долі
Володимира Сосюри.

ЛУЧКАНИН С.М.
**Нариси з історії класичної
філології:** Навч. посіб. / Київ.
нац. ун-т ім. Т.Шевченка, Ін-т
філології. — К.: Наук. світ:
Юрінком Інтер, 2004, 202 с.,
500 пр.(о)

МИШАНИЧ Олекса
З минулих літ: Літературознавчі
статті й дослідження різних
років / Ін-т л-ри ім. Т.Шевченка
НАНУ. — К.: Вид-во Соломії
Павличко «Основи», 2004,
390 с.(п)

**«Найголовніше... — момент
істини»:** Пам'яті академіка
Леоніда Новиченка / І
н-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка

НАНУ. — К.: Фоліант, 2004, 370 с., 300 пр.(о)

17,00 €

НАЛИВАЙКО Степан
Індоарійські таємниці України. — К.: Просвіта, 2004, 447 с., 7000 пр.(п)

Проблеми інтерпретації і рецепції художнього тексту: 36. наук. пр. на пошану проф. Н.Шляхової з нагоди її 70-річчя / Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова; Редкол., Є.Черноіваненко. — Одеса: Астропринт, 2003, 351 с., 300 пр.(п)

Російсько-український і українсько-російський словник для школяра. Фразеологізми. А-Я / Упоряд. І.М.Забіяка. — К.: А.С.К., 2004, 768 с., 1000 пр.(п)

СТЕПАНИШИН Борис
Українська поетична афористика минулого тисячоліття. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2004, 208 с., 1000 пр.(о)

ФІЛІПЧУК Ольга, ФІЛІПЧУК Василь
Юрій Федькович — корифей національного відродження на Буковині. — Чернівці: Зелена Буковина, 2004, 40 с., 300 пр.(о)

Художній світ Лесі Українки-драматурга: 36. наук. пр. / Таврійс. нац. ун-т ім. В.І.Вернадського. — Сімф.: Таврія, 2004, 106 с., 300 пр.(о)

ШАЛАПНОВ Борис
Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: Іст.-естет. нарис. — К.: КМ Академія, 2004, 358 с.(о)

Шевченкова дорога в Білорусь: Літ.-публіцист. зб. / Упоряд. Р.М.Лубківський. Сер.

«Шевченко і світ». — Л.: Світ, 2004, 272 с.; 8 арк. іл., 2000 пр.(п)

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Сучасна енциклопедія для хлопчиків / Уклад. Ю.Полякова. — Донецьк: БАО, 2004, 382 с., 15000 пр.(п)

Тварини: Дит. енцикл. Сер. «Я пізнаю світ». — К.: Школа, 2004, 510 с., 5000 пр.(п)

ТОЛСТОЙ Олексій
Золотий ключик, або Пригоди Буратіно: Повість-казка: Для мол. шк. віку / Мал. І.Вишинського та Н.Котел. — 3-тє вид. — К.: Веселка, 2004, 126 с., 5000 пр.(п)

Чарівні історії: Казки: Для дошк. та мол. шк. віку / Іл. Т.Вульфа. Сер. «Енцикл. золотих Казок». — К.: Школа, 2003, 56 с., 5000 пр.(п)

МИСТЕЦТВО. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

ГАВРИШКЕВИЧ Ігор, НАГАЙ Михайло
Личаківський некрополь: Малий маршрутний довідник музею «Личаківський цвинтар». — Л.: Папуга, 2003, 60 с., 5000 пр.(о)

ЗИХЛИНСКАЯ Л., МЕЙ В.
Первые шаги: Примеры уроков для молодых педагогов проф. хореограф. училищ: Практик. пособие. — К.: Логос, 2003, 359 с., 2000 экз.(п)

КОЛОСОК Богдан
Православні святині Луцька. Сер. «Нац. святині України». — К.: Техніка, 2003, 292 с., 2200 пр.(о)

ЛОЕВ Моисей
Украденная муза: Воспоминания о Киев. гос. евр. театре им. Шолом-Алейхема: Харьков-Киев-Черновцы / Б-ка Ин-та иудаики. — К.: Дух і Літера, 2004, 247 с.(п)

МЕЛЬНИЧУК Лідія
Олексій Луцишин: Спомин про Майстра /Вінниця, обл. центр

нар. творчості. — Вінниця: Книга-Вега, 2003, 71 с., 1000 пр.(о)

МАКСИМЕНКО Валентин
Святослав Рихтер: страницы Одесские и не только. — Одесса: Астропринт, 2003, 206 с., 300 экз.(п)

МИХАЙЛЕНКО В.Є., ЯКОВЛЄВ М.І.
Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): Навч. посіб. — К.: Каравелла, 2004, 302 с., 4000 пр.(п)

Проблеми музичної освіти: 36. наук. пр.: Мистецтво молодих-2001. Щоріч. творча акція / Акад. мистецтв України; Голова редкол. І.Д.Безгін; Упоряд. і відп. за вип. Б.А.Чернуха. — К.: СПД Кравчук ВК, 2003, 264 с., 500 пр.(о)

Російсько-український практичний словник реставратора /Нац. н.-д. реставрац. центр України. — К.: Рада, 2004.258 с., 500 пр.(п)

Святий Київ наш великий: Мал. Тараса Шевченка та його сучасників: (Альбом) / Упоряд.: М.Скиба та ін. — К.: Мистецтво, 2004. — 175 с.: іл. — Укр., англ; Різ. рос., фр. — 1000 пр.(п) (Рецензія див. Кр ч.ІЗ-І4'04)

СКЛЯРЕНКО Валентина, ТАБОЛКИНА Татьяна
100 знаменитых актеров. Сер. «100 знаменитых». — Х.: Фолио, 2004, 510 с., 10000 экз.(п)

ФІЛЬКЕВИЧ Микола
Сторінки нашої історії /Нац. кіностудія худ. фільмів ім.О.Довженка. — К.: ЧП Кльоц А.О., 2003, 188 с., 780 пр.(о)

ЧЕРКАСЬКИЙ Леонід
Українські народні музичні інструменти. Сер. «Нар. джерела». — К.: Техніка, 2003, 262 с., 4200 пр.(п)

ЧЕРНОМОРЕЦ Алла
От Белого до Черного моря: (Энцикл. рус. и укр. вышивки). — К.: КВІЦ, 2002, 223 с., 500 экз.(о)

ШПАКОВСКАЯ Татьяна
Судьба и мечта — сцена: Размышления о жизни и творчестве нар. артистки Украины Л.Вершининой. — Д.: Днепропетр. кн. тип., 2003, 128 с.; 34 л. ил., 1000 экз.(п)

ДЕРЖАВА І ПРАВО. БРИДИЧНІ НАУКИ

Адміністративна процедура та адміністративні послуги: Зарубіж. досвід і пропозиції для України; Центр політ.- прав. реформ; Авт.-упоряд. В.П.Тимошук. — К.: Факт, 2003, 495 с., 1000 пр.(п)

Антологія української юридичної думки. У 6 т. Т.5. Поліцейське та адміністративне право України: козацько-гетьманська доба / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ; Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова) та ін.; Упоряд.: Ю.І.Римаренко, В.Б.Авер'янов. — К.: Юрид. кн., 2003, 599 с., 500 пр.(п)

Антологія української юридичної думки. У 6 т. Т.5. Цивільне право / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ; Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова) та ін.; Упоряд.: Я.М.Шевченко та ін. — К.: Юрид. кн., 2003, 583 с., 500 пр.(п)

Антологія української юридичної думки. У 6 т. Т.8. Міжнародне право / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ; Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова) та ін.; Упоряд.: В.І.Денисов та ін. — К.: Юрид. кн., 2003, 567 с., 500 пр.(п)

АНТОНОВИЧ Мирослава
Міжнародне публічне право: Навч. посіб. — К.: КМ Академія, 2003, 307 с., 2500 пр. + 500 пр.(о)

БАЙМУРАТОВ М.А.
Международное публичное право: Учебник / Одес. нац. юрид. акад. — К.: Истина, 2004, 550 с., 5000 экз.(п)

БАРАБАШ Тетяна, ЦИМБАЛ Петро

Предмет доказування у кримінальних справах про ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язків платежів /Нац. Акад. держ. податк. служби України. — Ірпінь, 2004, 189 с., 300 пр.(о)

БАРБАШОВА Н.В.

Екологічне право України: Навч. посіб. /Донец. держ. акад. упр. — Донецьк: Алектс., 2003, 390 с., 500 пр.(о)

БАШИРОВ И.Х.

Введение в таможенное дело: Учеб. пособие /Донец. гос. ун-т экономики и торговли им. М.Туган-Барановского. — Донецк, 2004, 214 с., 92 экз.(о)

Бюджетний кодекс України:

Офіц. вид.: Текст зі змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 168 с.(п)

Вибрані рішення

Європейського суду з прав людини (1993-2002 рр.): Пр. Львів. лаб. прав людини і громадянина /НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування АПРН України; Редкол.: П.М.Рабінович (голова) та ін. — Х.: Консум, 2003, 463 с., 1000 пр.(п)

Водний кодекс України: Офіц.

вид.: Текст зі змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 175 с.(п)

ВОРОБЕЙ Раїса

Система місцевих органів влади та управління в другій половині XIX століття (на прикладі Чернігівської губернії). — Чернігів: Чернігів. обереги, 2004, 103 с., 500 пр.(о)

Господарський кодекс

України: Офіц. вид.: Текст прийнятий Верхов. Радою України, 16 січ. 2003 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 221 с.(п)

Господарський

процесуальний кодекс

України: Офіц. вид.: Текст зі змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції

України. — К.: Ін Юре, 2004, 193 с.(п)

ДЕМИН Юрий

Таможенный контроль в Украине. — К.: Преса України, 2004, 542 с., 5000 экз.(п)

ДЕМЧЕНКО Тетяна

Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз) / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ. — К.: Преса України, 2004, 180 с., 1000 пр.(п)

Єдиний реєстр адвокатів

України /Вища кваліфікац. коміс. адвокатури України. — К.: Ін Юре, 2004, 1167 с.(п)

Житловий кодекс Української

РСР: Офіц. вид.: Текст прийнятий Верхов. Радою України, 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 157 с.(п)

ЖУРАВСЬКИЙ В.С.,

СЕРЬОГІН В.О.,

ЯРМИШ О.Н.

Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник. — К.: Ін Юре, 2003, 671 с.(п)

Закон Украины «О государственной регистрации юридических лиц и физических лиц — предпринимателей». — Х.:

Фактор, 2004, 95 с., 8000 экз.(о)

Земельне право України:

Підручник /М.В.Шульга (керівник авт. колективу), Г.В.Анісімова, Н.О.Багай та ін.; За заг. ред. М.В.Шульги. — К.: Юрінком Інтер, 2004, 367 с., 15000 пр.(п)

Земельний кодекс України:

Офіц. вид.: Текст прийнятий Верхов. Радою України 25 жовт. 2001 р.: із змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 164 с.(п)

Кодекс торговельного

мореплавства України: Офіц. вид.: Текст зі змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 159 с.(п)

Кодекс України про надра:

Офіц. вид.: Текст зі змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 176 с.(п)

Кодекс України про

адміністративні

правопорушення: Офіц. вид.: Текст зі змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 302 с.(п)

КОРМИЧ Б.А.

Інформаційна безпека:

організаційно-правові основи: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2004, 382 с., 1000 пр.(п)

Кримінально-виконавчий

кодекс України: Офіц. вид.: Текст прийнятий Верхов. Радою України 11 лип. 2003 р.: із змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 159 с.(п)

Лісовий кодекс України: Офіц.

вид.: Текст із змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 171 с.(п)

Митний кодекс України: Офіц.

вид.: Текст із змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 246 с.(п)

Міжнародна поліцейська

енциклопедія. У 10 т. Т.1 /Нац. акад. внутр. справ України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАНУ та ін.; Ред. рада: Ю.Римаренко (голова) та ін. — К.: Ін Юре, 2003, 1231 с.(п)

Міжнародні договори України про правові відносини та правову допомогу:

Двосторонні договори / М-во юстиції України; Редкол.: Л.М.Горбунова та ін. — К.: Ін Юре, 2004, 365 с.(п)

Налог с доходов физических

лиц: новое законодательство / Сост. Я.Кавторева. — Х.: Фактор, 2004, 242 с., 10000 экз.(о)

Науково-практичний коментар до Закону України «Про особисте селянське господарство» /За ред. В.В.Носіка. — К.: Кондор, 2004, 251 с., 1000 пр.(п)

НИКИФОРАК Михайло

Буковина в державно-правовій системі Австрії (1774-1918 рр.) / Чернівці: нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. — Чернівці: Рута, 2004, 383 с., 300 пр.(п)

Новое пенсионное

законодательство Украины / Сост. М.Бойцова. — Х.: Фактор, 2004, 441 с. — 8000 экз.(о)

Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: Підручник

/О.А.Підпригора, О.Д.Святоцький, В.С.Дроб'язко та ін.; За заг. ред. О.А.Підпригори, О.Д.Святоцького. — К.: Ін Юре, 2003, 235 с.(п)

ПЕРЕПЕЛКИНА Нина

Работник и работодатель. Оформление отношений: трудовое, гражданское, авторское право. — Х.: Консульт, 2004, 171 с., 500 экз.(о)

Повітряний кодекс України:

Офіц. вид.: Текст із змін. та доповн. станом на 1 січ. 2004 р. / М-во юстиції України. — К.: Ін Юре, 2004, 165 с.(п)

ПОЛЯКОВ Борис

Закон Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом»: Науч.-практ. коммент. /Под общ. ред. Д.Н.Притыки. — К.: Ін Юре, 2004, 270 с.(п)

Правила осуществления торговой деятельности:

нормативная база / Сост.: О.Пироженко и др. — 3-е изд., перераб. и доп. — Х.: Фактор, 2004, 424 с., 8000 экз.(о)

Підготувала головний бібліограф науково-бібліографічного відділу Національної парламентської бібліотеки України
Галина ВОЛЯНСЬКА

ПРОБЛЕМА ВОРОТАРСТВА

Чомусь це медитативне твориво потрапило у львівському видавництві «Піраміда» до тамтешньої серії «Fest проза». Мабуть, її засновник Юрій Винничук хотів якнайшвидше проштовхнути таке феноменальне читиво до потенційного читача, але чи то потенції в того читача забракло, а чи правильного позиціонування продукту не відбулось, і текст залишився мало поміченим. Хоч і посів не останнє місце на минулій «Книжці року». Таке буває в Україні імені Куркова з Макаровим.

Ігор БОНДАР-ТЕРЕЩЕНКО

Між тим, у чомусь подібний до роману Галини ПАГУТЯК

ТАК Писар Східних Воріт Притулку, бестселер Тат'яни Толстої «Кысь» був пошанований в Росії престижною премією саме за ось таку «маловартісність» в очах шанувальників маскульту. Точніше, за плекання традицій питомо російської традиційної прози в межах романного жанру за умов суцільної комерціалізації літератури. Але ж в Україні національну прозу пише виключно Андрухович, хоча те, що він відмовляється отримати за неї найвищу державну премію в галузі літератури, свідчить про його непевність у власній традиційності.

Упорядник згаданої серії у передмові до роману Пагутяк вважає, що «це дивовижний сплав галицької мітології і містики». Насправді ж галицького тут небагато. Не більше, ніж у Пашковського в «Бездні». Хіба що вічнозелений мовний патріотизм: пташина мова, якою спілкується один із прибульців до Притулку, і носієм якої він самотньо залишився, легко десементизується як словов'їна, себто українська. На тому й порішили, і світ у котре завірюється через споконвічне національне питання, адже тепер старішнина Притулку, кинувши все, змушений іти з тим прибульцем світ за очі, аби навчати вимираючої мови всіх зустрічних небораків.

У самої ж авторки роману з мовою все гаразд. Хіба що трохи муляє оте «очко» в дверях замість «вічка», і повсюдна «міль» навзамін «нетлі», але то вже, мабуть, суто «галицьке», яке зазначалося вище. А ось дві неовб'язкові помилки, надбані в тексті, навіть додають шарму цій «мітології з містикою». Наприклад, такий: «Ізидор прокинувся на світанку, коли з плечей його зсунувся коц, дивуючись, де це він». І відразу уявляєш собі історію здивованого коца, посунутого на дзені. Або ось таке, чудово-коректорське: «На ранок ніхто не пам'ятав, чи булата дівчинка, чи ні». І пригадуєш, як важко буває у мареві синдромних дев'ятих насправду зга-

дати про якусь там булату (булану?) дівчинку. «Хіба затьмарена свідомість — не така сама свідомість, тільки затьмарена?» — лагідно розраджує при тому авторка. У романі, справді, не бракує побудистськи непробудних, добрих рецептів: «хто пізнає через біль — пізнає біль», «якщо ви живете — ваше життя потрібне» та інші концепти для віршів Слапчука.

У тісному романному континуумі Пагутяк розбудовує цілий макросвіт постмортальних стосунків. Ззовні це схоже на санаційно-санаторійну зону, звідки прибульці з нашого світу вільні або спуститися глибше, у Долину цього краю, або нетривалим переоголом, плідно поспілкувавшись з усіма вінні пухами у передпокої Притулку, таки вийти через Західні Ворота у смердючий космос назвою «реальний світ». Ніби як і не чистилище, бо тут ніхто нікого не чистить. І не рай, хоч усі довкола безсмертні: навіть віку собі з такої нірвани не вкоротити. «Хтось потребував гарантій, хтось усмішки, хтось негайного сну». Щось подібне до персонального пекла або божевільні, де всі бояться зазирнути за ліве плече, хоча Смерті годі відшукати дорогу до цієї колонії аутистів, яка нагадує про існування за ворітьми підступної Матриці, і в якій «єдине, чого Антон боявся, це — зустріти колись самого себе». Не краще і з рештою: «Мешканець зазирає в душу прибульця з потаємною надією: ану ж він останній? Більше не буде нікого. Це означатиме, що Притулок розширив свої межі і той світ перестав існувати».

Загалом «Писар Східних Воріт Притулку» Галини Пагутяк, наче пінкфлоридівський «Волинкар Під Брамою Зорі», зуміє нагадати вам про багато що, читане-слухане у бітлівській юності: від Алана Мілна до Чарльза Буковскі. «А між ними — двері», — згадується при тому Джим Моррісон із його позиченим Блейком. Тутешні герої по-буковски спрагло питаються про «Притулок»: «А який він? — Чудовий?, — відповів волоцюга й одним духом випив рештки пива. — Про нього навіть думати приємно». А ось світлій пам'яті Вінні Пуха авторка роману зраджує. Не розбудовує Чарівного Лісу, мешканці якого подібні до героїв її власного Притулку, а

вихлюпує оповідь у незнаний метапростір мандрів. І романний міт — як будь-яка замкнута структура — одразу руйнується, заледве головний герой Антон вирушає на пошуки свого Грааля. Словом, казка Пагутяк вийшла б удвічі цікавішою, якби була втричі коротшою.

До речі, щодо звичного головного героя, якраз того самого писаря Східних Воріт Притулку, сорокарічного Антона. Який із нього герой? І чим він відрізняється від решти мешканців «притулкової» оази? Ті хоч допіру були лікарями чи вбивцями, а цей малим сюди потрапив, наче у спецрозподільник, і для всіх тутешніх хворих залишається хіба що болючим спогадом про першого зустрічного на вахті, який записує ваше ім'я до ґросбуху і видає лікарняний халат із капцями. Дарма, що не штовхає у спину, як сторож у Чехова, а веде за руку далі, по інстанціях. Він нагадує розгубленого Гаррі Поттера на початку його кар'єри: ні-

чого не вміє, але володіє чимсь магічним. Про що всі довкола знають, але не кажуть. Аж противно. І відразу Гоголя згадуєш. Як ходив він малоросійським селом, аж раптом зачув голосіння з якоїсь хати. Заходить, а там дитина в труні і невітшний батько ридає: «О пане, пане, та який же він був писар, о писар мій, бойкий писар!» Нарешті Гоголь, не витримавши, спитав бідаку, мовляв, та який же він був писар, коли йому було всього три роки. «Як же не писар? — відгукнувся батько, заливаючись слізьми. — Насере було, та пальцями по долівці так і розпише».

Знаходити в горі стільки смішного, і в смішному стільки гіркого міг лише самий Гоголь. Тепер ось на воротах з'явилася Пагутяк. Може, і вигребемося, нарешті, під ранок із цього східно-західного притулку.

14,00 €

Кр

Галина ПАГУТЯК Писар Східних Воріт Притулку. Сер. «Fest проза». — Л.: Піраміда, 2003, 176с. (п)

ПОТВОРНІСТЬ БАТЬКІВСЬКОЇ ЛЮБОВИ

Торік у журналі «Всесвіт» (ч.5-6, 7-8) надруковано роман Ельфріди ЄЛІНЕК «Піаністка» (українською чудово переклали Олександр та Ольга Плеваки). Твори цієї австрійської письменниці вже кілька десятиліть збуджують ґвалт серед ортодоксальних критиків. Та чи не є знаковим для суспільства присудження Нобелівської премії «незручній авторці», чию творчість озивали «порнографічною»?

Галина РОДІНА

Фільм «Піаністка», знятий Міхаелем Ханеке за однойменним романом Ельфріди Єлінек, узяв Гран-Прі Канського фестивалю 2001р. В екранізації Ханеке витримав літературну манеру Єлінек: аскетичну, навіть скучу і водночас гостро натуралістичну, виразну й емоційно гранично заряджену. Шокує відверті сцени викликають відразу, а разом із тим і щемлення душі, зраненої хворобливою жорстокістю головних героїв одне до одного. Побачене довго не відпускає, болить, викликає алузії й спонукає до думання. Проте, насправді художньо сильна й самодостатня кінематографічна версія, все ж таки не дає повного розкриття закладеного в романі глибинного смислу. Бо саме з фільму випливає судження одного з критиків: «Витончена музична культура часом виростає з тих самих аномалій, маній і фобій, що й здорове тихе вар'ятство пересічного обивателя».

«Піаністка» Єлінек не навішує на класичну музику відповідальності за народження «маній і фобій» у героїні роману Еріки Когут. Письмениця, яка сама в дитинстві зазнала знущань від депотичної матері, зазирає значно глибше в людську душу, як у мікроскоп, розглядає ме-

ханізм виховання музиканта-професіонала, препарує стосунки матері й доньки, вчителів і учнів, двох закоханих. А головне — висвітлює жорстокість егоїстичного прагнення батьків привласнити особисте життя дитини, створити з власного чада вундеркінда-віртуоза, обрубавши при цьому всю решту природних схильностей і потреб дитини.

Єлінек вивертає назовні всі страждання нещасної дитини, відданої батьками до музичної школи, де, поруч із торканням прекрасного, на неї чекають тортури педагогічного свавілля і безкінечних вправ. Все це викликає ненависть, бо забирає звичайні дитячі радощі — від велосипеда до спілкуванням з однолітками. Але згодом зламана воля маленького музиканта, його задавлені інстинкти заміщуються поступово зростаючим егоїзмом, а далі — і абсолютним переконанням у власній винятковості. Юний геній опиняється в ізоляції від людей і всього багатства світу, стає в'язнем власного індивідуалізму: «Така як Еріка, з'являється лише одного разу і ніколи не повториться. Така особлива. Її ні з ким не можна сплутати... Еріка — загартована особистість, протистоїть зовсім одна цілому натовпові учнів, одна проти всіх, і впевнено тримає кермо мистецького човника».

У романі за цим усім височить садистка-мати. Спочатку вона закатувала свого чоловіка, що врешті сконав у закритому закладі для

УМІЛИ ГОТУВАТИ, ТА НЕ ВМІЛИ ПОДАВАТИ

Не секрет, що українці вміють любитися, навіть запровадили у себе свято всіх закоханих. Із проникненням зарубіжного досвіду арсенал любовних ігор у співвітчизників суттєво урізноманітнівся. Проте жінки, а подекуди й чоловіки, звертались і продовжують звертатися до такого виду дозвілля, як читання любовних романів.

Вікторія КАЛЕНЮК

На книжковому ринку широко представлені романи забугорних авторів у російських перекладах або ж самі російські бестселери. Страждають від цього не лише вітчизняні видавництва, а й рідна інтелігенція, яка час від часу полює на побавитися читанням чогось легенького (не стільки за вагою, як за змістом) для релаксації. І, як то мовиться, хотіла б почитати щось ненапружуюче українською мовою, та де ж його взяти?

Частково цю проблему (а це дійсно проблема) намагаються вирішити видавництва «Факт», «Кальварія», «Джура» та інші. Наявну ж на сьогодні продукцію можна класифікувати за такими піджанрами: а) класичне мило; б) любові + детектив; в) бульварщина; г) альтернатива; д) для тінейджерів і не тільки; е) translate into ukrainien (умовно українські).

Звернемося тепер до найяскравіших представників кожного з піджанрів.

Г. Напрямок перший презентує тернопільська «Джура». На сьогодні ними видано вже шість томів нового українського любовного роману накладом у п'ять тисяч примірників (це вам про щось говорить?) і готується ще принаймні два. Авторка — **Леся РОМАНЧУК** — кандидат медичних наук, асистент кафедри акушерства та гінекології Тернопільської медичної академії, член Національної Спілки письменників України, поетеса (від одних лише регалій дух захоплює, що вже говорити про книгу). Не здивуюсь, якщо в недалекому майбутньому її роман **Не залишай...** стане укрсучсеріалом, тому варто поспішати з придбанням примірників, доки вони не стали рідкістю.

Головна героїня — красуня Софія, наділена всіма можливими чеснотами, працює на перших порах лікарем-гінекологом. Тож

упродовж читання можна освіжити або поглибити власні знання в даній області. У подальшому зі змінами в особистому житті, видозмінюється і рід занять героїні — викладання, виконання власних пісень, написання дисертації і т.п. Одним словом героїня вміє все те, що й авторка. Подекуди сюжет може навіть заінтригувати, особливо шанувальників латиноамериканських мильних опер. Починаючи ж з п'ятого тому, роман упритул наближається до другого піджанру, коли любовна лінія і детектив зливаються в пристрасних обіймах зі зброєю наготові.

2. Серед представників цього напрямку вітчизняного виробництва можна назвати **Роману Володимира ЛИСА** та **Культурний шар Ю.МАКАРОВА**. Обидва романи є гостросюжетними, еротичними (у В.Лиса еротичні сцени змальовані в старосвітському дусі) та психологічними. У першому приваблює неоднозначний образ жінки, що від неї мруть усі чоловіки. Ця постань у масці надає детективові додаткової інтриги. Друга ж книга ставить гостро проблему чорних археологів. Між тим у ній присутні і кохання, і звитяга, і багато ще чого цікавого. Придатна «для дому, для сім'ї, лікарі рекомендують».

3. Втім, якщо гостросюжетні твори позбавляють вас спокою та сну, можна почитати щось на кшталт бульварного романчику. Поняття «бульварність» доволі широке. Тому і представлені тво-

психічно хворих. «Еріці незабаром тридцять. Мати ж за віком годиться Еріці в бабусі. Донька з'явилася на світ після довгих і важких років шлюбу. Батько передав донці родинну естафету й відійшов від справ». Тепер мати контролює кожен крок своєї дитини, ще однієї своєї живої власності. Вона не допускає наближення будь-кого, хто міг би заступити її, стати для Еріки важливішим за неї. Врешті донька й сама стає залежною від матері, вже не уявляє собі життя без свого кота, не в стані допустити до себе чоловіка: «Із загальних постулатів мистецьких і власне людських Еріка виділяє основний — вона б не змогла підкоритися чоловікові після стількох років покорі матері». Це набуває ознак психічної хвороби, фобії. Професорка-піаністка Еріка Когут втрачає здатність до нормальних людських стосунків із чоловіком. Свої сексуальні потреби вона задовольняє через споглядання чужого кохання з одночасними садо-мазохістськими вправами або фізіологічними відправами. Навіть коли закохалася у свого учня, захопленого нею, навіть заповнена солодкою тугою й бажанням, Еріка не в стані віддати своє тіло у владу природної спраги, натомість із садистським задоволенням тортує партнера, доводячи його майже до божевілья.

Ще наприкінці 80-х років минулого століття Стівен Кінг у своїх психологічних тріллерах описав жахиття психологічно-енергетичного ґвалту, поширеного у родинних стосунках. Майже всі Кінґові маніяки — психі-

чно й морально зґвалтовані у дитинстві власними матерями хлопчики. Якщо озирнутися довкола себе, побачимо безліч «живих» прикладів: безпорадні літні чоловіки, які доживають віку розчавленими морально й фізично, перетвореними з homo sapiens на пана Ніщо, у переважній більшості — усі вони жертви жіночого насильства. Що ж до знуцання мам з доньок, то це призводить до переродження світлої жіночої сутності на темну, до збоченої сексуальності, знищення материнського інстинкту, відторгнення чоловіка як половини своєї особистості, даної Богом.

Ельфрида Елінек услід за Стівеном Кінґом виводить фрейдівські науково-теоретичні постулати на рівень белетристики, доступної кожному. І напевне, визнання Елінек Нобелівським лавреатом є ознакою того, що суспільство таки дозріває до розуміння глобальної проблеми на зламі доби: нашої відповідальності за психічне здоров'я людського суспільства і збереження його засадничих інституцій — материнства й сім'ї.

Довідка. Ельфрида Елінек народилася 1946 року у слов'яно-гетт-рейській сім'ї. Незабаром по народженні дівчинка опиняється у Відні, де Елінек живе і працює дотепер, часом виїжджаючи на мешкання до Мюнхена. Виховання отримала у монастирській школі. Має музичну освіту. Авторка восьми романів, кількох п'єс та кіносценаріїв, володарка престижних літературних премій Бюхнера і Бюлля. 2002 року на Мюльгаймському театральному фестивалі нагороджена почесним званням «кращий драматург». У жовтні 2004 року стала Нобелівським лавреатом із літератури за роман «Піаністка» (1983).

Кр

Ельфрида ЕЛІНЕК. Піаністка. // Всесвіт, ч.5-6, 7-8'2003
Ельфрида ЕЛІНЕК. Піаністка. — Санкт-Петербург: Симпозиум, 397 с. (с)

ри в цьому піджанрі є різними. Перший — примітивніший, з слабким художнім сюжетом роман **Роксани ГЕДЕОН Адель**. Враження від розкішно написаних двох-трьох еротичних сцен спотворюється затягнутим описом процесу дефлорації. У той же час **Бульварний роман** від **Марії МАТІОС** — письменниці, журналістки-політехнолога, авторки поетичних збірок, романів «Життя коротке», «Нація», «Фуршет...», є зовсім іншим, інтелектуальнішим.

4. Альтернативою всім вищезгаданим піджанрам є чудовий любовний роман **Михайла БРИНИХА Реальна ніжність вирваного серця**. Поки що, на жаль, роман книжкою не став (на безоплатне видання «Кальварією» автор не погодився) і доступний у журналі «Кур'єр Кривбасу» (2002р.). Окрім того, що твір є альтернативним, за визначенням самого автора, він також є цікавим, напруженим, модерним. Дивовижним чином пов'язані тут долі героїв — молодих хлопця та дівчини з нововиниклою сектою, подальше існування якої безпосереднім чином залежало від серця дівчини. У романі є й серйозне, і прикольне, і містичне. Із першої ж сторінки автор заволодіває вашою увагою. Актуальний і для молоді, і для батьків.

5. Продовжуючи тему молоді, але спускаючись трохи нижче віковою драбиною, натрапимо на **Колекцію пристрастей** від львівської письменниці, журналістки **Наталі СНЯДАНКО**. Її книжечка — це таке миле, симпатичне читиво не тільки для підлітків, а й тих, хто в душі завжди молодий і пам'ятає, як то було. У ній піднімаються хвилюючі для кожної дівчини 12-17 років (вік не так важливий) проблеми. Це не просто любовна проза, а й інтелектуально-соціально-галичанське читиво. Нездаремно роман цей було високо поціновано Ю.Іздріком у журналі «Четвер».

6. До останньої категорії я б віднесла роман психотерапевта **Олександра СТРАЖНОГО Храм Афродіти**. Любовна історія української танцівниці й американського тележурналіста, що розвивається не лише в сьогоденні, а й у минулому. Життя героїв насичене несподіванками, але їм цього мало. Невдячні люди прагнуть дізнатися звідки у богині кохання Афродіти ті чари. Версія з грецької мітології їх не влаштовує і вони вдаються до власного розслідування, наслідок якого — то окрема стаття (глава) роману. Немає сумніву, що для жінок знання цього секрету важливіше ніж математика чи географія.

Якщо підвести попередні підсумки, то вітаючи зміни на краще, все ж мусимо відзначити — вітчизняний любовний роман ще не є сталим фактором. Він лише робить перші кроки. Перше, що впадає у вічі серед наявних ознак.

1. Написано українською мовою.

2. Мова — доробна, як для даного жанру, подекуди закладна. У той час як О.Бойченко зазначає: «У чому секрет популярності всілякої любовно-детективної макулатури? У тому, що читачеві просто приємно думати, ніби він не дурніший від письменника».

3. Автори — письменники, журналісти, які не спеціалізуються на даному жанрі, отже ставлять перед собою інші цілі. Очевидно для них було б добре, як писав М.Фріш, здобувши прихильність ширшого кола читачів, не втратити любови докторів філології.

4. Зміст — інтелектуально навантажений, часто важко назвати ці книжечки легким читивом. Для чого взагалі жінки читають такі книжки? Очевидно для того, щоб забути про проблеми, трохи помріяти. Як добре помітив Єжи Януш Фонфара, для жінки це найбільше прагнення в житті, а ті, в яких немає на це часу, старіють удвічі швидше.

5. Нерозроблена форма (зовнішні атрибути).

6. Загальна біда читача — чимала вартість, що в даному випадку аж ніяк не відповідає жанру.

7. Обмежений (сподіваємось, тимчасово) вибір.

8. Майже цілковита відсутність реклами, що породжує невідомість.

9. Слабка конкурентоспроможність.

Тож, як бачимо, є над чим працювати.

Кр

Леся РОМАНЧУК. Не залишай мене, надіє.. Сер. «Сучасний український роман». — Тернопіль: Джура, 2003, 312 с. (о)

Володимир ЛИС. Романа. — Л.: Кальварія, 2003, 168 с. (п) (Рецензії див. також Кр ч.13'03, ч.3'04)

Врій МАКАРОВ. Культурний шар. Сер. «Excerptis excipienda». — К.: Факт, 2003, 240 с. (п) (Рецензії див. також Кр ч.1'03, ч.9'03, ч.21'03)

Марія МАТІОС. Бульварний роман. Л.: Піраміда, 2003, 188 с. (о) (Рецензії див. також Кр ч.16'03, ч.21'03)

Наталка СНЯДАНКО. Колекція пристрастей, або Пригоди молоді українки. Сер. «Графіті». — Х.: Фоліо, 2004, 287 с. (о)

Олександр СТРАЖНИЙ. Храм Афродіти. — К.: Факт, 2003, 320 с. (п) (Рецензії див. також Кр ч.16'03, ч.22'03)

ЧИ СЯГАЄ ПРАВОСЛАВ'Я ВСЕЛЕННОЇ?

Дмитро СТЕПОВИК

Художній вигляд обкладинки, сповнений контрастів і якоїсь тривоги, лише частково відповідає змістові книги. Досвідчений філософ-релігієзнавець **Олександр САГАН** ніде не вдається до критики, до емоційних сплесків (завидна міцність нервів!) і публіцистичних зворотів, але аналізу в його праці — ціле море. І це правильно, бо аналіз є перевірений і загальновизнаний метод науки. Для українського релігієзнавства ця книга є нова і новаторська, у нас багато історій українського православ'я (ще більше — російського), а от про вселенське, тобто репрезентоване чотирма найстарішими, але тепер майже зникаючими патріархатами (Єрусалимським, Олександрійським, Антиохійським, Константинопольським), півтора десятками автокефальних та автономних диптихіяльних («визнаних») національних Православних

Церков і приблизно такою ж кількістю позадиптихіяльних («невизнаних») національних Православних Церков, про таке вселенське православ'я українських досліджень, до того ж написаних українськими авторами, ми не маємо.

Тут — колосальний фактичний матеріал, зібраний переважно у другій частині монографії «Історія та сучасний стан Православних Церков». Маємо дані про понад сорок Православних Церков: помісних «визнаних», помісних «невизнаних», автономних, старообрядницьких, старостильних, східних дохалкидонських (у яких неоднозначне ставлення до рішень Четвертого Вселенського собору 451 р. у Халкидоні) та різних «біляправославних» менших угруповань, які самі себе також називають Церквами. Цей, майже енциклопедичний фактаж поданий за певною схемою: історія Церкви, підготовка в ній священнослужителів, першоієрарх Церкви та управлінські структури при ньому, статистичні дані про «канонічну територію», число вірних, їх національну чи племінну належність. На відміну від енциклопедичних даних, які, як правило, «голі»

щодо фактів, у книзі Сагана фактаж виступає як предмет авторського аналізу. Автор дуже обережний в оцінках, у коментарях, проте його обережність не означає нейтральність. Олександр Саган є віруючий християнин православного віросповідання, демократичних переконань і виразної української національної свідомості. Ці характеристики його особистості постійно присутні в книзі, однак вони «не випирають», даючи місце науковій об'єктивності й особистій позиції читача книги щодо наведених даних.

Тож деяка песимістична тінь, яка проходить крізь усю книгу, є швидше, наслідком переживання і навіть біллію автора — сина Церкви — за те, що в Церкві негаразд; за те, що люди, покликані плекати Церкву як Тіло Господнє тут, на Землі, через свою гріховність не забезпечують повноцінного здоров'я цього Тіла. Найбільшим негараздом О.Саган слушно вважає так званий цезаропатизм, який виник ще у Візантійській імперії (і який, додам від себе, став однією з головних причин краху цієї

Святкуйте Новий рік з видавництвом

03150, Київ, вул. А.Барбюса, 51/2

«БАЛТІЯ ДРУК»

Понад 1000 сюжетів вишуканих новорічних та різдвяних листівок, виготовлених із використанням найсучасніших досягнень поліграфії та дизайну, а також створених на Ваше замовлення.

Видання «Балтії Друк» стануть прекрасним подарунком рідним, друзям чи діловим партнерам.

На сторінках мистецьких альбомів «Київ», «Найчарівніші куточки України», «Київ Споконвічний» та ін. постає галерея неперевершених архітектурних перлин та історичних пам'яток, що оспівують красу України. Відкрийте двері у безмежний світ культури українського народу.

тел. + 38 044 251 1047

E-mail: baltija@ukr.net

www.baltia.com.ua

великої християнської держави) і котрий перманентно був запозичений двома пізнішими після Візантії православними імперіями — Московською і Сербською (Югославською).

В історичній частині монографії О.Саган найбільше уваги приділяє Українській Православній Церкві в контексті вселенського православ'я. Тут його міркування концептуально і в основних рисах співпадають із позиціями найбільших істориків УПЦ — Михайла Грушевського, Олександра Лотоцького, Івана Огієнка (митрополита Іларіона), Івана Власовського, як також з позиціями колег О.Сагана в Інституті філософії професорів Анатолія Колодного, Петра Яроцького, інших істориків Церкви. Проте автор у ряді моментів має власний погляд на сучасний драматичний стан в українському православ'ї. Із позиції О.Сагана випливає, що ставши в глибині віків жертвою візантійсько-московського варіанту цезаропапизму через несприятливий збіг історичних обставин, Київ тепер поступово повертає собі престиж першопрестольного православного міста в Центральній і Південній Європі на тлі шаленого українофобства московського і деяких інших «православ'їв».

Я не випадково почав із рецензування другої — історичної — частини книги,

бо вона, на мій погляд, ніби освітлює проблеми, що є змістом першої частини — «Православне розуміння суті християнства». Можливо, було б доцільно монографію якраз розпочати з історичної частини. О.Саган у першій частині розглядає поступовість кристалізації православної догматики, слушно підкреслюючи, що східне християнство більш богоцентричне, ніж західне з його високим ступенем людиноцентричності й соціального служіння.

Погоджуючись з основними й багатьма частковими засадами цієї цікавої монографії, можна помітити деякі, сказати б, недотягнення. 962 позиції в бібліографії вражають, так само як і численні посторінкові примітки на книги, статті, архівні рукописи й Інтернетні веб-сайти. Але з них 900 (94%) — на мовах, які використовують кириличний шрифт. Православний історик і богослов, філософ має знати, бодай вміти читати, греку, латину, сучасні західні мови, бо на цих мовах тримається велика наука про православ'я.

Важко погодитися з О.Саганом, що Московська Православна Церква — це «Руська» Церква, а не Російська (до речі, він її називає і так, і так). Русь — це ми, Україна, і не має Русь-Україна питомих спільностей із Московією, силоміць названою у XVIII ст.

царем-катом Петром Росією. Цей антихрист знав, що робив, вносячи плутанину Руси і Росії, яка принесла багато шкоди Україні, українській науці і західній ментальності щодо різниці між Руссю-Україною і Московією-Росією.

Кілька прикрих описок хоч і не впливають на зміст, але хотілося б, щоб їх не було. Іверія (стара назва Грузії) раптом названа Ічкерією (с.555), архієпископ Христовул у підписі під фотопортретом вже є Христовул (с.582), патріарх Григорій VIII в іншому абзаці стає Георгієм VII, а Мануїл Тарновський набуває прізвище кінорежисера Тарковського (с.600, 674), «бурний розвиток» (с.851) мабуть той, що ми зовемо «бурхливим». Це, так би мовити, парафія коректора, але автор несе відповідальність і за редактора, і за коректора.

Українське релігієзнавство, уся православна спільнота, особливо наші православні (і не тільки!) духовні семінарії, академії, факультети можуть привітати Олександра Назаровича Сагана з написанням і виданням цієї вельми потрібної книги, яка відкриває українські двері в дорогий нам, але все ще трохи відчужений від нас світ вселенського православ'я.

Kr

Олександр САГАН. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. — К.: Світ Знань, 912 с. (о)

Телеканал "1+1" та шоколад "Корона" оголошують V-й Всеукраїнський конкурс романів, кіносценаріїв та п'єс "Коронація слова"!

Умови конкурсу:

- Роман, кіносценарій чи п'єса мають бути написані українською мовою.
- До участі в конкурсі допускаються твори, які раніше не друкувалися.
- Під час проведення конкурсу оргкомітет зберігає анонімність авторів.
- Для участі у конкурсі слід вислати поштою машинопис роману, кіносценарію чи п'єси, підписаний псевдонімом. В окремому конверті, підписаному тим же псевдонімом і вкладеного до теки з машинописом, вказується справжнє ім'я, прізвище, домашня адреса, телефон та заява про участь у конкурсі.
- Роман, кіносценарій чи п'єса мають бути надруковані на друкарській машинці або комп'ютері у два інтервали.
- Машинописи не рецензуються і не повертаються.
- Рішення про результати конкурсу ухвалює журі.
- У номінаціях визначається:
  - перша премія - 18 000 гривень,
  - друга премія - 6 000 гривень,
  - третья премія - 4 000 гривень
- та сім заохочувальних премій по 1 000 гривень.
- Лауреати складають відповідальність за сплату податків.
- Кращі романи будуть видані книжками.
- Машинописи надсилаються до 1 лютого 2005 р. на адресу: На конкурс "Коронація слова". Абоненська скринька №65, м. Київ-142, 03142.
- Довідки за цією ж адресою.

Медіа-партнери:

Генеральний
радіо-партнер:

ПОГЛЯД ЧЕРЕЗ ПЛЕЧЕ, АБИ ПОДИВИТИСЯ ЧИ ПОДИВИЛАСЯ ВОНА, НУ І Т. Д...

Гаряча пора вступних іспитів давно відступила, а перша сесія, здається, ще не на порозі. І, нарешті, можна з дешицею гумору (а це теж іноді потрібно) озирнутися на «сурйозну» (хоча не всі, звісно, зі мною погодяться) справу — навчання. Як на мене, навчання теж іноді/лише в окремих випадках може бути цікавим, але тільки за однієї умови: вдумливо читати підручник і помічати речі, не завжди помітні за першого прочитання. Отож, увазі читача пропоную власний ТОП-5 підручників і посібників, які мають, окрім гонору, і гумор. Наразі рейтинг обмежується колом інтересів оглядача і його ж лінійю.

Олександр МИХЕД

П'яту позицію впевнено окупували **ТУРЧЕНКО Ф.Г., ПАНЧЕНКО П.П., ТИМЧЕНКО С.М.** з підручником **Новітньої історії України (1939-2001) для 11 класу середніх загальноосвітніх закладів**. Якісно укладений підручник, що охоплює всю програму історії України 11 класу, в якому, проте, подивовує й викликає багато питань абзац про передачу Криму Україні, що кваліфікується як спроба «...перекласти на плечі України частину моральної відповідальності за виселення з півострова кримськотатарського населення і примусити її займатися відновленням на півострові господарського і культурного життя».

Четверту сходинку рейтингу займає підручник **Всесвітня історія. Новітній період. 1939 — 2000**, створений групою авторів: **ДАВЛЕТОВ О.Р., КОСМИНА В.Г., МОРОКО В.М.** Чесно кажучи, стає трохи лячно при прочитанні наступного: «Сучасні архітектори працюють над розв'язанням як окремої будівлі, так і міста загалом».

Третю позицію в нашому заїзді цілком закономірно посідає незамінна при підготовці «шпаргалка» **СВІДЕРСЬКИХ, Наталії та Юрія Історія України ХХ століття. 11 клас. Відповіді на завдання державної підсумкової атестації**. Так, незамінна. Але випускник може отримати два бали за наступне: «Після смерті Й.Сталіна у 1953-1964 рр. на чолі Компартії Радянського Союзу став Микита Хрущов». І знов, як і у всі часи, все залежить від розташування однієї коми, якої у даному випадку немає взагалі... Ще одним каменем, через який випускник міг пере-

чепитись і летіти сторчма, стало речення: «Історія використання символіки України сягає глибокої давнини». Мені, як чесному громадянину і патріоту, завжди здавалося, що наші символи — це наші символи і ніким більше вони не використовувались.

Друга позиція належить концептуальному підручнику **Всесвітня історія: 1939-1998: Навч. посібник для 11 кл. серед. загальноосвіт. шк.**, автори якого розуміються, здається, на всьому, окрім поп-культури і глобальних проблем людства: «Космічна тема є не лише чисто науково-пізнавальним, а й культурним чинником. Навіть те, що в різний час популярні (тут не йдеться про їхній мистецький рівень) музичні колективи («Зодіак», «Спайс», «Спайс Герлз» (та наче ж вже лінійний тільки не називав їх «Дівчатка-перчинки» — «Spice Girls», а не «Space Girls» — О.М.) та інші) обирали для себе «космічні» назви, свідчить про це»; «Вирішення загальноосвітніх глобальних проблем намагаються знайти вчені різноманітних фахів...»

І, нарешті, перше місце з великим відривом зайняла ще одна «шпаргалка»: **ВАЛІГУРА О., ДАВИДЕНКО Л. Англійська мова. 11 клас. Відповіді на завдання державної підсумкової атестації**. Як на мене, то ця книжечка здатна не просто допомогти, але й розважити випускника при підготовці до іспиту. Подейкують, що підручник з англійської мови для технічних ВУЗів початку 70-х (Гундрізер В.Р. Учебник английского языка для технических вузов. — М., 1972) інспірував широку хвилю анекдотів про чукч, яким, як стверджувалося, ох, добре жилося у Радянському Союзі, на противагу безпросвітному виживанню/існуванню їх етнічних родичів на Алясці. Отож, можливо, що наш посібник привнесе і свою дешицу до справи анекдототворення. Головною «хвішкою» є паралельний переклад поданих текстів. Як виявилось, й основною проблемою. Для початку наведу з деякими скороченнями і пропущками, але зі збереженою пунктуацією і правописом двомовну «Інструкцію про правила безпечної поведінки на вулиці та у громадських місцях»: «If traffic is coming, let it pass. Look all around again. When there is no traffic near, walk straight across the road» — «Якщо транспорт рухається, пропустіть його. Озирніться навколо ще раз. Коли поблизу немає транспорту, переходьте прямо через дорогу»; «Do not get on or off the bus unless it is standing at

the bus stop» — «Не виходьте з автобуса і не заходьте до нього, поки він не зупиниться на зупинці»; «Try to be polite and friendly with strangers but do not trust them your things and thoughts» — «Намагайтесь бути ввічливими та доброзичливими з незнайомцями, але не довіряйте їм свої речі та думки». Погодьтеся, більше схоже на конспект секретного агента, який проходить «Ясла наймолодшого бійця». І насамкінець контрольний, і, на жаль, зовсім не іспит, а скоріше постріл. Все того ж випускника ясел. Як то кажуть, від творців «Інструкції про правила...» нове творіння — замітка про ставлення до підлітків, які «вимагають надання їм права на отримання прав водія» (трохи схоже на декларацію про надання рівних прав кольоровому населенню, але, знову ж таки, ох, не в тім річ). Подається майже без скорочень, із перекладом на рідну мову. Правопис і стиль збережено: «As for me there is nothing better than to travel by car. And, of course, these are different things — to drive the car yourself or to be driven by someone else. You just sit down at the wheel, switch on the motor, step on the pedal with your foot and step off and the car goes. You can go slowly or fast as you wish, stop whenever and wherever you choose» — «Як на мене, немає нічого кращого за подорож автомобілем. Але, звичайно, це різні речі — вести авто власноруч і їхати пасажиром. Як тільки ти сядеш за кермо, заведеш мотор, натиснеш на педаль ногою, а потім відпустиш її, — автомобіль зрушить з місця. Ти можеш їхати повільно чи швидко — як забажаєш, зупинитись — де заманеться... Знову таки, як то кажуть, man, I have no comment.

Отож, навчайтеся, вірте написаному, але й часом уважніше читайте те, що вміщено у програмових підручниках.

Kr

ТУРЧЕНКО Ф.Г., ПАНЧЕНКО П.П., ТИМЧЕНКО С.М. Новітня історія України (1939-2001) для 11 класу середніх загальноосвітніх закладів. — К.: Генеза, 2001, 384 с.

ДАВЛЕТОВ О.Р., КОСМИНА В.Г., МОРОКО В.М. Всесвітня історія. Новітній період. 1939 — 2000. — Запоріжжя: Просвіта, 2000, 434 с.

СВІДЕРСЬКІ Наталія та Юрій Історія України ХХ століття. 11 клас. Відповіді на завдання державної підсумкової атестації. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2004, 128 с.

Всесвітня історія: 1939-1998: Навч. посібник для 11 кл. серед. загальноосвіт. шк. — К.: А.С.К., 1999, 576 с.

ВАЛІГУРА О., ДАВИДЕНКО Л. Англійська мова. 11 клас. Відповіді на завдання державної підсумкової атестації. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2004, 80 с.

ВІДПОЧАТКОВІСТЬ, А НЕ «ПРИМОРДІАЛЬНІСТЬ»

«Тепер я зрозумів, що націоналізм — це хвороба», — провіщав нещодавно з телеекрана на всю Україну один політик після неприємного, хоч і вельми кумедного інциденту. Втім, на те й політики, аби говорити, — тож і на цю фразу можна було би не звертати уваги, якби вона була поодиноким. Але парадокс полягає в тому, що подібного стибу фрази (незалежно від конотацій — «хвороба» чи «панacea») звучать у нас останнім часом аж підозріло часто, притому іноді навіть із вуст людей напозір значно грамотніших від незгаданого політика. І це вже вказує на тотальне незнання навіть «провідниками», не кажучи вже про «маси», речей елементарних — основ суспільного співжиття, сиріч співуживання.

Іван АНДРУСЯК

Зрештою, поступовому розумінню справжньої суті цього (як і цілої низки інших) явища мусять сприяти й «книжники». Але якщо зачатки фундаментальних напрацювань тут уже є (маю на увазі ґрунтовну антологію «Націоналізм» у серії «Політичні ідеології» видавництва «Смолоскип»), то у виданнях більш масових, доступних ширшому зацікавленому читачьому колу, досі є чимала потреба. Бодай почасті заповнити цю нішу взялося столичне видавництво «К.І.С.», за сприяння Міжнародного фонду «Відродження», запропонувавши переклад студії британського дослідника **Ентоні Сміта Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія**. Невипадковість добору для перекладу з маси західних студій на цю тему саме Смітової праці обумовлена тим, що ця книжка, як зазначає сам автор у передмові, є власне «коротким вступом до понят-

тя націоналізму». Але навіть у такому контексті автор розглядає націоналізм не лише як ідеологію, але й як суспільний рух та «символічну мову» (певно, перекладачеві варто було би пошукати адекватнішого українського терміну, оскільки під «мовою» тут радше розуміється, як на мене, специфічний символічний дискурс).

Міркування з приводу останнього бачаться найцікавішими, однак у вищезгаданому «вітлумачувальному» сенсі безперечно найважливішим є огляд ідеології та руху. Тут, до речі, читач знайде й чимало цікавої критики ключових постулатів націоналізму, а ще більше їх реалізації. Однак навіть тим, хто поза «хворобою» світа не добає, варто було би знати, скажімо, такий висновок Ентоні Сміта: «Націоналізм можна вважати не тільки системою вірувань, а й формою культури та різновидом релігії; саме це й робить його цілком відмінним від інших «панівних» політичних ідеологій, а тому значною мірою й несприйнятливим до ідеологічної критики».

А найкориснішим для зацікавленого українського читача видається запропонований автором пильний аналіз основних підходів до теорії нації та націоналізму — примордіалізму (не про «морди», і навіть не про «біморди» йдеться; це всього лише приклад того, що не всі терміни можна запозичити з інших мов шляхом банального копіювання; по-моєму, значно краще користуватися «домашнім» — відпочатковість), переніалізму, модернізму та етносимволізму. Останній підхід, здається, найближчий до української націоналістичної традиції.

Жаль тільки, що ті, кому ця книжка необхідна, як кажуть галичани, «вже зараз», — насправді ніколи її не прочитають...

Кр

Ентоні СМІТ. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / Пер. з англ. — К.: К.І.С., 170 с. (о)

20,00 €

ПОВЕРНЕННЯ ВКОТРЕ...

Олексій СІНЧЕНКО

Місце В.Свідзінського в літературі 20-х років не стало популярним, лише в 30-х, коли більшість українських письменників було знищено, якимось дивом почастішали публікації поезій автора, які не цілком вкладалися в рамки «соціального замовлення». Можливо, саме кволе входження в літературу й зберегло письменника від внутрішніх ламань. Смиренність і тиша не лише стали основою його поетичної візії світу, але й водночас захистили від світу зовнішньої приниженості. Банально порівнювати долю В.Свідзінського з феніксом, але спалення й повернення творчості митця в час духовного зміння є знаковим.

Найбільш суголосна поезія Володимира Свідзінського творчість Богдана-Ігора Антоновича. Мітософська стихія, синтез язичницького й християнського світосприймання, переплетення традиційного і модерністського стилів — це все характеризує доробок поета й не лише наближує його до поезії західноукраїнського митця, а й по-своєму трансформується в творчості Ігоря Калинця та Василя Голобородька.

Упевнено можна стверджувати, що саме це видання повернуло творчість поета українській культурі, бо поодинокі збірники вибраного не могли вповні привести до розуміння того, чим була і чим може стати для України поезія В.Свідзінського.

Про те, якої титанічної праці вимагає підготовка до друку поезії, розкиданої по спецхранах, знають, напевно, лише ті, кому доводилося робити щось подібне. Тому впорядковане Елеонорою Соловей наїповніше зібрання творів викликає щире захоплення й подивування.

Ім'я Володимира Свідзінського сьогодні малознане в Україні почасти тому, що в жодній шкільній (ба! університетській) програмі з історії літератури його прізвище або не присутнє, або займає периферійне місце. Крім того, різке зниження культурного суспільного рівня не сприяє входженню в цей простір таких постатей.

Зрозуміло, що такий проект не спрямований на комерційний успіх, а завжди є виховним для упорядника — укладачі видань подібного стибу внутрішньо доростають до співавторства.

Двотомовик В.Свідзінського складається з тому оригінальних поезій, до якого увійшли всі збірки поета: «Ліричні поезії», «Вересень», «Медобір» і досі незнані поезії й поеми з науковим дотриманням текстологічних вимог. До другого тому — переклади з давньогрецької, грузинської та інших мов, що обіймають період від найдавніших часів античності до сучасників поета, а також «Слова о полку Ігоревім». Особливо цікавими будуть дослідження Свідзінського, що характеризують його як ученого, а також усі відомі листи. Видання супроводжується ґрунтовним дослідженням творчості поета й докладним коментарем.

Вихід такого академічного видання — подія в інтелектуальному житті України. Не даремно, що саме йому судилося дістати перемогу на цьогорічному Форумі видавців у Львові. До того ж, воно поповнює скарбницю проекту «Відкритий архів» і зроджує нові сподівання, що на решті творчість митців «Розстріляного відродження» здобудеться належну репрезентацію у серії академічних видань.

Кр

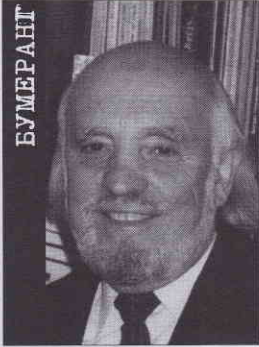
Володимир СВИДЗИНСЬКИЙ. Твори: У двох томах. Т.І. Поетичні твори. Т.2. Переклади. Статті. Листи. Сер. «Відкритий архів». — К.: Критика, 584+512 с. (с)

80,00 €

БУМЕРАНГ

Богдан БОЙЧУК

ДИВУЮСЯ

Дуже дивуюся, що головний редактор Книжника пустив таку нечесну, базовану на незнанні фактів і особисто образливу рецензію на мою книжку «Спомини в біографії» Ігора Бондара-Терещенка «Помилки в біографії», (Рецензія див. також КГ ч. 19'04). Дискутувати про цю статтю не варто, хай розбереться у ній суд. Хочу тільки, щоб спростувати враження, обговорити найнаглядніші фактологічні помилки (не в біографії, а в статті. Як можуть бути помилки в такій особистій речі, як біографія?)

I. Згадуючи Юрія Олеша, Бондар-Терещенко пише, що «Спомини» мої були «підстрибом спорядженою моторикою», що писалися вони наспіх «щойно тоді, як об'явився київський видавець». Якщо б Бондар-Терещенко читав «Спомини», то на 185 сторінці побачив би, що «Спомини» писалися чотири роки (1999 - 2002), а з'явилися щойно 2003 року. Стільки про поспіх.

2. Коли ж Бондар-Терещенко договорився до «джерел на кшталт спогадів І.Костецького, Ю.Шевельова та І.Кошелівця», яких я нібито перелицьовував, мені стало жаль його (він бідака заплутався в незнанні) — бо ж Костецький, наскільки я знаю, споминів не публікував.

3. В одному місці, де я писав про людину, яка вривалася у відчинені двері модернізму й вилітала вікном. Бондар-Терещенко звучить ображено, що я не говорив про нього ІБТ (тут він наслідує великих — FDR, JFK, аякже), а про Костецького. Вибачаюся й відразу виправляю недогляд: ІБТ, тільки те й досі робив, що вривався у відчинені двері й вилітав вікном. І нікуди не долітав.

4. На сьомій сторінці Книжника він закидає мені незнання американської культури: «жодного тобі Гінсберга з Дженіс Жаплін». Отак кидає собі іменами, без усякого змісту за ними. Дженіс Жаплін я мав нагоду бачити і чути. До речі, вона фігурує в третьому томі моєї трилогії «Паноптикум переміщених осіб», яку надіюся «нашвидкоруч» видати за два-три роки.

5. Із творчістю Beat Generation, на відміну від Бондара-Терещенка, я добре озна-

йомлений, а Гінсберга «Каддіш» намагався навіть перекласти.

6. Закидає мені Бондар-Терещенко верховне й наївне відношення до руху гіпі. Ці хлопці й дівчата були наївні й прості в стосунках із людьми — тим вони були цікаві й милі. Я мав глибоке відношення до гіпі революції, присвятив їй цілий третій том згадуваної трилогії. Про речі в параграфах 4, 5, 6 написано в «Споминах», але ІБТ не мав терпцю читати, йому далеко легше видумувати речі й події. Про американську літературу, театр, модерний балет та творчість чоловічих художників я багато писав у Сучасності, Світовиді, Кіно-Театрі та в інших журналах. Але Бондар-Терещенко такий зайнятий писанням, що не має часу читати.

Автор усяких споминів пише про те, що вважає важливим чи цікавим. Це його ексклюзивний привілей, і він не підлягає критиці. Бондар-Терещенко повинен хоч це знати.

7. Закидає він мені ще брак відношення до рок музики. Це так. Ніякого відношення я до того феномену не мав і не маю. Я радше захоплювався музикою Джона Кейджа і Філіпа Глесса. Кожному свій рівень.

8. Закидає мені також брак освіти, яку я здобував самотужки. Як кожна прямуюча кудись людина, я ціле життя вчився і вчуся самотужки. Іншого способу немає. Школа дає тільки перший поштовх на початку життєвої дороги, нічого більше.

9. Бондар-Терещенко увесь час вириває фрази з контексту і джонглує ними, щоб створити негативний ефект. І договорився до того, що нібито «вищу» освіту я дістав у Йосипа Гірняка. Вищу освіту я отримав в американському університеті, а в

Гірняка вчився про український театр. Я вчився і вчуся в кожного, із ким маю стосунки й кого зустрічаю. Соромитися тут немає чого.

10. Говорячи про освітню систему діаспори, він зневажливо згадує УВАН із трьома коморами та УВУ із двома кімнатками. Не знаю, яке це має відношення до мене й моїх «Споминів», але знаю, що таке говоріння є не лише непоінформованістю, але й межує з графоманством. Бо, по-перше, УВАН має свій власний будинок на 103-й вулиці в Нью-Йорку; по-друге, УВАН не є освітнім товариством, а науковою інституцією, співзасновником і одним із президентів якої був Володимир Шевельов. Я ніколи не був членом УВАН, хоча мене й запрошували, бо не вважав себе науковцем.

11. Не знаю, скільки кімнаток має УВУ (Український Вільний Університет у Мюнхені), бо ніколи там не був. Єдиним моїм грихом, якщо йде про УВУ, було, можливо, те, що на початку п'ятдесятих років, лежачи в туберкульозному санаторії, я брав заочні курси з літератури у свого колишнього професора і славного літературознавця Миколи Глобенка.

Отже, стаття Бондара-Терещенка складається з самих помилок і наклепів. Про глибину і зміст говорити тут не можна. Після такої статті, я маю право зробити кілька узагальнень. Бондар-Терещенко знає тільки російську культурну баланду, якою його годували в школі, й якою він увесь час послуговується. Західних процесів він не знає глибше й ніколи їх глибоко не аналізував. Його метод у цьому відношенні дуже простий: лизьне тут, лизьне там, кине слівце тут, кине фразу там — щоб виглядати «мудрим». Він не може чомусь тягнути думку від початку до кінця і скаче від думки до думки. Часом я непевний, чи він сам знає, про що пише.

Та найцікавішим у тому всьому є те, що його друкують всі газети й журнали. А це тільки свідчить про інтелектуальний рівень редакторів в Україні.

Новинки від видавництва
«Onmima»

Дві збірки перекладів рішень Верховного Суду США віддзеркалюють американські уявлення про належні правові гарантії свободи слова та преси — одного з найбільш актуальних і контроверсійних у XX та нинішньому столітті прав людини.

Вони репрезентують принципово відмінну від європейської правову парадигму забезпечення цих свобод, і за рівнем репрезентативності судової практики не

мають аналогів в Україні. Як відомо, в США їх захист побудовано на Першій поправці до Конституції США (1791 р.). Європейська ж доктрина захисту свободи слова та преси ґрунтується на статті 10 Конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 року, яка гарантує свободу вираження поглядів фактично в тому вигляді, як вони вже скалися в певному суспільстві або країні. На момент її прийняття правового захисту вимагала елементарна свобода думки та слова. Тому не дивно, що європейський документ не опікується типовими для посттоталітарних країн проблемами масового стереотипного мис-

лення, надміру регульованої державою на-

уки та освіти, проявами корпоративної етики інтелектуалів, спокусами ідеологічної індоктринації, недоступністю для загалу альтернативних інформаційних джерел — цими вочевидь хворобливими атрибутами довготривалого браку людської свободи.

В-во «Onmima» Київ тел.044 216 49 31
e-mail: igor@sphere.kiev.ua

НЕБЕСНИЙ АРМАВІР

Минулого разу ця збірка визначалась її автором як «книга інтимної та громадянської лірики», але ось написалося свого часу в рецензії на неї, що, мовляв, «громадянського» тут маємо небагато і через нього переступаєш, як через скинуті штани, і — зникло «громадянське». Залишився суцільний інтим. «І скільки нарешті людей / щовечора гублять труси і свої обличчя, — виправдовується автор, додаючи, — Тому відсутність трусиків у шарон стоун / це зовсім не те про що ви подумали». А про що ми подумали?

Ігор БОНДАР-ТЕРЕЩЕНКО

Мабуть, при розгляді нової книжки **Аль Катик** донецчанина **О.СОЛОВ'Я** варто замислитися над тим, як показово — від збірки до збірки — його роман із містом (любвинний і виробничий) ставав усе більш характерною, визначальною і не-обхідною ланкою в програмі декадентської життєтворчості. Себто там, де обов'язковий «листопад, який так звично міряти на грами» заступають «сни порізані на грами», і «де серце — кров і триста грам сирого м'яса». Просто аль капець якийсь, їй-бо! Все це важко зрозуміти непосвяченому й радісному читачеві не тому, що він ніколи не второпає, як така бакалія може відбуватися у храмі Поезії, а тому, що система рефлексії в О.Солов'я викривлює думку. Можливо, це дефект зору і потрібна зміна оптики — для читача, звичайно ж. Поки ж автор збірки просто уточнює місце-знаходження свого поетичного Едему: «між хмарами сумно на південь пливе армавір», «а в маріуполі димлять високі труби».

Власне, у своїй «Книзі інтимної лірики» О.Соловей принципово не лірик: тут стільки понамішувано бродських прозоїдів, що іноді не розумієш, а як з усієї цієї грубої арматури імені Жадана народжується поезія. «Язык без слів ворухиться у роті», і «так шкода — немає слів», — підтверджує автор, хоча все одно закликає, — «тож не мовчи — хоч зрідка говори». Що ж тут скажеш? «Боже це майже бродський — говориш ти», — відгукуються в збірці. Колись, у свій самвидавний період, наш автор прагнув довести, що він таки лірик. Довів, говорю це без іронії. Але де ж той лірик із часом подівся? Можливо, тодішні його вірші й не друкувались офіційно саме тому, що то була поезія? Натомість друкував О.Соловей віршовану публіцистику в стилі Павла Вольвача. Ця віршована публіцистика могла бути про любов, могла бути про терикони, вона могла бути аполітичною чи націоналістичною, але вона залишалася публіцистикою. «Життя немов зависло над, — / його не втиснути в романи», — погоджується щокроку автор, — «ну а душа — вона і досі ще болить / її не встави-

ти у вишукані рими», констатуючи наприкінці: «моментом істини буває тільки смерть / її не запекти в гуаші чи олії». Утім знову дурить ближнього, адже, як знати, пише і романи з життя, і оформлює своїми гуашами з оліями власні книжки. «Поздравляю вас, господин дважды совравши», як сказав би «маргаритний» Булгаков.

Неширий інтим цієї заримованої історії кохання полягає в тому, що у світ, куди настирливо запрошує читача автор збірки, — світ, де не існує різниці між реальністю і вимислом, — сам О.Соловей, здається, так і не наважується вступити. Будучи цілком вигідно прив'язаний до власного соціального статусу (педагога, критика і видавця), він по-своєму реалізує євангельський заповіт «Богу — богове, а кесарю — кесарево». «Тот, в ком нет сил или материала для зла, бессилен и для добра», — попереджав Б.Ейхенбаум у «Моем временнике». «Я не только злым, но даже и ничем не сумел сделаться: ни злым, ни добрым, ни подлецом, ни честным, ни насекомым...» — підтверджував Ф.Достоевський у «Записках из подполья». Натомість для ліричних персонажів О.Солов'я все виглядає інакше. Так, Муза, вибравши для себе реалістичну роль донецького символу, залишилася вірною цьому, доведеному до білого розпуку, образів в поезії і житті. Можливо, у збірці, переміксованій на «вибране», це нелегко зауважити відразу, але для історії літератури такі речі важливі, і тому на них варто вказати. Адже, як значив А.Рибаков, «писателі шумят за письменним столом, а на людях заикаються».

Словом, простежуючи творчий поступ О.Солов'я у розглядуваній тут книжці, можна зрозуміти, як іноді Муза (непомітно?) кидає поета назавжди. Вона біжить у зливу, мостом над Кальміусом, а він — гублячи думки і сандалі з окулярами — за нею. І тоді проза і неминуча. В О.Солов'я вона, пригадується, називалася уривком із роману «Ельза», друкованому у львівському «Форматі». «Разве неясно, что для меня гораздо больше значили его стихи, чем его внешность?», — писала Віра Набокова, знайомлячись з майбутнім автором «Лоліти», тоді ще поетом Сірином, і маючи либонь на увазі не зов-

нішність, але прозу. «Ну, по-моєму, Сирин, несмотря на несомненный талант, отвратительная блевотина», — значив із цього ж приводу Георгій Іванов. Варто додати, що такої прози у нашого автора поки що замало: вона пишеться нутром, а це дається по рядку, після перетравлення якоїсь хорошої книжки типу «Тропіка Раку» Г.Міллера (з якої списано «Ельзу» О.Солов'я). А так залишається сама зневіра, коли поет вважає, що «бог на душу клад», а «кожний хороший письменник / выпивает много вина / и кладет на свое «призначення», і що «ця наволоч клада на твою республику». Або — надія на прищестя, і поет одчайдушно сподівається на прихід класичних «наших» до міста Поезії, згадуючи, «коли наші сестри йдуть на аборт», а також про те, що «наша кров — така похмельна і густа», «наше сердце примет все нож», «наші книги і наші книжкові базари», «ніби

як наш пашковський», «наші майбутні книги і наші колишні не ті жінки»...

Насправді ж поетизовану прозу О.Солов'я ріднить із його ж прозою поезією хіба що часті алкогольні рефлексії. Скажімо, для голо-

вного російського співця цього діла — Венедикта Єрофеева — випивка була сповнена релігійності і своєрідного служіння. Натомість якщо у фіналі його подорожі з Москви до Петушкова просвітлювалася незбагненна Вічна Жіночість (коли Музі дякують бодай за короткий період щастя, який вона подарувала поету, а не мстиво оминають її привселюдного неувагою на 8-е березня за те, що обрала кращого), то в О.Солов'я бенкетування відверто еротичне. Ось така от гіпертрофія образного мислення в штампах, яку не заглушили ні «революції», ні «незалежності», ні які інші історичні катаклізми. Не кажучи вже про викреслену громадянськість.

Kr

Олег СОЛОВЕЙ Аль Катик: Книга інтимної лірики. Серія «Зона Овідія». — К.: Факт, 168 с. (п)

Попередня Програма Шостого Київського міжнародного книжкового ярмарку

11 листопада

11.00 Церемонія офіційного відкриття виставки.

11.30–12.30 Презентація книжки **Ю.Віленський, Ю.Муравйов** «Олександр Івченко — авіація та особистість»

12.30–13.00 Презентація книжки **Пелех Олександр Йосипович, Мекердічан Леонід Петрович** «Фронтової бомбардировщик ИЛ-28». Презентацію проводить видавнича компанія «Дике поле».

13.00–14.00 Модерна українська література у видавництві «Фоліо»: нові твори читають **Сергій Жадан, Ірена Карпа, Юрко Покальчук, Наталка Сняданко**

14.00 Автограф-сесія **Андрія Кокотюхи**.

14.00–15.00 Прес-конференція **Оксани Забужко**.

14.00–15.00 Презентація чотирьохтомника **Олесь Танюка** «Слово. Театр. Життя», зустріч з автором.

14.00–15.00 Презентація книги **Дмитра Шурхало** «Українська якбінтологія». Зустріч з автором.

15.00–16.00 **Світлана Зоріна**, презентація книги «Держатели акцій безумных идей».

16.00–17.00 Презентація книжки **Василь Стус**. Життя як творчість». Презентацію проводить син поета, автор книги, кандидат філологічних наук **Дмитро Стус**.

17.00–18.00 Презентація книги **Миколи Гриценка** «Голоси на вітрі», зустріч з автором.

17.00–18.00 Презентація двотомника «Україна — діаспора: можливості економічної співпраці» (економічні можливості регіонів України). **Дмитро Табачник, Г.Москаль, Андрій Попок**, зустріч з авторами.

17.00–18.00 Презентація книги «Тайны канала «1+1» за участю **Юрія Макарова**.

12 листопада

10.00–12.00 **Ділова зустріч** з керівниками українських видавництв, книготорговельних фірм, бібліотек, вищих навчальних закладів за участю представників міністерств та відомств на тему: «Перспектива розвитку книгообміну України з Російською Федерацією».

11.00–11.30 Презентація книжки **Ю.Віленський, Ю.Муравйов** «Олександр Івченко — авіація та особистість».

12.00–12.30 Презентація «Великого Атласу Світу» видавництва «Картографія».

12.00–12.30 Презентація книги «Лишенные судьбы, или трон для смертника». **Володимир Олексійович Коськін**. Зустріч з автором.

12.00–13.00 **Андрій Кокотюха**, презентація книги «Почему Украина не Россия».

13.00–14.00 **Андрій Курков**, презентація книги «Последняя любовь президента».

13.00–13.30 Творча зустріч із лавреатом Волошинської премії **Станиславом Бондаренком** та презентація збірки поезій «СНГений».

14.00–15.00 Презентація серії «Графіті»: **Сергій Жадан, Ірена Карпа, Наталка Сняданко**.

14.00–14.30 Презентація книжки **Ю.Віленський, Ю.Муравйов** «Олександр Івченко — авіація та особистість».

15.00–16.00 **Геннадій Корж**, презентація книги «Саддам Хусейн: история взлета и падения».

17.00–18.00 Презентація книг **Богдана Жолдака** «Шизотерапія» та **Ірен Роздобудько** «Ранковий прибираль», зустріч з авторами.

День дитячої книги

11.00 Презентація книжок з серії «Для малюків» **Ганна Чубач** «Алфавітні усмішки» та **Ірина Лобовик** «Веселий зоопарк» за участю авторів (стенд видавництва «Ранок»).

12.00 Розвиваючі ігри для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (Стенд видавництва «Ранок»).

14.30 Презентація пригодницької серії книжок для дітей середнього шкільного віку «Почитайко». Зустріч з автором низки книжок цієї серії **Анатолієм Птициним**. (Стенд видавництва «Ранок»).

День навчальної літератури

12.00–13.00 Презентація видань видавництва Європейського університету.

13.00–14.00 Презентація «Сучасний шкільний підручник: проблеми, пошуки, знахідки». Презентацію проводять Видавничий дім «АДЕФ-Україна» та Київський міський педагогічний університет ім. Б.Д.Грінченка.

14.00–15.00 Презентація державного спеціалізованого видавництва «Освіта» «Підручники для початкової школи — основи знань закладено».

15.00–16.00 Презентація серії «Університетська книга» (Видавництво «А.С.К.») для вищої школи.

День навчальної літератури.

16.00–17.00 Творча зустріч із відомим учителем математики **Ісааком Кушніром**, презентація нових книжок.

17.00–18.00 Презентація нової книжки «Війни і мир» — третього видання з видавничого проекту «Бібліотека газети «День». Презентація проекту газети «ДЕНЬ»: книжок «Україна Incognita», «Війни і мир» та фотозальому Міжнародного конкурсу газети «День».

День іноземних мов

10.00–11.30 Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (аудиторія — освітяни).

11.30–13.00 «Cambridge University Press - Supporting your language teaching». Граматика екзаменаційні курси та посібники для вчителів.

13.00–14.30 Європейські інтеграційні процеси в галузі освіти (для представників вузів, тут йтиметься про те, як Британська Рада підтримує Болонський процес своїми проектами).

14.30–15.15 Рік іноземних мов у Генезі (рекламно-інформаційно-розважальна акція на стенді видавництва).

15.00–16.30 Шкільний освітній стандарт та програми з іноземних мов (для представників середніх шкіл).

13 листопада

День фантастичної літератури

Організатор - переможець Єврокона 2004 «Реальность фантастики»

12.00–14.00 Зустріч читачів із відомими письменниками-фантастами — **Мариною** та **Сергієм Дяченками, Г.Л.Олді, Андрієм Валентиновим**.

14.30–15.30 Презентація журналу «Реальность фантастики» та зустріч з молодими київськими письменниками-фантастами — **Володимиром Ареневим, Яною Дубинянською, Іллею Новаком**, презентація нових книжок цих авторів.

15.45–17.00 Зустріч із відомим художником лауреатом багатьох міжнародних премій та призів **Сергієм Поярковим** (демонстрація робіт художника).

17.00–18.00 Прес-конференція письменників та редакції журналу «Реальность фантастики» Презентація Міжнародної Асамблеї фантастики «Портал» та «Єврокона-2006» у Києві.

Постійно діюча виставка фантастичних картин на стенді видавничого дома «Мой компьютер».

День Всеукраїнського рейтингу «Книжка року» під егідою часопису «Книжник Review»

10.30–12.00 «Дитяче свято» Для дітлахів та їх батьків: зустріч із казковими персонажами авторами та видавцями кращих дитячих

книжок. На вас чекають конкурси, вікторини, книжкові призи та **справжні Мумі-тролі**.

12.00-15.00 **«Круглий стіл: «Критика. Піар. Реклама»**. Сучасні інформаційні технології по просуванню книжок на українському ринку. Модератор — Костянтин Родик, головний редактор часопису «Книжник Review», керівник Всеукраїнського рейтингу «Книжка року».

15.30-17.00 **«Дізнайся про Україну більше!»** Презентація кращих путівників, фотозбірників та представницьких видань, переможців та лідерів «Книжки року» в номінації «Візитівка».

День дитячої книги

10.30-12.00 **«Дитяче свято»** Для дітлахів та їх батьків: зустріч з казковими персонажами, авторами та видавцями кращих дитячих книжок. На вас чекають конкурси, вікторини, книжкові призи та **справжні Мумі-тролі**. Організатор — «Книжник-review».

12.00-13.30 Посміхнись новій пригоді з Пізнайком! Ігри для дітлахів від Пізнайки.

13.30-14.00 Презентація книги **Євгена Білоусова** «Тарасове перо».

11.00-12.00 **Коронований десант** «Піраміди». Зустріч з переможцями конкурсу «Коронація слова».

11.00-11.30 Презентація книжки **Ю.Віленський, Ю.Муравйов** «Олександр Івченко — авіація та особистість».

11.30-12.00 Презентація заочної **астрологічної школи** «Сам себе астролог».

12.00-13.00 Презентація книги лікаря, кандидата медичних наук **Людмили Стрельцової** «Путь к здоровью души и тела» за участю автора. Презентацію проводить видавництво «Задруга».

13.00-14.00 Презентація **«Енциклопедії трипільської цивілізації»**.

14.00 Автограф-сесія **Наталки Сняданко**.

14.00-15.00 Презентація роману відомого журналіста, письменника **Леоніда Капелюшного**. Презентацію проводить Асоціація українських письменників, автор та видавництво «Факт».

14.00-14.30 Презентація книжки **Ю.Віленський, Ю.Муравйов** «Олександр Івченко — авіація та особистість».

15.00-16.00 **Юрко Покальчук**, презентація книги «Окружна дорога».

16.00 Зустріч з **Олександром Стражним** (біля стенду видавництва «Факт»).

16.00-17.00 **Лада Лузіна**, презентація книг «Как я была скандальной журналисткой» та «Секс и город Киев».

17.00-18.00 Презентація книги **Марії Матіос** «Солодка Даруся», зустріч з авторкою.

17.00-18.00 Презентація нових книжок поетичного мега-проекту «Зона Овідія». 14 книжок за рік. Проводить генеральний продюсер проекту, віце-президент Асоціації українських письменників **Тарас Федюк**.

14 листопада

11.00-12.00 **Костянтин Стогній**, презентація книги «Настоящий детектив».

11.00-11.30 Презентація книжки **Ю.Віленський, Ю.Муравйов** «Олександр Івченко — авіація та особистість».

11.00-12.00 Поетично-музична презентація дебютної книжки **Тетяни Комарової** «Вершники Амальгами» за участю автора.

12.00-13.00 Підведення підсумків конкурсу «**Книжковий дивосвіт України**». Церемонія нагородження переможців.

В рамках виставки

Київський клуб орігамі, Український державний центр позашкільної освіти, АЗУР арт бутик

За підтримки Посольства Японії в Україні, Національного фонду захисту матерів та дітей «Україна дітям» проводять **V Міжнародну виставку орігамі в Україні «Все з квадрату»**

Виставка робіт відомого художника **Дмитра Кравцова** (м. Севастополь)

Виставка картин **Олександра, Тамари та Олеси Вакуленко** (м. Харків)

Виставка картин із колекції галереї КПІ

Вивчаємо закони суспільного буття

Коли знаєш першопричини — розумієш проблему; коли знаєшся на законах того, що відбувається, — володієш ситуацією. Саме про це праця **Менкура Олсона** «Логіка колективної дії».

Світлана РЕЗВАЯ

Автор цієї книжки — відомий учений-економіст, який зробив вагомий внесок у розвиток нетрадиційних напрямів сучасної економічної теорії. Він не був суто кабінетним ученим — перевіряв свої теорії на практиці, безпосередньо впливаючи на тих, хто «робить політику». Певний час працював в адміністрації президента США, а здобувши світове визнання своїми науковими працями, консультував уряди понад 30 трансформаційних країн, з-поміж яких Індія, Бангладеш, Монголія, Непал, Єгипет, Польща, Росія.

Головний науковий доробок Менкура Олсона представлений саме «Логікою колективної дії», яку можна назвати класичною роботою в галузі економічної теорії. Про її наукове значення свідчать переклади майже всіма мовами світу. Книжка присвячена аналізу поведінки колективів, тобто груп людей, поєднаних спільним інтересом. Олсон вводить дію суспільних асоціацій будь-якого масштабу, від родинної групи до суспільства загалом, з егоїстичних інтересів «людини економічної». Виходячи з цього, докладно пояснює теорію груп та організацій; виявляє залежність ефективності групи від її розміру (зазвичай, чим менша група, тим вона ефективніша, коли йдеться про досягнення мети); розглядає ортодоксальні теорії держави та класу, ортодоксальні теорії груп тиску; аналізує проблема лобізму. Ці теоретичні міркування автор застосовує до суспільної дійсності, аналізуючи як приклад великі суспільні організації у США (професійні спілки, професійні асоціації, асоціації фермерів тощо).

Звичайно, ця теорія не є досконалою в усіх аспектах, як, утім, і будь-яка інша теорія. Проте за будь-яких обставин логіка запропонованого підходу до аналізу колективної дії може ефективно застосовуватися до поведінки суспільних груп, зокрема і у трансформаційних країнах, як-от ув Україні. Хоча в нас розвиток добровільних асоціацій ще перебуває на стадії становлення, у їхніх діях простежуються тенденції, про які писав Олсон майже сорок років тому.

У книжці розглядаються проблеми міждисциплінарного характеру, оскільки стосуються не лише економічної теорії, а й політології, соціології, соціальної та економічної психології. Маю надію, що вітчизняні суспільствознавці звернуть увагу на можливість застосування економічної теорії груп до різних сфер вітчизняного суспільного буття, зокрема дієвості добровільних асоціацій різного типу, забезпечення стабільності суспільства, підвищення ролі самоврядування тощо. Сподіваюся, що цією працею зацікавляться люди, які не мають спеціальної економічної освіти, які не мають за фах політику чи соціологію, але бажають розуміти процеси, що відбуваються у суспільстві, або бажають зробити ефективнішою діяльність свого бізнесу (тобто колективу). Бо, за аналогією до теорії Менкура Олсона, коли кожен із нас намагатиметься стати розумнішим, ефективнішим — кращим буде і суспільство, бо ж суспільство складається саме з нас — людей.

Кр

Менкур Олсон Логіка колективної дії. Суспільні блага і теорія груп. — К.: Лібра, 272 с. (о)

БАЛАКУЧА ПІДСВІДОМІСТЬ ДЕТЕКТИВА

Три книжки, що стали об'єктом цих нотаток, мають різну жанрову генезу. Вони дуже відмінні по достовірності описуваних подій та літературній майстерності авторів. Проте існує «спільний знаменник», що дозволяє поглянути на них як на явища одного кола. Це — належність усіх трьох творів до сфери політичного детективу.

Юрій ЧЕКАН

Детектив — тому що і **Тайна узбекской принцессы** киянина **Николая КРЕЩАНОВСКОГО**, і **Государева заначка** харків'янина **Володимира ГРИНЬКОВА**, і **Бой местного значения** москвича **Сергія СОБОЛЕВА** відповідають жанровому імперативу цього популярного виду масової літератури. Відомо, що три кити, на яких базується будь-який детектив, — це злочин, його розкриття та пов'язані з ним пригоди. І злочинів, і динамічних сюжетних колізій та численних пригод, і бравих героїв у згаданих книжках вистачає. Отже — детектив?

Однак злочини, про які йдеться у **Крещановського**, **Гринькова** та **Соболева**, мають яскраво виражене політичне забарвлення. «Суб'єктами контрдії» тут виступають не окремі особи-злочинці, навіть не їх угруповання (вони — тільки виконавці, пішаки у чужій грі).

Справжніми злочинцями є потужні легальні та нелегальні економічні структури, міжнародні та внутрішні політичні сили, приватні, військові та державні спецслужби, тощо. Інтереси, заради яких одні переступають норми законів, а інші розкривають злочини, попереджують їх і карають виконавців — також аж ніяк не індивідуально-особисті. За кожним стоїть інтерес держави. І тут виникає проблема: чи писаний закон держави? Хто й як може змусити державу-правопорушника чи державу-злочинця відповідати за скоєне? Світове співтовариство? Інша держава — більш сильна і тому «права»?..

Залишаючи ці питання дипломатам та фахівцям із міжнародного публічного права, зверну увагу на інше. Відомий культуролог та літературознавець Олександр Геніс якось влучно зазначив: «Жанрів без підсвідомості не існує. У детективів вона найбалакучіша». І дійсно, читаєш нібито банальний детектив, сповнений таємниць, пригод, злочинів — і бачиш те, про що автор і не збирався писати. Наприклад, рівень запитів типового «совка» — в іронічних

детективах Дар'ї Донцової про «красивую жизнь». Чи культивоване відчуття імперської зверхності — у детективах талановитого Олександра Бушкова про бойового пловця Кирила Мазура, «вовка» Данилу Черського чи «скажену» слідчу Дар'ю Шевчук. Або ж невичавлюваний комплекс заподатливості перед сильними світу цього — у книжках Абдуллаєва, Шлова, Незнанського, Тополя...

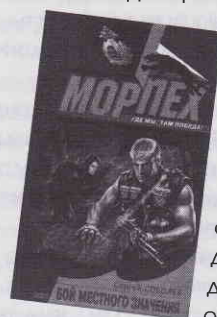
«Детективи» **Крещановського**, **Гринькова** і **Соболева** (як би там вони не називались — чи «військово-пригодницьким романом», чи просто «повістю») також «проговорюються». Зокрема, про жанрові щеплення, генетичну пам'ять та певну ідеологічну сітку.

«Тайна узбекской принцессы» **Николая Крещановського** самовизначається як військово-пригодницький роман. Він виріс на ґрунті сформованому жюльєрнівсько-майнірдівською традицією. Звідси така увага до географічних подробиць, особливостей клімату, деталей існування аборигенів, тощо. На цю фактурну базу накладаються сюжетні події пов'язані з реальними, а не вигаданими автором розвідувально-диверсійними операціями спецназу Головного Розвідувального Управління Генштабу Радянської армії, що проходили в Нікарагуа, Гондурасі, Єгипті, Пакистані, Анголі, Афганістані. Автор — військовий розвідник, безпосередній учасник змальованих у книзі подій, пише не спогади (хоч автобіографічна компонента в романі не просто присутня — вона тут домінуюча). «Тайна...» — спроба розповісти дітям тієї останньої генерації, що зростала та формувалась у радянські часи, про їхніх батьків. Спроба, здійснена виходячи з досвіду цих батьків — реального бойового, у даному випадку набутого під час розвідувальних (чи диверсійно-терористичних? А це вже з якого боку подивитись...) операцій, і віртуального «освітнього», який відбувався там-таки в горах Афганістану, пустелях Африки, і адаптувався «к гражданской жизни» крізь призму цивільних, а не військових поглядів та понять — завдяки книжкам Верна та Ріда, телепередачам «В мире животных» та «Клуб кинопутешествий».

Політична складова в романі присутня — знов-таки з точки зору людини, яка на своїй шкурі відчула всі зашпори захисту «державних інтересів» на чужій території. «Больничная койка, как и тюрьма, способствуют мышлению. К сожалению, я сам себе так до конца и не ответил: «За что?» и «Зачем?» Афганистан просверлил во мне дыру, на которую трудно поставить заплату. Другой мир и чужая война. Не наша!».

«Государева заначка» харків'янина **Володимира Гринькова** — детективна

повість, що базується не стільки на реаліях, скільки на створених уявою автора подіях та фактах. Сюжет пов'язує у тугий вузол два угруповання державних спецслужб. Ставка — двадцять п'ять мільярдів доларів. Кошти, сховані одними працівниками

ФСБ за державною вказівкою «на чорний день» (заначка президента на наступні вибори) і несподівано зниклі. Двадцять п'ять мільярдів, розшукувані іншими працівниками ФСБ — знов-таки нібито в інтересах держави. Із застосуванням усіх можливостей та потужностей імперського репресивно-поліцейського апарату.

Коли мова йде про «інтереси держави», що виражаються в таких конкретних грошових сумах, індивідуальні людські долі втрачають будь-яку вартість. Так само як і людське життя. Тому полковника ФСБ Ведьмакіна піддають дії секретних психотропних речовин, внаслідок чого він «губить себе» — не просто деградує, перетворюючись із блискучого економіста-міжнародника на малограмотного шофера, але й повністю десоціалізується, забуваючи все своє життя. Зруйновані долі його близьких. Знищені всі, хто міг навести на злощасну «заначку». А серед «нових» ефемерних знаходиться такий, що висловлює сумну правду: «Рядом со мной жили такие же, как я, ребята, и жили они на сто-рублевую аспирантскую зарплату, как и я. И вот почему-то их выбрали, а меня не выбрали, и их жизнь волшебю изменилась, а моя — нет. Они стали биржевиками, потом банкирами, а потом — олигархами. /.../ Ты на их лица посмотри! Либо бывшие комсомольские активисты-карьеристы, либо фарцовщики, мелкое жулье и шушера. Одних миллиардерами просто

назначили, другие эти миллиарды вульгарно украл...»

Жанрове щеплення повісті Гринькова — сучасний російський багатосерійний телебойовик. Його присутність відчувається постійно — у композиції тексту, який складається з коротких сцен-епізодів; у поверховій психологічності; у домінуванні діалогічних форм. Балакуча підсвідомість детективу продає свою телесеріальну генезу — і потребує її реалізації. Може вийти зовсім недорого. І не гірше, ніж в інших.

Події третього політичного детективу — «Бой местного значения» С.Соболева — розгортаються в Калінінграді. Тут перетинаються інтереси іноземних фінансово-політичних структур, місцевих «бурштинових королів» та державні інтереси Росії, Німеччини, США. Знаменита «Бурштинова кімната», зникла під час Другої світової війни, нібито знаходиться у тайниках розгалуженої і недослідженої мережі підземних комунікацій Калінінграда/Кенігсберга. За нею полюють спецслужби кількох держав. В епіцентрі подій опиняється колишній морський піхотинець Андрій Бушмін. Завдяки прекрасній спецпідготовці та справжньому бойовому братству росіяни перемагають. Динамічний сюжет, романтичний герой-одинак, який, незважаючи на певні непорозуміння з державою, цій державі віддано служить, хепі-енд — чим не типовий американський бойовик? Або ж — соцреалістичний виробничий роман, тільки на специфічному матеріалі. Що втім відрізняється одне від одного не так вже й принципово. Імперія — вона і в Африці імперія. Її ідеологія будується на жорсткій централізації, абсолютній (свідомій чи ні — це не суттєво) підкореності інтересів особистості інтересам держави, всевладності апарату, гнучкості (у потрібний момент щодо потрібних подій) законів... І детектив про це говорить — непрямо, завдяки своїй балакучій підсвідомості. А хто має вуха — нехай почує. І подякує.

Kr

Николай КРЕЩАКОВСКИЙ. Потерянные. Книга вторая. Тайна узбекской принцессы. — К.: Нора-Друк, 308 с. (п) (Рецензія див. також Kr 4.15-16'04)
Владимир ГРИНЬКОВ. Государева записка. — Москва: Эксмо, 432 с. (с)
Сергей СОБОЛЕВ. Бой местного значения. — Москва: Эксмо, 480 с. (п)

ЛЕГКІСТЬ БІО-ГРАФІКИ, АБО ЗАМОРОЖЕНА СПЕРМА

Що (хто) завгодно може сховатися в деталях. За аналогією — у вирваних окремих фразах художнього тексту (роману!) можна додивитися ті імітації, котрі він у собі містить (і не приховує!). Роман **Андрія КУРКОВА** «Последняя любовь президента» — текст підконтрольний, кіношній, серіальний, персони тут борсаються в буденності, їм надто важко вирватися. А вони й не збираються. Окремі фрази — орієнтир подорожі.

Юлія ЄМЕЦЬ-ДОБРОНОСОВА

«Настроение равнялось бутылке красного шампанского»

Курков традиційно пропонує історію пошуку сенсу життя (як завжди, у традиціях західного світогляду). Зазвичайний «святковий набір» із такої нагоди — шлях до успіху та визнання, цінність свободи, пошук індивідуального безсмертя в духовних проєкціях та в тілесному. Проте все — із надмірною втомою. Може здатися — зі спокоем. Але це таки втома. І коріння її у хронічній втомленості західної схеми цивілізації, вкупі з світоглядом.

Не варто наголошувати на тому, що текст легко читається, передусім завдяки вправному керуванню побудовою речень, вмінню не нагромаджувати прислівники або прикметники та подавати діалоги без витребецьок. І згадка тут про всякі граматичні штуки не випадкова, бо це діє на підтвердження того, що інструмент просто працює добре.

Оповідь представлено в трьох часових потоках: один співпадає з нашим теперішнім, другий — наближається з боку вісімдесятих, а третій — швидко віддаляється. Але це не нелінійність. Скоріше — апотеоза лінійності. Тому що тут все діється за старою схемою — «не пережив минуле, не буде тобі й майбутнього». Лише інколи помітні зсуви в одночасність присутності минулого і сучасного. Але навіть коли з'являється цей момент, той, хто володарює структурою, виганяє його подаль. Оповідь тут сам собі пан.

«Во всем можно искать тайный смысл»

Текст не налаштовує на подібні штуки. Він просто читається. І це ні добре, ні погано. Тут не можна керуватися способом оцінки. Текст кіношній. Його можна знімати як фільм, але швидше — як серіал. Так само — продовжити до нескінченності або обірвати на півшляху. Історія тут нагромаджено багато. У них типистів сприймається як те, що сталося з винятковим. Текст може слугувати непоганим зібранням стереотипів світосприйняття, котрі демонструє оповідач. Такий собі зріз відомого. Але воно виглядало б ліпше, якби діяла іронія, а тут її — не надто багато.

«Я вообще легко прощаюсь со страницами своей биографии. Особенно, если они ничего ценного в нее, мою биографию, не привнесли»

Текст дійсно нагадує біографію і не тільки документалізмом. Вибрано те, що має вирішальне або

деталічне значення в житті. Але такий життєпис надто легко прощається з своїми власними частинами. Роман — передусім життєпис.

Персонаж у Куркова перебуває у сфері буденності. Часом він доходить до викриття її меж, але все-одно повертається, так і не здолавши їх. Особливий акцент: у такій ситуації людина просто жадає оволодіти чимось (або кимось). Її активність не протистоїть соціуму, а добре вписується туди. Проте постійно складається враження, що персонаж не вповні притомний. Він не втрачає свідомості і нібито свідомий своїх учинків. І водночас відчужений від них. Він рухається в буденності, тому йому доступні задоволення та насолода, пристрасність і звичка. Залишаючись у цих межах, його повернення завжди до роду, до соціуму, до цивілізації. Родове буття — найліпше вирішення, органічний результат вгамування нудьги. Людина акумулює інстинкти самозбереження та самопродовження. Роль у цивілізаційному бутті, роль президента — те саме вирішення. І також у межах буденності. Але натомість — лише неunikне жадання продовження роду. Дивна притомна непритомність. Або втома цивілізації, котра не може навіть повернутися до первинного родового буття звичайним шляхом?

«Вы человек конкретный!»

Нехай це і банально — внутрішній світ людини стягує у вир світопереживання, світовідчуття та світорозуміння. У Куркова наразі дуже правдоподібно представлено мимовільну появу всіх трьох моментів у житті в найнесподіваніший час. Але залишається ще одне — оповідач конкретизує відчуттєвий компонент так, що в ньому інколи вихолощується власне його чуттєва природа.

Жінок у тексті багато. Їх образи різні, проте вони зберігають статус партнерок, попри різні соціальні статуси. Рухаючись у межах буденності, Президент не виходить за її межі і в стосунках із жіночим. Він може долати рамки задоволення або насолоди, пристрасти або звички, але обов'язково повертається до роду або, точніше, його цивілізаційного ерзацу. Адже в кожній культурі своя цивілізація. Її втомлене обличчя не може бути іншим. І вона мусить віддати належне замороженій, рафінованій спермі. Перебування в межах буденності робить і волю до влади картонною. Бо вона — особистий непотріб.

Навіть якщо ти будеш президентом — це ще нічого не вирішує.

Kr

Андрей Курков. Последняя любовь президента. — Х.: Фолио, 2004, 398 с. (п)

ГРА В РАДІСТЬ

Ніхто не вміє так псувати і підіймати настрої дорослим, як діти. Хоча щодо псування, то це віртуозно вміють робити і дорослі люди, особливо ті, які спромоглися вилізти вище по службовій драбині. Не знаю, як воно по закордонах, але в нас ця тенденція зберігається не один десяток років. Це вже майже традиція, а ми традиції підтримуємо. Жінки як співали 30 років тому на районних «смотрах» українських пісень, так і співають. І жінки ті самі, і віночки, і реманент. Мабуть, і пісні не дуже змінилися. Хоча не знаю — я 30 років тому цим не цікавилася.

Анастасія БОГУСЛАВСЬКА

Веселити і радувати людину значно важче, ніж дратувати. Справжня радість — річ майже містична: світла, чиста, добра. Сміх же окреслити ще важче. Сучасні культурологи, зокрема Ямпольський, кажуть, що його породжує «судом» — зіткнення неспівмірних для свідомості пластів. Як ото з анекдотами — чим несподіваніше закінчення, тим смішніше. Оці сценки з падіннями, жбурлянням торта в лице та інший примітив це також зіткнення. Очевидно, невідконтрольного співчуття та естетичних уявлень. Доки ми не можемо визначити — шкодувати потерпілого, чи обурюватися його неохайності-невихованості-непривабливості, доти реакцією може бути тільки сміх. До речі, першими комедіями в Давній Греції були виступи актора, перевдягненого в старого жебрака, який падав на сцені, робив непристойні жести... Середньовічні Арлекін та Полішинель тільки тим і смішили глядачів, що билися та сварилися. Це вже потім смішні історії інтелектуалізувалися... А далі — у XXI столітті — знову стали примітивними. Хоча трапляються приємні винятки.

Такими стали для мене книжки київського видавництва «Школа» серії «Золота бібліотека»: **Улюблена дівчинка дяді Федора Едуарда УСПЕНСЬКОГО** та **Поліанна Елеонори ПОРТЕР**. Стиль і мова Успенського (у чудовому перекладі українською Вадима Бойка) — це не лише поєднання тонкого гумору «для дорослих» із веселими пригодами, про які цікаво читати дітям. Це також колоритні персонажі. Наприклад, хлопчик дядя Федор має купу «недоліків» — він любить природу, батьків, не любить накопичувати гроші, занадто багато читає... Саме про цей «негатив» повідомили Матроскін та Шарік гарненькій дівчинці Каті, яка приїхала відпочивати до Простоквашино. Дузі боялися, що дядя Федор закохається, а тоді — прощай вільне життя — треба буде заробляти гроші, утримувати родину... Пекло, одним словом. Тож вони робили, на їхню думку, все, щоб цього нещастя не сталося. А виявилось, що дарма

хвилювалися, бо ніякого кохання і так не було, діти просто дружили.

Дізнаємося, чого Печкін такий злий: інколи буває. Виявляється, це у нього спадкове — його бабуся була відьмою і заробляла чаклуванням. А коли в село приїхала тьотя Тамара — «військовий пенсіонер» і полковник у відставці, то для дяді Федора, kota, пса і навіть для «їхніх» батьків почалися тяжкі часи. Від командирші намагалися врятуватися різними способами. Шарік запропонував її віддати заміж, але інтелегентний підстаркуватий холостяк не побачив у тітці на тракторі «немолоду, але досвідчену жіночку бальзаківського віку». Тож один із планів «нейтралізації тітки» провалився, але тато придумав «висунути» її на народного депутата, і це спрацювало. Про суперечки Шаріка з Матроскіним щодо політики, солдатські історії Іванова-оги, який розповідав про військове минуле «по господарській частині» тітки, про приїзд мисливців та їх «полювання» та про інше треба самому читати — надто багато красивих нюансів.

Інша книга є також доброю. І радісною. Свого часу, як сказано в післямові до книги Елеонори Портер, історію про дівчинку, яка гралася в радість, захопилися настільки, що почали створювати «Клуби Поліанни». І так само, як сьогодні Джоан Роулінг називають «мамою» «Гаррі Поттера», пані Елеонору знали як авторку «Поліанни».

Поліанна — дівчинка, яку мама назвала на честь своїх сестер Поллі та Анни. Мама померла, дитина виростала з татом, який був священиком. Колись тато впав у відчай через те, що на світі так багато зла, що навіть найкращі люди інколи проявляють жадібність або черствість, гніваються або лінуються. Тоді він взяв Біблію та перерахував тексти, де Господь звертався до нього словами «Радуйся!..». Із цього він зрозумів, що якщо Бог стільки разів казав радіти, то це і є одним із завдань людини. Тато почав гратися в радість, а з ним гралася і Поліанна. А потім тато помер, і в Поліанні залишилася «тільки жіноча допо-

мога». У книзі все це розповідається вусами дитини, а тому звучить щиро і дуже-дуже переконливо.

«Завжди можна знайти з чого порадити, — розповідає Поліанна служниці Ненсі. — І чим складнішим видається завдання, тим цікавіше гратися в радість, тобто в поганому знаходити хороше, не журитися і не впадати у відчай (це, до речі, є одним з семи смертних гріхів), а радіти». Із Поліанною починають гратися в радість різні люди. І ця гра змінює їх майже докорінно.

Похмурий будинок тітоньки Поллі з приїздом дитини перетворюється на... нормальний дім. Бо, як каже інший персонаж — самотній і сумний чоловік, — будинок без дитини та коханої людини — це просто кам'яниця. Поліанна змінює не лише життя тітки, але й устрій усього містечка, тобто настрої чи життєві орієнтири його жителів. І люди починають хотіти приносити користь, починають жити чесно і щиро, вдови не ховають себе заживо в обов'язку жалоби, скнара вирішує взяти на виховання сироту, пари не розлучаються, а жінка-інвалід починає плести одяг для дітей з яскравої вовни — цих людей Поліанна навчила любити те, що вони мають.

Колись мене вразила приказка, що одруження нагадує обід у ресторані — ніколи напевне не знаєш, що отримаєш, а коли приносять замовлення, то завжди здається, що у сусіда їжа смачніша. Такий орієнтир формує вічно невдоволену, вічно «гоłodну» людину, яка не має щастя, бо не хоче його мати, не хоче радіти з того, що в неї є. Поліанна — мудра дівчинка. Нам би дуже не завадило також усвідомити (незважаючи на те, що це нелегко), що ми можемо бути щасливими, можемо бути вільними й заможними попри все. І не тільки тому, що це — величини не матеріального плану, і не тільки тому, що ти — те, чим себе відчуваєш, але й тому, що варто любити своє — себе, родину, свою дружину чи чоловіка, своїх дітей, свою роботу, своє місто, свою країну...

Кр

Елеонора ПОРТЕР. Поліанна. — К.: Школа, 224 с. (п)

Едуард УСПЕНСЬКИЙ. Улюблена дівчинка дяді Федора. — К.: Школа, 176 с. (п)

НОВІ КНИЖКИ ДЛЯ НОВИХ ДІТЕЙ

Нещодавно дитяче видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» випустило три гарно ілюстровані книжечки: «Повітряні рибки», «Жирафчик і Пандочка» та «Різдвяна Рукавичка».

Лариса ЛЕБЕДІВНА

Авторами «Повітряних рибок» є відомі українські фантасти **Марина** та **Сергій ДЯЧЕНКИ** і художник із Харкова Арсен Джанікян. До книжки ввійшли вісім оповідань «на всякий смак» для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, серед яких — і веселе та захоплююче оповідання про «Акулу, яка хотіла співати» (несподіване рішення письменників, адже «спів» не дуже асоціюється з акулою). Ця розповідь про те, як нелегко, але цілком можливо знайти своє покликання в житті. Крім того, автори пробують ненав'язливо дати читачеві поради: як позбутися страху («Про Стаську і страховиську»), що робити, коли станеться щось незвичайне («Повітряні рибки») і як жити на світі, коли ти не такий як усі («Водометний Дракончик») тощо.

Візитівкою художника Арсена Джанікяна стала киця Варварка, мордочка якої прикрашає обкладинку. Над «Повітряними рибками» художник працював два з половиною роки, можливо, саме тому ілюстрації вийшли довершеними і майже «повітряними»: напівпрозора вода і страховиська, «легкі» рибки й ковдрочка, піна й простирадла... Світло й тіні повністю відповідають назві книги. Особливої уваги, все ж, заслуговує образ киці. Вона сумна і задумана, наче ввібрала всю глибину проблем дитячого світу і шукає вирішення. Це вже не те безтурботне дитя, до якого ми звикли, це дитя проблемне, обтяжене життєвими невдачами.

Книга «Жирафчик і Пандочка» художниці Софії Ус дещо інша, бо спершу була ідея художниці і картини про Жирафчика і Пандочку, а потім — захоплюючий пригодницький текст Марини та Сергія Дяченків.

На обкладинці книги — досить жвава картина сучасного вокзалу з усіма його атрибутами: від'їжджаючи поспішають, провідник-жираф перевіряє квитки, заєць-поліцейський затримує котика-пасажира, який хоче поласувати рибками, що мирно плавають у своїх вагонах, бомжі-ворони і горобці ласують недоїдками біля самої колії тощо. Наче все тут відповідає казці. Але одна деталь кидається у вічі — усі тварини мають людську статуру. Навіть у полені дві стрункі ноги, взуті в модні кросівки, не кажучи вже про зайчиків і кицьок на високих підборах і з жіночим торсом. Геть усі звірі — на двох ногах, а їхні «руки» (навіть язик не повертається сказати «лапи») з чо-

тирма пальцями — у білих рукавичках. Але це якщо виходити з того, що книжка і справді про тварин, у чому виникає сумнів, коли пильніше вдивлятися в ілюстрації. Це не тварини мають людську стaturу, це **люди одягнули маски!** Подивіться пильніше: на гладеньких мордочках-масках, наче ліплених із гіпсу, живі тільки очі, а решта — незворушне. Але чому маски? І взагалі, до чого весь цей маскаррад, який особливо помітний у ілюстраціях про театр і «велику крамницю»? Одне з значень слова «маскаррад» — переодягнення з метою зміни зовнішності. Для чого ж тоді художниця зобразила людей, які забажали змінити

зовнішність, приховати своє правдиве обличчя? Не потрібно, мабуть, вдаватися до складних психологічних теорій, щоб зрозуміти, що Софія Ус відобразила (свідомо, чи несвідомо) глибинний психологічний стан людини нашого з вами сьогодення: люди бояться (чи не звикли?) виявляти свою справжню суть. І на це є безліч причин. У різних ситуаціях ми надягаємо різні маски. Проблема в тому, чи ми взагалі коли-небудь буваємо самими собою? Про глибинний зміст ілюстрацій художниці можна писати багато, розшифровуючи різні символи вираження її духовного світу. Зауважимо тільки, що текст, написаний до картин, хоч і цікавий, проте не відтворює всієї глибини світу митця.

«Різдвяна Рукавичка» написана на основі української народної казки «Рукавичка» з продовженням, що його розповів **Іван МАЛКОВИЧ** та ілюстраціями художника Костя Лавра. Невідомо нам пригоди з героями казки починаються після того, як вони оселилися в рукавичці: спочатку звірі колядують, від чого рукавичка стає більшою («Адже від дзвінкої коляди не лише душа, а й рукавичка більшає», — пише І.Малкович), а потім ідуть колядувати й щедрувати до дідуся, який загубив рукавичку. Для сучасних дітей така література особливо потрібна, адже більшість їхніх батьків, дідусів і бабусь виховувалися ще під впливом атеїстичної/бездуховної комуністичної ідеології. Унікальність книжок І.Малковича полягає в ненав'язливому прищепленні любові дітей (і дорослих) до духовних цінностей нашої культури. І як не полюбити головних персонажів «Різдвяної Рукавички», коли вони — щирі й безпосередні, як малі діти, лагідно і доброзичливо розмовляють, уміють радіти Життю!

Книга містить додаткові несподіванки та подаруночки на Різдво: вклеєний конверт із листом від звірів дідусеві, які просять його залишити їм хатку-рукавичку до весни, і вертепна скринька з зображенням новонародженого Ісусака у стаєнці. Ілюстрації

художника також викликають мимовільну посмішку, адже мордочки у звірів дуже лагідні і добрі. Навіть ведмедя неможливо назвати інакше як «ведмедик», такий він кумедний! А вовчик-ангел із крилами на спині — це справжня несподівана знахідка художника! Вовк і ангел — речі несумісні, але Лавровський вовк настільки наївно-дитячий і без-

невинний, що здається, ніби цей звір харчується тільки травою і капустою! Отже, книжечка «Різдвяна рукавичка» буде чудовим подарунком до Різдва і Нового Року багатьом українським дітям!

Марина та Сергій ДЯЧЕНКИ. Повітряні рибки: Вісім оповідань на всякий смак. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.

Марина та Сергій ДЯЧЕНКИ. Жирафчик і пандочка: Маленькі історії великих друзів. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 24 с. (п) Різдвяна Рукавичка: українська народна казка з продовженням, що його розповів Іван Малкович. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.

ХРОНІКА

... Совість нації **Ліна КОСТЕНКО** вирішила вийти з підпілля на політичну арену, ставши довіреною особою Віктора Ющенка. Вона переконана, що сьогодні, коли Україна стоїть на межі вирішального вибору, стояти осторонь не можна, хоча запевнила, що «на трибунах ви мене не побачите».

... У Національному музеї літератури України відбувся творчий вечір з нагоди 75-річчя **Івана СВИТЛИЧНОГО**. З цієї нагоди працівники музею пообіцяли, що скоро експозицію літпроцесу XX століття буде оновлено.

... Режисер Гурам Петріашвілі за один рік зняв фільм про **Миколу ВІНГРАНОВСЬКОГО**. У перших числах листопада тим, хто не ходить на роботу, вдалося подивитися всі три серії кінопогляду.

... Оголошено П'ятий міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика. Меценат вважав, що «добрі знання дорого коштують», тож школярі-переможці отримають немалі премії: від 5 до 7 тисяч гривень.

... Міжнародну літературну премію ім.І.Я.Франка в галузі перекладу цього року присуджено сербу, професору Белградського університету **Міодрагу СИБИНОВИЧУ** за книжку «Антологія української поезії XVI — XX століть».

... 29 жовтня на 83-му році пішов із життя всенародний гуморист **Павло Прокопович ГЛАЗОВИЙ**. Світла пам'ять!..

... Вітаємо з уродинами видавця **Богдана БУДНОГО**, критиків **Михайла НАЄНКА**, **Стефанію АНДРУСІВ**, **Сергія КВІТА**, літератів **Катерину МОТРИЧ**, **Євгена ПАШКОВСЬКОГО**, **Юрія БЕДЗИКА**, та **Андрія КОКОТЮХУ**!

няття вітчизняного дослідника. Монографія призначена місії України й українського народу у світовому співтоваристві на рубежі Західної та Східної цивілізацій. Виходячи з цієї парадигми, автор намагається прослідкувати розвиток самоідентифікаційної свідомості українського народу, становлення його державності і владних відносин, релігійних вірувань та менталітету. Книга

усі крапки над «і» у проблематиці українського соціокультурного середовища, і що дана монографія є істиною в останній інстанції сучасної історичної науки. Це перш за все авторське бачення проблеми, один із варіантів уже згаданого прочитання культурного тексту, написаного Людиною. І зрозуміло, кожен читає його по-своєму, ґрунтуючись на власному світосприйнятті та інтелектуальній

УМІННЯ ЧИТАТИ ІСТОРІЮ

Історія — це культурний текст, написаний самими людьми. Його потрібно вміти читати. Цей авторський вислів може слугувати найкращою характеристикою монографії **Михайла Юрія Соціокультурний світ України**. Історія перестає бути бездушним скупченням фактів і тенденцій, набуваючи логічного внутрішнього взаємозв'язку та орієнтуючись безпосередньо на свого творця — Людину. Провідне місце у вибудованій автором системі займає українське соціокультурне середовище як природна точка відліку процесу світоспри-

написана на стику різних наук — історії, соціології, філософії та психології, що дає змогу краще побачити не лише фактичний історичний матеріал, а й зрозуміти проблеми нашого народу та його державності з погляду інших наукових дисциплін. І можна стверджувати, що Михайло Юрій повністю впорався з поставленим перед собою завданням, незважаючи навіть на химерне плетиво мітів та стереотипів, яким оплутаний наш історичний світогляд.

Було б звичайно наївним вважати, що «Соціокультурний світ України» розставив

завантаженості. Як говорить сам автор: «...ти намагаєшся з'їсти саме той горіх, який ти вибрав, а для того, щоб упоратись зі шкаралупою, застосовуєш різні інструменти». Проте інструментами необхідно вміти користуватися, тобто в даному випадку, володіти достатньою джерелознавчою базою та фактажем, що автор з успіхом доводить. Саме тому дана праця є оптимальним варіантом як для студентів, так і для науковців та читачів, яким небайдужа доля України та її місце в світовому культурному просторі. ®

non/fictio№6

---

6 Международная Ярмарка интеллектуальной литературы

1 – 5 декабря 2004

Центральный Дом художника

Гость ярмарки – Венгрия

Организатор: Компания «ЭКСПО-ПАРК Выставочные проекты»

119049, Москва, Крымский вал, 10, офис 165.

Тел./факс: (095) 238 45 00/238 4516

E-mail: frost@expopark.ru

<http://www.expopark.ru>

Генеральный информационный спонсор:

Информационная поддержка:

ВИ ШУКАЄТЕ КНИГУ?

Скористайтесь допомогою служби «Книга — поштою».

Будь-яку книжку з розміщених на наших сторінках із позначкою ✉ Ви можете замовити в нас та отримати на пошті післяплатою. Для цього треба **надіслати нам замовлення**, в якому обов'язково **вказати**: автора книги, назву книги, назву видавництва.

Адреса для замовлення: ТОВ «Редакція газети «Книжник-review», а/с 135, Київ-70, 04070.

Повний прайс наших книжок Ви також можете замовити за адресою:

olga@elitprofi.com.ua або ознайомитися з ним на сайті www.review.kiev.ua

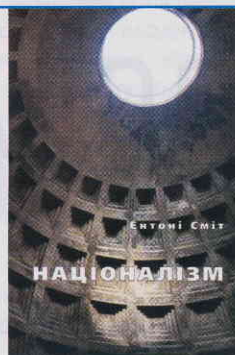
✉ 17,00 грн

✉ 18,00 грн

✉ 17,00 грн

✉ 20,00 грн

✉ 38,00 грн

Ян ГУРИЧ. Таємниця підземних дзвонів. Сер. «Дитячий детектив». — Харків: Ранок, 192 с.(п)

Якщо дитячі «багатосерійні» епопеї про юних героїв-відчайдухів аля «Гаррі...» поєднати з повальною детективоманією дорослих і перенести дію на вітчизняний ґрунт, вийде книга Яна Гурича про допитливого Миколку та його компанію. До речі, уже третя! Перша називалася «Небезпечне розслідування», друга — «Таємний удар».

Володимир МАРТИНОВ. Фаїна-фантазерка. Сер. «Почитайко». — Харків: Ранок, 96 с.(п)

Дитяча уява таки не знає меж: плямисті ласкототи, слонослони, водяні лисички з ластами, відважний Колобок-рятівник принцеси й багато інших казкових та фантастичних істот мешкають у світі маленької Фаїни, а завдяки пензлю Наталі Гордієнко вони рясно заселили й сторінки книжки Володимира Мартинова.

Віктор КУБАЙЧУК. Хронологія мовних подій в Україні. — К.: К.І.С., 168 с.(о)

У книжці стисло відображено культурні,

освітні, політичні, мистецькі події, що так чи інакше вплинули на розвиток та побутування української мови й складають кістяк її зовнішньої історії. Тут — найголовніші ключові події, найвизначніші постаті, найважливіші освітні заклади, наукові інституції, видавництва, культурні осередки, періодичні видання. Інформацію супроводжують посилання на джерела, що дає змогу користуватися книжкою як бібліографічним довідником. У додатках подано перелік словників, виданих в Україні впродовж 1917–1948 років, та документи, що свідчать про специфічну діяльність офіційних мовознавчих та освітніх інституцій на початку 30-х років, що великою мірою визначила мовну, зокрема лексикографічну й термінознавчу, стратегію в Україні.

Ентоні Д. СМІТ. Націоналізм: теорія, ідеологія, історія. — К.: К.І.С., 168 с.(о)

Автор надає стислий і зрозумілий вступ до головних понять та різновидів націоналістичної ідеології; чіткий аналіз основних конкурентних систем понять і теорій націй та націоналізму, примордіалізму, переніалізму,

модернізму та етносимволізму. Сфери, які зачіпає книжка, доволі широкі, а праця між-дисциплінарна, бо сюди залучено ідеї історії, політології, соціології й антропології. Завершує книгу стислий виклад основних положень суто авторського, «етносимволічного», підходу до історії та майбутнього націоналізму.

Ендрю ВІЛСОН. Українці: несподівана нація. — К.: К.І.С., 551 с.(о)

Оригінальне видання книжки відомого британського дослідника ставило за мету ознайомити західного читача (для якого постановка незалежної української держави 1991 року стало великою несподіванкою) з минулим і сучасним України. Половина книжки присвячена українській історії, решта — різним аспектам життя сучасної незалежної України: політиці, економіці, релігійному життю, культурі й мистецтву тощо. Для українського читача книжка стане яскравою ілюстрацією того, якою бачать Україну західні інтелектуали, а також — якою має бути книжка про сучасну Україну, аби мати успіх на Заході.

ІЗ КАТАЛОГУ «КНИГА — ПОШТОЮ»

Назва книжки	Ціна
К. БУНЯТЯН. Давнє населення України. — К.: Либідь	10,00
С. ГОЛОВАЩЕНКО. Історія християнства. — К.: Либідь	15,50
В. ІКОННИКОВ. Історичні портрети. — К.: Либідь	52,00
В. ІКОННИКОВ. Історичне джерелознавство. — К.: Либідь	24,00
В. ІКОННИКОВ. Історія західних та південних слов'ян. — К.: Либідь	26,00
Д. СТЕПОВИК. Історія української ікони X–XX століть. — К.: Либідь	87,00
О. СУБЕЛЬНИЙ. Україна: історія. — К.: Либідь	18,00
Д. ТАБАЧНИК. Історія української дипломатії в особах. — К.: Либідь	58,00
В. ВОЙТОВИЧ. Українська міфологія. — К.: Либідь	136,00
І. КРИП'ЯКЕВИЧ. Історія української культури. — К.: Либідь	16,00
Л. ЛЕВЧУК. Історія світової культури. Культурні регіони. — К.: Либідь	17,00
Л. ЛЕВЧУК. Історія світової культури. — К.: Либідь	13,50
Ф. УМАНЦЕВ. Мистецтво давньої України. — К.: Либідь	17,00
Л. БІЛЕНЬКИЙ. Основи української літературно-наукової критики. — К.: Либідь	11,00
Т. Г. ШЕВЧЕНКО. Я так її, я так люблю. — К.: Либідь	94,00
О. ГАЛИЧ. Теорія літератури. — К.: Либідь	17,00

КНИГИ ЦЬОГО ЧИСЛА

Назва книжки	Ціна
Світлана ПИРКАЛО. Не думай про червоне. Сер. «Excerptis excipiendis». — К.: Факт	15,50
Ірен РОЗДОВУДЬКО. Ранковий прибиральник. — Л.: Піраміда	11,50
Галина ПАГУТЯК. Писар Східних Воріт Притулку. Сер. «Fest proza». — Л.: Піраміда	14,00
Лис ВОЛОДИМИР. Романа. — Л.: Кальварія	17,00
МАКАРОВ Юрій. Культурний шар. Сер. «Excerptis excipiendis». — К.: Факт	15,00
Марія МАТІОС. Бульварний роман. — Л.: Піраміда	9,00
Ярослава ІВЧЕНКО. Синдром набутого імунітету. — Л.: Піраміда	15,00
Олександр ВІЛЬЧИНСЬКИЙ. Останній герой. «Лауреат конкурсу «Коронація слова». — Л.: Піраміда	11,00
Олександр СТРАЖНИЙ. Храм Афродіти. — К.: Факт	15,50
Володимир СВИДІНСЬКИЙ. Твори: У двох томах. Т.1. Поетичні твори. Т.2. Переклади. Статті. Листи. Сер. «Відкритий архів». — К.: Критика	80,00
Ентоні СМІТ. Націоналізм: теорія, ідеологія, історія / Пер. з англ. — К.: К.І.С.	20,00
Олег Соловей. Аль Катик: Книга інтимної лірики. — К.: Факт	15,50
Ігор КАЛИНЕЦЬ. Зібрання творів: У 2 т. — Т.2: Невольнична муза. — К.: Факт	52,00

11 листопада

«Ми роздвоїли шлях,
І, відходячи, може, навіки,
У чужу далечинь
Я поніс мою тугу і жаль...»
(Борис Олександрів, 11.11.1946р.)

«КНИЖНИК-КАЛЕНДАР»

1764 Народився Марі-Жозеф Шенє — французький поет та драматург, автор гімнів та пісень, присвячених французькій революції.

1821 Народився автор «Братів Карамазових», «Злочина і кари» та «Ідіота» Фьодор Достоевський. Свого часу за участь у гуртку петрашевців його було засуджено до смертної кари, пізніше замінені на сибірську каторгу. Може, саме тому добро в творах письменника ніколи не перемагає зло, а завжди набирає його подоби.

1855 Помер данський філософ Сорен К'єркегор. Попередник екзистенціалізму виокремлював три стадії, які проходить людина на шляху до Бога — естетичну, етичну й релігійну. Головним мотивом творчості філософ вважав дослідження екзистенційного страху, який неможливо подолати без підтримки Бога.

1889 Французького письменника Марселя Пруста призвано відбувати річну військову повинність. Солдат другого контингенту призовників Пруст служив у військовій частині, що була розташована в Орлеані. Зберіглася й солдатська книжка письменника, у котрій, між іншим, зазначалося, що його зріст був 1 метр 68 сантиметрів.

1917 О четвертій годині ранку підписано угоду між Центральною радою та штабом Київського ВО, за якою при командуючому військами КВО створювалася тимчасова комісія, яку командуючий зобов'язувався інформувати про всі випадки передбаченого застосування збройної сили.

1917 Більшовизовані частини Київського гарнізону та робітничих збройних загонів виступили проти штабу КВО.

1922 Народився американський письменник, автор гротескно-фантастичних романів-притч «Механічне піаніно», «Бойня номер п'ять» та «Колиска для кішки» Курт Воннегут.

1972 Українського поета Ігоря Калинця за «антирадянську агітацію та пропаганду» засуджено до шести років ув'язнення та трьох років заслання.

Kr

КНИЖКОВИЙ
МІНІ-ЯРМАРОК

22-23 жовтня у славному місті Гусятині висадився «Книжковий десант»: представники київських видавництв «Нора-Друк», «Грамота», «Факт», «Джерела М», а також кореспондент **Kr**.

Оскільки про акцію оголошувалося наперед, гусятинці сприйняли її як довгоочікувану подію, а «десантників» —

як дорогих гостей. Зустрічав київських книжників міський голова

містечка **Богдан КОЗЕЛКО**.

Відбулися зустрічі читачів з автором гостросюжетного роману-трилогії «Потерянные», полковником ГРУ у відставці **Миколою КРЕЩАНОВСЬКИМ** та творчим тандемом детективної серії «Інспектор і кава» **Валерієм** та **Наталею ЛАПІКУРАМИ**; із головним карикатуристом журналу «Перець» **Анатолієм ВАСИЛЕНКОМ**. Виданий за його участі альбом «Карикатуристи України» представляла директор видавництва «Нора-Друк» **Елеонора СИМОНОВА**. Планами створення мережі невеличких книгарень у містечках ділилися директор Всеукраїнського рейтингу «Книжка року» **Галина РОДИНА**.

Плани сподобалися: за словами міського голови (до речі, вчителя історії за фахом) торгова точка з продажу книжок мусить уже ближчим часом з'явитись у Гусятині, бо зараз по книжки люди їздять до ближчих обласних центрів (Тернопіль та Хмельницький).

Успішна десантна операція надихнула організаторів продовжити акцію пересувних книжково-літературних міні-ярмарків іншими містечками України.

Анатолій Василенко та Валерій Лапікура

Гусятин Тернопільської області розташований посеред краси західного Поділля, на правому березі Збруча. Уперше в історичних документах згадується під 1431 роком. 1559 року Гусятин отримав статус міста Магдебурзького права. Батьківщина **Северина Наливайка**.

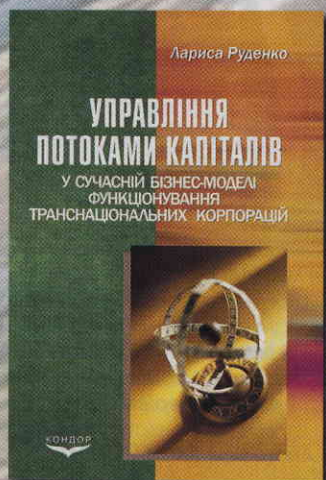
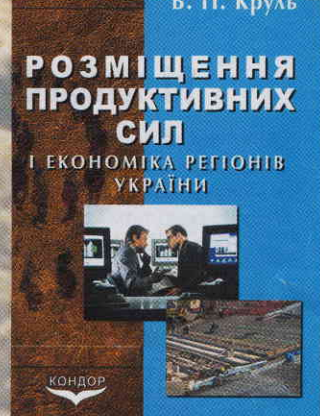
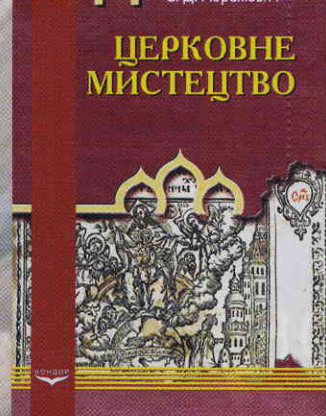
Нині в місті функціонує 87 підприємств та установ; виявлені джерела лікувальних вод, відкриті санаторії. У Львові готується до друку ґрунтовне дослідження про Гусятин.

Kr

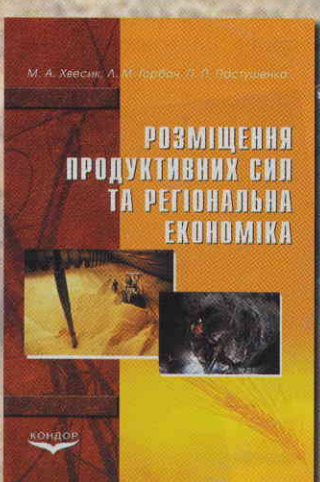
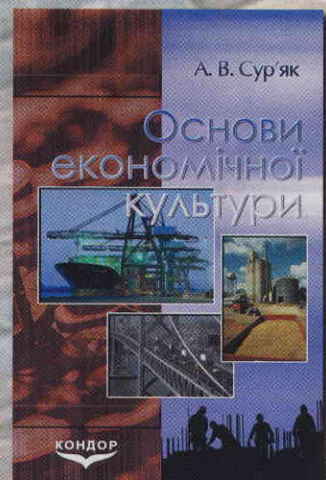
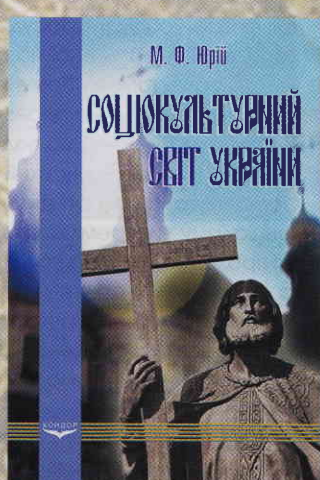

Пам'ятник Наливайку

- “Основи готельного менеджменту”. Роглев Х.Й.:
Навч. посіб. – К. : Кондор, 2004. – 280с. – Тв. обкл.
- “Інженерна графіка”. Соловей О.І., Хмеленко О.С.:
Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004. –188с. – Тв. обкл.
- “Філософія туризму”. Пазенок В.С., Федорченко В.К. та ін. :
Навч. посіб. – К. : Кондор, 2004. –368с. – Тв. обкл.
- “Філософія. Екскурс в історію вчень і понять”. Вандишев В.М. :
Навч. посіб. – К. : Кондор, 2004. – 480с. – Тв. обкл.
- “Культурологія”. Абрамович С.Д., Тілло М.С., Чікарькова М.Ю. :
Навч. посіб. – К. : Кондор, 2004. – 351с. – Тв. обкл.
- “Історія України”. Шабала Я.М. :
Навч. посіб. - К. : Кондор, 2004. – 240с. – М'яка обкл.
- “Водна мікробіологія”. Антипчук А.Ф., Кіреєва І.Ю. :
Навч. посіб. – К. : Кондор, 2004. – 356с. – Тв. обкл.
- “Основи маркетингу”. Мостенська Т.Л. :
Навч. посіб. - К. : Кондор, 2004. – 250с. – Тв. обкл.

03057, Київ, провулок Польовий, 6
т./ф.: (044) 241 83 47, 241 66 07
E-mail: condor@kiev ldc.net
www.condor-books.com